

MAGMA

MAGMA • 3/2026

Jens Berg

FYRA PERSPEKTIV PÅ SVENSKANS FRAMTID I HUVUDSTADSREGIONEN

EN ANALYS AV DEMOGRAFI, SKOLA, POLITIK OCH FÖRENINGSLIV

Sparbanksstiftelsen
ESBO-GRANKULLA

STIFTELSEN
Tre Smeder

Fyra perspektiv på svenskans framtid i huvudstadsregionen
– En analys av demografi, skola, politik och föreningsliv

Utgivare: Tankesmedjan Magma

www.magma.fi

Utredningen har beställts och finansierats av **Stiftelsen Tre Smeder**,
Sparbanksstiftelsen Esbo-Grankulla och **Helsingestiftelsen**.

Magma 2026

Layout: Oy Nord Print Ab

Omslagsbild: Veikko Venemies

ISBN: 978-952-7328-57-6

Magma:

ISSN: 1798-4629 (print)

ISSN: 1798-4610 (online)

Jens Berg

med bidrag av Mikko Majander

**Fyra perspektiv på svenskans
framtid i huvudstadsregionen**

**En analys av demografi, skola,
politik och föreningsliv**

Om författarna

Jens Berg är doktorand och samhällsvetare specialiserad på medier, kommunikation och språk. Han jobbade i drygt 20 år i finlandssvenska mediehus, bland annat som chefredaktör för Hufvudstadsbladet och innehållschef på Svenska Yle. I dag driver han det egna företaget Montem, som har ett särskilt fokus på framtidsfrågor i Svenskfinland.

Mikko Majander (Pol. dr.) är docent i politisk historia vid Helsingfors universitet och arbetar som samhällsanalytiker vid tankesmedjan Magma.

INNEHÅLL

1. Inledning	8
1.1 En fortsättning på Magmas studier under 2020-talet	9
1.2 Så här gjordes studien	15
2. Demografin och det nya språkliga landskapet	18
2.1 Befolkningsutvecklingen i huvudstadsregionen under 2000-talet (av Mikko Majander).....	18
2.2 Utlandsföddas syn på integration på svenska i huvudstadsregionen	27
2.2.1 Svenska som integrationsspråk	28
2.2.2 Att klara sig på svenska i huvudstadsregionen.....	29
2.2.3 Avsaknaden av en arbetsmarknad på svenska.....	29
2.2.4 Den sociala integrationen på svenska.....	31
2.3 Sammanfattande reflektioner	32
<i>Vilken roll kommer språk att spela på den framtida arbetsmarknaden? .....</i>	<i>35</i>
3. Den svenskspråkiga skolans nuläge och framtid i huvudstadsregionen	38
3.1 Organisationsstrukturen för den svenska utbildningen.....	38
3.2 Elevprognoserna och skolnätet.....	45
3.3 Utlandsfödda elever	57
3.4 Den politiska viljan om språk i staden	63
3.5 Sammanfattande reflektioner	68

4. Beslutsfattandet i huvudstadsregionen – svenskans ställning och attityder	72
4.1 Svenskspråkiga – och politiken i huvudstadsregionen under 2000-talet (av Mikko Majander).....	72
<i>Hur fördelar sig stödet för SFP i huvudstadsregionen?</i>	78
4.2 Beslutsfattarnas attityder till det svenska	80
4.3 Sammanfattande reflektioner	93
<i>Gör den framtida teknologin språket till en icke-fråga?</i>	96
5. De svenskspråkiga föreningarnas nuläge och framtid i huvudstadsregionen	99
5.1 Aktiviteten i föreningarna	101
5.2 Språket i verksamheten	104
5.3 Utlandsfödda i föreningarna	110
5.4 Synen på framtiden och framtidstron.....	112
5.5 Utmaningarna och möjligheterna	114
5.6 En sammanfattande SWOT-analys	118
6. Konkreta förslag på hur svenskan i huvudstadsregionen kunde stärkas i framtiden	121
6.1 Det individuella valet och en ökad stolthet över svenskan	121
6.2 Strukturerna och myndighetsansvaret	122
6.3 Strategiskt samarbete och kvalitet	125
6.4 Inklusion av utlandsfödda och finskspråkiga	127
6.5 Synligheten och svenska rum	130
6.6 Sammanfattande analys av förslagen och kommentarerna	131

7. Slutdiskussion.....	133
Spela det nordiska kortet	137
Marknadsför de svenska skolorna med en språklig kvalitetsstämpel.....	138
Piska och morot för att omstrukturera civilsamhället	139
Konsekvenser om man inte följer stadens strategi.....	140
Hoppa på AI-tåget senast nu.....	141
Skapa nya, oheliga allianser.....	142
Referenser	144
Bilaga: Samtliga svar från idéinsamlingen.....	150

1. Inledning

Kan man leva en välfungerande vardag på svenska i huvudstadsregionen i framtiden? Hur ser överlag framtiden ut för svenskan i huvudstadsregionen?

När man gör ett svep i finlandssvenska medier under vårvintern 2026 känns frågan aktuell. Vi kan bland annat läsa att modersmålet svenska är det överlägset svagaste ämnet bland studerande i huvudstadsregionens gymnasier (Hbl, 9.3.2026). Landets äldsta skolbyggnad, Kyrkoby skola i Vanda, hotas av nedläggning på grund av stadens ansträngda ekonomi (Svenska Yle, 6.2.2026). Endast hälften av de svenskspråkiga patienterna vid HUS uppger att de kan utträta sina ärenden på svenska (Hbl, 14.2. 2026). Personer med svenskspråkiga namn får sina räkningar av myndigheter på engelska (Svenska Yle, 1.4.2026). Riksdagsvalet 2027 förutspås bli en stor utmaning för SFP att ens bibehålla nuvarande mandat i Helsingfors (Hbl, 15.3.2026). Djurparken Högholmen väljer att välkomna besökare enbart på finska (Hbl, 1.5.2026).

Bakom rubrikerna döljer sig några av de trender som just nu omformar det språkliga landskapet i huvudstadsregionen. I takt med att utlandsfödda flyttar till de större städerna i södra Finland minskar andelen svenskspråkiga. I gatubilden förvandlas svenskan till ett av många minoritetsspråk. Samtidigt tar engelskan plats som det andra gångbara språket vid sidan av finskan. På många restauranger och ute på stan bildas den nya tvåspråkigheten i dag av kombinationen finska och engelska.

När svenskan i huvudstadsregionen är i gungning sköljer svallvågorna över hela Svenskfinland. Det handlar nämligen om den region där det bor flest finlandssvenskar. Ungefär var fjärde finländare som är registrerad som svenskspråkig bor

i dag i Helsingfors, Esbo, Vanda och Grankulla. Helsingfors och Esbo är de två städer där det bor flest respektive näst flest svenskspråkiga i landet.

Men hur allvarligt är läget för det svenska i huvudstadsregionen egentligen? Den här utredningen gör ett försök att kartlägga situationen och också att blicka framåt något. Vi har valt att fokusera på fyra områden som kan anses vara centrala för svenskans framtid, och för en vardag på svenska: Demografi, skola, politik och civilsamhället. Vi har i den här studien valt att definiera huvudstadsregionen som städerna Helsingfors, Esbo, Vanda och Grankulla. Vi kunde ha valt fler ämnesområden och ytterligare kommuner. Kultursektorn, medierna och näringslivet är alla relevanta delar i språkekvationen och förtjänar sina egna utredningar. Men redan valet av våra fyra perspektiv är omfattande. Och även om vi har avgränsat vår studie till fyra perspektiv kan vi ingalunda hävda att vi heltäckande lyckas fånga alla aspekter av våra valda områden och städer. Inom den offentliga sektorn har vi fokuserat på städerna och skolväsendet, en analys av välfärdsområdena hade gett ytterligare svar. Den här utredningen ska därför ses som en studie som på ett övergripande plan analyserar fyra centrala områden – och som via dessa analyser söker gemensamma nämnare som tillsammans kan ge perspektiv på frågan om svenskans framtid i huvudstadsregionen.

1.1 En fortsättning på Magmas studier under 2020-talet

Den här utredningen ska ses som en logisk fortsättning på de framtidsorienterade rapporter Magma har producerat under 2020-talet. Utredningen kan speciellt ses som en del av Magmas färskrapporter om integration på svenska (Forsgård, 2025 och Kosová & Thulé, 2026).

Ett startskott var framtidsspaningen *Det svenska i Finland – vadan och varthän?* utförd av det sverigesvenska konsultbolaget Kairos Future (2020). I rapporten anläggs ett utifrånperspektiv för att teckna en bild av svenskan i Finland år 2040. Slutsatserna i rapporten är att storurbaniseringen fortsätter i huvudstadsregionen med en fortsatt frammarsch av främmande språk i de urbana områdena. Den ökade invandringen ritar helt enkelt om den gamla språkkartan och utvecklingen kallas i rapporten för en “game changer”, där det inte primärt är en förfinskning som hotar svenskans framtida ställning i Finland utan snarare den ökande flerspråkigheten – och engelskans framfart som sammanbindande vardagsspråk i urbana miljöer. I rapporten konstateras även att det är kommunerna och skolorna som i praktiken är garanten för de språkliga rättigheterna i vardagen. Speciellt skolorna (och dagvården) får en allt större betydelse som upprätthållare av såväl det svenska språket som av den svenska identiteten för unga svensk- och tvåspråkiga. I rapporten tecknas också bilden av hur skolnätverket på svenska har tunnats ut i huvudstadsregionen. Från år 2000 till 2018 minskade antalet svenskspråkiga skolor i huvudstadsregionen från 63 (år 2000) till 41 (år 2018). Minskningen skedde främst på grund av rationaliseringar och inte som en direkt konsekvens av sviktande elevunderlag.

Ungefär samtidigt (2020) skrev demografiprofessorn Jan Saarela rapporten *Den svenskspråkiga befolkningen i Finland 1990–2040*. Rapporten innehåller bland annat en befolkningsprognos som sträcker sig fram till år 2040 för den svenskspråkiga befolkningen i Finland. Den övergripande slutsatsen i rapporten är att vi fram till år 2040 kan förvänta oss en ökning av den svenskspråkiga befolkningen med några tusen personer i Finland som helhet. Av de svenskspråkiga kommer en högre grad än tidigare att vara bosatt i städer eller regioncentra. När man zoomar in på huvudstadsregionen (Helsingfors, Esbo, Vanda och Grankulla) förutspår prognosen en ökning med drygt 2 000 svenskspråkiga fram till år 2040. År 2018 fanns totalt 65 300 personer med svenska som modersmål i de fyra städerna, år 2040 är prognosen 67 600 personer. Bakom siffrorna finns en

ökning i Helsingfors (+3000) och Grankulla (+600), medan prognosen visar på en minskning i Esbo (-950) och i Vanda (-300). I rapporten konstateras också att den stora omvälvningen i befolkningsstrukturen i Svenskfinland kommer att utgöras av det ökande antalet, och den ökande andelen, personer med annat modersmål än finska eller svenska. I det här hänseendet är huvudstadsregionen i fokus i och med att sannolikheten är stor att de utlandsfödda i minst lika hög grad som hittills kommer att bosätta sig i de stora städerna. Rapporten avslutas med att lyfta frågan om integration på svenska som den stora nyckelfrågan för det framtida Svenskfinland.

Frågan om integration på svenska har efter det behandlats ur flera olika perspektiv. Docent och specialforskare Pasi Saukkonen skrev rapporten *Tillåta, förbjuda, tolerera. Gemensamma spelregler för ett mångkulturellt samhälle* (2023). I rapporten analyseras hur det finländska samhället kan hantera de utmaningar och konflikter som uppstår i takt med att befolkningen blir mer mångfaldig. I rapporten behandlas bland annat huvudstadsregionen och den allt större språkliga diversiteten som leder till helt nya språkliga förutsättningar i de större städerna. Tillräckliga kunskaper i finska definieras som en viktig förutsättning för att lyckas i livet – och kunskaper i svenska ses som ett viktigt komplement. En slutsats i rapporten är att staten och kommunerna bör sänka tröskeln för språkinläringen, både på finska och på svenska. En annan mer övergripande konklusion är att ett hållbart mångkulturellt samhälle kräver en balansgång mellan att vara tillräckligt tolerant för att tillåta olikheter och tillräckligt bestämd för att kräva respekt för de lagar och demokratiska principer som håller ihop landet.

I rapporten *Svensk- och finskspråkiga i rörelse. Härkomst och internationell migration 1988–2023* analyserar Jan Saarela (2025) migrationsströmmarna bland svensk- och finskregistrerade personer i Finland. Resultatet visar att den svenskspråkiga befolkningen i Finland blir allt mer internationellt präglad. An-

delen utlandsfödda bland svenskregistrerade personer har ökat från 2,5 procent (1988) till 4,5 procent (2023). Analysen visar samtidigt på en nettoförlust på cirka 5 700 svenskregistrerade personer under den här tidsperioden. Sverige spelar en central roll, både som ursprungs- och destinationsland. 74 procent av immigranterna och en fjärdedel av emigranterna hade år 2023 Sverige som födelseland.

Magmas chef, docent Nils Erik Forsgård, gjorde en kartläggning av hur integrationen fungerar i Finland, med fokus på integration på svenska (2025). I utredningen *Integration på svenska i Finland – en lägesrapport 2025* analyseras bland annat målet i regeringsprogrammet om att 5–10 procent av invandrarna ska integreras på svenska. Kartläggningen visar bland annat att målsättningen är otydlig och att det saknas enhetliga instrument för att följa upp och mäta regeringens ambitioner. Rapporten lyfter även fram de strukturella och organisatoriska hinder som skapar problem med att öka integrationen på svenska. De här syns speciellt i huvudstadsregionen bland annat i form av en bristande informationsgång om möjligheten att kunna integreras på svenska. I rapporten ställs också den övergripande frågan: Fungerar integrationen på svenska idag? För huvudstadsregionens del besvaras frågan nekande. Orsaken till svaret handlar främst om de otydliga och fragmenterade integrationsprocesserna på svenska i de stora städerna.

I den senaste rapporten om integration på svenska *Inklusion på svenska. Perspektiv, utmaningar, möjligheter* (2026) anlägger forskaren Magdalena Kosová och journalisten Hannah Thulé ett nytt perspektiv på frågeställningen. De skiljer på begreppen strukturell integration (att leva ett fungerande liv) och inklusion (att känna sig som en del av samhället). I rapporten konstateras att integration inte nödvändigtvis leder till en inkludering i samhället. En av slutsatserna i rapporten är att integrationen på svenska kan fungera väl, men att en verklig inkludering förutsätter mer än enbart ett varmt välkomnande från

finlandssvenskt håll. Det handlar också om beredskapen att skapa utrymme för en genuin delaktighet – och om viljan att ompröva rådande arbetssätt och maktstrukturer. En annan slutsats i rapporten är att det saknas tydliga kriterier för vad en “lyckad” integration är. Det här leder till att diskussionen ofta fastnar i jämförelser mellan de två språkliga integrationsstigarna i stället för att utveckla nya och mer sammanhållna alternativ.

Frågan om svenskans framtid på starkt två- och flerspråkiga orter har även analyserats i rapporten *Har svenskan i Karleby en framtid? En utredning om svenskans nuläge och möjligheter i staden* (2023). I rapporten, skriven av journalisten Jens Berg, dras många paralleller till de språkliga styrkeförhållandena i huvudstadsregionen. En slutsats är att det största hotet mot svenskan är den onda cirkel som uppstår när de svenskspråkiga på en starkt två- och flerspråkig ort slutar använda svenskan i servicesituationer och i kontakten med myndigheter. Om ingen använder svenska kan man knappast heller förvänta sig ett bemötande på svenska. Risken är att svenskan marginaliseras till endast ett av hemspråken i tvåspråkiga familjer, och till ett språk man använder under lektionerna i de svenska skolorna. I rapporten påtalas även diskrepansen mellan tvåspråkigheten till pappers (i en stads strategidokument) och i verkligheten (i konkret service). I takt med att flerspråkigheten ökar erbjuds ett gyllene tillfälle för städer att konkretisera vad man egentligen menar med “en tvåspråkig stad”.

En annan typ av framtidsperspektiv erbjuds i Magmas serie *Den svenskspråkiga ungdomsbarometern*. I ungdomsbarometern, som utförts fyra gånger (2018, 2020, 2022 och 2024), mäts hur svenskspråkiga unga i åldern 15–19 ser på sitt liv och sin framtid. När man synar resultaten ur huvudstadsregionens perspektiv framträder flera intressanta aspekter. Enligt svaren i de två senaste barometrarna (2022 och 2024) är andelen svenskregistrerade unga som känner sig “mest som svenskspråkiga” ungefär hälften av motsvarande siffra bland svenskregistrerade unga utanför huvudstadsregionen. Andelen som känner sig “mest

som tvåspråkiga” (finska-svenska) är ungefär dubbelt så stor som motsvarande siffra utanför huvudstadsregionen. De här uppgifterna stämmer väl överens med siffrorna från Jan Saarelas (2021) analys om den procentuella andelen svenskregistrerade barn som har tvåspråkig familjebakgrund regionvis, och efter födelseår. Bland personer i huvudstadsregionen födda åren 1986–1993 hade 60 procent en tvåspråkig familjebakgrund, medan motsvarande siffra för personer födda åren 2010–2017 var 66 procent (+ 6 procentenheter). Motsvarande siffror för tvåspråkig familjebakgrund i hela Svenskfinland är 34 procent (födda åren 1986–1993) och 39 procent (födda åren 2010–2017). Tvåspråkigheten växer med andra ord i hela Svenskfinland, men i huvudstadsregionen handlar det om betydligt högre nivåer.

I ungdomsbarometrarna undersöks även ungdomarnas användning av finska och engelska. En mindre grupp svenskspråkiga verkar leva avskilt från det finska språket. Nästan 20 procent använder ingen finska i vanliga vardagssituationer: vare sig i umgänget med familjen, med vänner eller under fritidsaktiviteter. De flesta av de här ungdomarna bor i Österbotten och på Åland, men några av dem bor även i huvudstadsregionen (2020). Bland unga i huvudstadsregionen, som i första hand känner sig som svenskspråkiga, uppgav 38 procent att de ofta eller ibland väljer att tala engelska i sammanhang där den andra parten talar finska. Motsvarande andel i Vasatrakten var 67 procent (2024). I de två senaste barometrarna (2022 och 2024) har de unga även fått ta ställning till påståendet: *Det är viktigt för mig att svenskan är ett officiellt språk i Finland*. På den här punkten skiljer sig svaren inte nämnvärt mellan de olika regionerna. Överallt rör det sig om cirka 90 procent av ungdomarna som anser att svenskan ska vara ett officiellt språk även i framtiden.

De här nämnda rapporterna om olika aspekter av det svenska i Finland skapar en utgångspunkt för den här utredningen. Den gemensamma nämnaren är att två- och flerspråkigheten ökar. Den här rapporten zoomar in på huvudstads-

regionen för att ge perspektiv på hur utvecklingen uttryckligen påverkar den här regionen.

1.2 Så här gjordes studien

Den här studien fokuserar som skrivet på fyra huvudsakliga områden som är centrala för svenskans framtid i huvudstadsregionen: demografi, skola, politik och civilsamhället (föreningsliv).

I och med att vårt ämne är brett, har också materialinsamlingen varit bred. För att få så heltäckande svar som möjligt har vi för den här rapporten analyserat statistik, gjort djupintervjuer, skickat ut enkäter, analyserat centrala dokument och gjort en idéinsamling.

I kapitel 2 är det fokus på demografin i huvudstadsregionen. För att besvara frågan hur antalet svenskspråkiga i regionen numerärt har utvecklats har vi analyserat de demografiska siffrorna från Statistikcentralen från år 2000 till år 2025. I och med att siffrorna (och tidigare studier) entydigt visar att det framtida befolkningsunderlaget är beroende av utlandsfödda har vi i det här kapitlet även intervjuat utlandsfödda i huvudstadsregionen för att höra om deras syn på integration på svenska. Intervjuerna gjordes i samarbete med forskaren Magdalena Kosová och journalisten Hannah Thulé, som tidigare i år skrev rapporten *Inklusion på svenska. Perspektiv, utmaningar, möjligheter* (2026) för tankesmedjan Magma.

I kapitel 3 skiftar fokuset till skolvärlden, som i Magma-rapporten *Det svenska i Finland – vadan och varthän?* (2020) beskrivs som den största garanten för svenskans ställning i framtiden. För att utröna hur det svenskspråkiga skolväsendet ser ut i huvudstadsregionen idag, och hur det eventuellt kommer att se ut

om 10 år, har vi analyserat elevprognoser, studerat städernas strategidokument och intervjuat ledande tjänstemän i de fyra städerna.

I kapitel 4 granskar vi beslutsfattandet i huvudstadsregionen. Hur har de politiska styrkeförhållandena förändrats, och vad anser de nuvarande ledande politikerna om svenskans ställning i de fyra städerna? För att få svar på de här frågorna har vi analyserat valresultat och valdeltagandet under de senaste decennierna. För att mäta politikernas attityder till det svenska skickade vi ut en enkät till medlemmarna i de fyra stadsstyrelserna.

I kapitel 5 är det fokus på civilsamhället och föreningslivet på svenska i huvudstadsregionen. Vi sände ut en enkät till svensk- och tvåspråkiga föreningar för att kartlägga nuläget och höra om deras syn på framtiden. Det här kapitlet kan sägas bidra med perspektivet från de finlandssvenska "eldsjälarna" i huvudstadsregionen.

Sammanlagt har 86 personer (utlandsfödda, tjänstemän, experter, politiker och föreningsaktiva) bidragit med sina tankar till den här rapporten. Samtliga personer fick även komma med sina konkreta förslag på hur man kunde stärka svenskans ställning i huvudstadsregionen – och var ansvaret för det ligger. I kapitel 6 redovisar vi resultaten från vår idéinsamling.

I varje kapitel berörs nyckelfrågan om utlandsfödda och integrationen på svenska. I kapitel 2 hör vi de utlandsföddas åsikter, i kapitel 3 synar vi frågan ur ett skolperspektiv, i kapitel 4 mäter vi politikernas åsikter om integration på svenska och i kapitel 5 analyserar vi hur väl utlandsfödda inkluderas i föreningsarnas verksamhet. Slutsatserna av de här perspektiven – och även andra slutsatser – diskuteras i det sjunde och avslutande kapitlet.

Vi vill tacka finansiärerna Stiftelsen Tre Smeder, Sparbanksstiftelsen Esbo-Grankulla och Helsingestiftelsen – samt samtliga personer som har bidragit med sina tankar till den här utredningen. Om rapporten innehåller fel, missuppfattningar eller ofullständiga slutledningar är ansvaret blott och enbart författarnas.

2. Demografin och det nya språkliga landskapet

2.1 Befolkningsutvecklingen i huvudstadsregionen under 2000-talet (av Mikko Majander)

Under de senaste 27 åren har huvudstadsregionens befolkning vuxit med över en tredjedel (tabell 1 och diagram 1), från under en miljon till 1,27 miljoner (+337 657, +35,7 %). Tillväxten har varit kraftigast där det funnits mest plats, i Esbo (55,3 %) och Vanda (43,4 %), men även Helsingfors invånarantal har ökat med en fjärdedel (26,0 %) och Grankullas med en femtedel (20,7 %).

	1999	2003	2007	2011	2016	2020	2025
Totalt	945 725	976 222	1 007 611	1 059 631	1 138 502	1 197 125	1 283 382
Helsingfors	551 123	559 330	568 532	595 384	635 181	656 920	694 392
Esbo	209 667	224 231	238 047	252 439	274 583	292 796	325 716
Vanda	176 386	184 039	192 522	203 001	219 341	237 231	252 956
Grankulla	8 549	8 622	8 511	8 807	9 397	10 178	10 318

Tabell 1: Befolkningsutvecklingen i huvudstadsregionen 1999–2025.
Källa: Statistikcentralen.

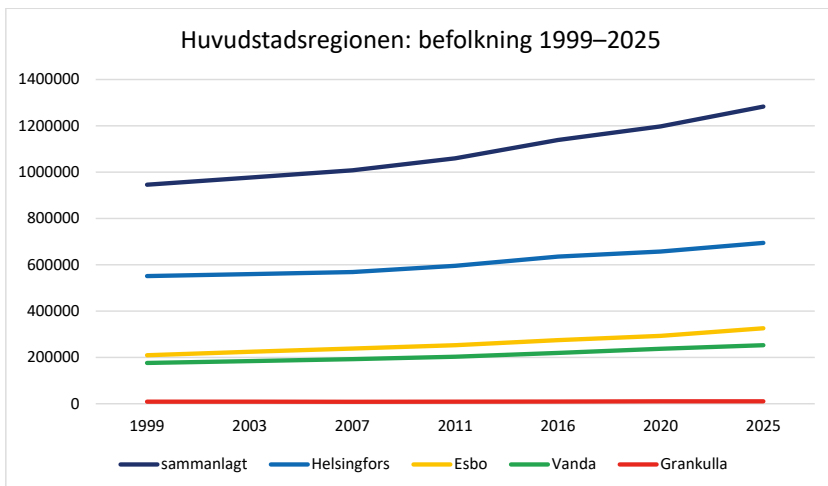

Diagram 1: Befolkningsutvecklingen i huvudstadsregionen 1999–2025.

Källa: Statistikcentralen.

Av de personer i Finland som är registrerade som svenskspråkiga bor 23 procent i huvudstadsregionen, vilket är ungefär lika många som vid millennieskiftet. Samtidigt som deras absoluta antal har förblivit någorlunda oförändrat, har de svenskspråkigas relativa andel av huvudstadsregionens invånare sjunkit avsevärt – från 6,9 procent till 5,1 procent.

I Vanda (och Grankulla) har antalet svenskspråkiga sjunkit kontinuerligt (tabell 2), och de är nu 12,6 procent färre än vid början av 2000-talet, vilket motsvarar endast 2,1 procent av invånarna i den kraftigt växande staden (jämfört med 3,4 % år 1999). I Helsingfors statistikfördes 5,4 % som svenskspråkiga vid utgången av 2025 (1999: 6,6 %) och i Esbo 6,2 % (1999: 9,5 %).

	1999	2003	2007	2011	2016	2020	2025
Totalt	65 612	64 442	63 637	64 824	65 160	65 518	65 887
Helsingfors	36 362	35 116	34 505	35 537	36 197	36 754	37 349
Esbo	19 824	20 042	20 054	20 211	20 131	19 970	20 146
Vanda	6 030	5 928	5 804	5 777	5 631	5 579	5 272
Grankulla	3 396	3 356	3 274	3 299	3 201	3 215	3 120

Tabell 2: Utvecklingen av den svenskspråkiga befolkningen i huvudstadsregionen 1999–2025. Källa: Statistikcentralen.

Antalet finskspråkiga (personer med samiska som modersmål räknas in i samma siffra) i huvudstadsregionen (tabell 3) har under samma period ökat med 73 458 personer, men i relation till den totala utvecklingen kan en tillväxt på 8,8 procent anses vara blygsam. I Helsingfors och Vanda har deras absoluta antal faktiskt minskat under 2020-talet, för att inte tala om den relativa befolkningsandelen.

	1999	2003	2007	2011	2016	2020	2025
Totalt	835 505	851 869	860 823	878 091	901 429	914 652	908 963
Helsingfors	485 164	486 552	483 035	491 524	505 770	510 912	509 561
Esbo	181 956	192 530	200 572	206 217	212 800	217 202	221 345
Vanda	163 485	167 796	172 295	175 223	177 263	180 492	172 001
Grankulla	4 900	4 991	4 921	5 127	5 596	6 046	6 056

Tabell 3: Utvecklingen av den finskspråkiga befolkningen i huvudstadsregionen 1999–2025. Källa: Statistikcentralen.

Huvudstadsregionens språkliga landskap har därmed öppnats upp kraftigt för andra än dem som talar finska, svenska eller samiska som modersmål. Antalet personer med främmande språk som modersmål har sjudubblats jämfört med millennieskiftet och nästan fördubblats under de senaste tio åren (tabell 4).

	1999	2003	2007	2011	2016	2020	2025
Totalt	44 608	59 911	83 151	116 716	171 913	216 955	308 532
Helsingfors	29 597	37 662	50 991	68 323	93 214	109 254	147 482
Esbo	7 887	11 659	17 421	26 011	41 652	55 624	84 225
Vanda	6 871	10 315	14 423	22 001	36 447	51 160	75 683
Grankulla	253	275	316	381	600	917	1 142

Tabell 4: Utvecklingen av antalet personer med främmande språk i huvudstadsregionen 1999–2025. Källa: Statistikcentralen.

I Vanda och Esbo talar nu 30,0 respektive 25,9 procent av invånarna andra språk än finska, svenska eller samiska som modersmål. I Helsingfors är motsvarande andel 21,2 och i Grankulla 11,1 procent, vilket motsvarar andelen personer med främmande språk i hela landet (11,4 %).

Jämfört med Finlands övriga största städer ligger huvudstadsregionen på en helt egen nivå: Åbo 17,9 %, Tammerfors 12,0 %, Lahtis 11,0 %, Jyväskylä 8,0 %, Kuopio 7,3 %, Uleåborg 6,9 %, Björneborg 6,3 %.

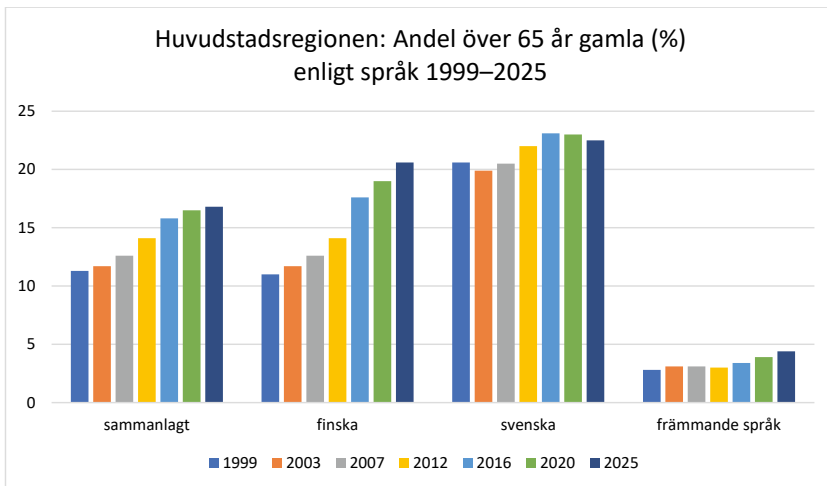
I de största svenskspråkiga områdena utanför huvudstadsregionen fördelar sig befolkningen enligt språk på följande sätt:

Stad /Kommun	Svenskspråkiga	Finskspråkiga	Utländska språk	Totalt
Raseborg	16 997 (63,3 %)	8 147 (30,3 %)	1 712 (6,4 %)	26 856
Vasa	16 258 (22,8 %)	44 292 (62,2 %)	10 659 (14,9 %)	71 209
Borgå	14 091 (27,2 %)	32 725 (63,1 %)	5 047 (9,7 %)	51 863
Korsholm	13 441 (67,9 %)	5 641 (28,5 %)	710 (3,6 %)	19 792
Åbo	11 306 (5,4 %)	160 788 (76,7 %)	37 539 (17,9 %)	209 633
Jakobstad	10 434 (53,1 %)	5 838 (29,7 %)	3 385 (17,2 %)	19 657
Pedersöre	9 977 (88,4 %)	892 (7,9 %)	420 (3,7 %)	11 289
Pargas	7 869 (53,5 %)	6 150 (41,8 %)	693 (4,7 %)	14 712
Närpes	6 927 (72,6 %)	458 (4,8 %)	2 153 (22,5 %)	9 538
Nykarleby	6 189 (83,7 %)	458 (6,2 %)	744 (10,0 %)	7 391
Sibbo	6 175 (26,8 %)	15 023 (65,3 %)	1 808 (7,9 %)	23 006
Kyrkslätt	6 028 (14,4 %)	30 125 (72,2 %)	5 572 (13,3 %)	41 725
Karleby	5 641 (11,7 %)	39 686 (82,1 %)	3 011 (6,2 %)	48 338
Lovisa	5 489 (38,7 %)	7 850 (55,3 %)	857 (6,1 %)	14 196
Larsmo	5 457 (91,6 %)	292 (4,9 %)	206 (3,5 %)	5 955
Vörå	5 026 (81,3 %)	724 (11,7 %)	435 (7,0 %)	6 185

Tabell 5: Den språkliga fördelningen i Svenskfinland utanför huvudstadsregionen 2025.
Källa: Statistikcentralen.

I ett Finland med låga födelsetal har befolkningstillväxten länge varit beroende av invandrare och deras ättlingar. Det här återspeglas naturligtvis i språkförhållandena. Antalet personer med främmande språk som modersmål har under 2020-talet ökat med 213 545 personer (+49,3 %), samtidigt som antalet registrerade finskspråkiga har minskat med 91 265 (–1,9 %) och svenskspråkiga med 3 260 (–1,1 %).

Man får en mer mångsidig bild av situationen i huvudstadsregionen om man tar hänsyn till de olika språkgruppernas åldersstruktur. Andelen personer över 65 år bland de finskspråkiga har stigit brant från 11 procent till närmare 20 procent – en nivå där de svenskspråkiga har befunnit sig under hela 2000-talet. Personer med utländska modersmål har ännu inte hunnit nå den åldern i samma utsträckning (diagram 2).

Diagram 2: Andel över 65 år enligt språkgrupp i huvudstadsregionen 1999-2025. Källa: Statistikcentralen.

För att illustrera det på ett annat sätt: av Helsingforsborna över 65 år (122 784) är 87 procent finskspråkiga och 6 procent svenskspråkiga. I Esbo (49 992) är motsvarande siffror 85 och 9, och i Vanda (40 494) 89 och 4. Via dessa siffror kan man förutse exempelvis framtida vårdbehov och naturligt bortfall även ur ett språkligt perspektiv.

I andra änden av skalan ökar andelen personer med utländska modersmål bland minderåriga kraftigt, medan antalet finskspråkiga barn sjunker i allt snabbare takt (diagram 3). För de svenskspråkigas del är det värt att notera att andelen barn i regionen har hållit sig på en stabil nivå (på drygt 20 procent), på samma sätt som gruppen i pensionsålder (diagram 4).

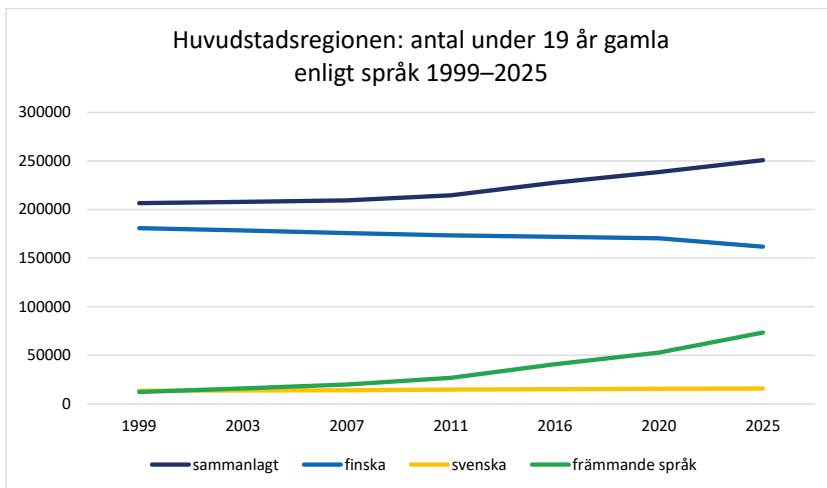
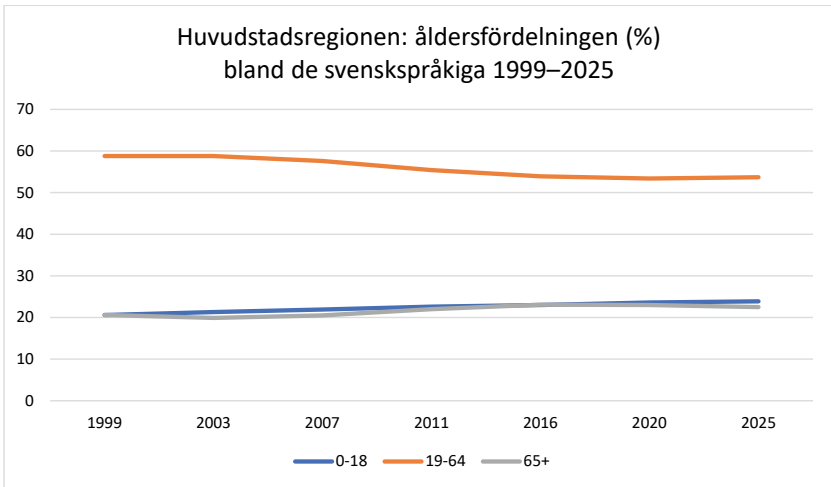
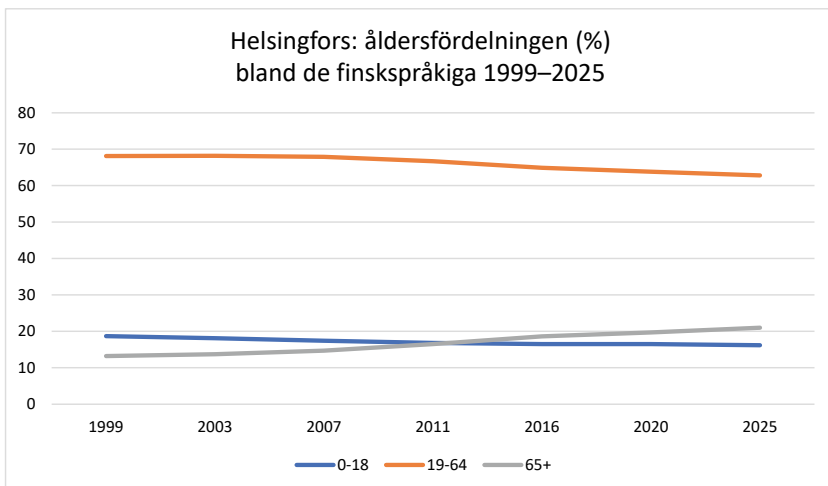

Diagram 3: Antal under 19 år enligt språkgrupp i huvudstadsregionen 1999-2025. Källa: Statistikcentralen.

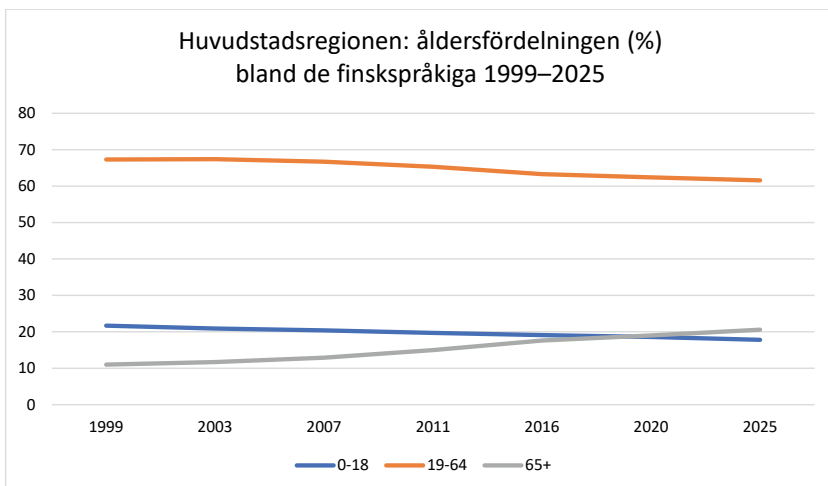

Diagram 4: Åldersfördelningen bland svenskspråkiga i huvudstadsregionen 1999-2025. Källa: Statistikcentralen.

Bland de finskspråkiga gick antalet personer över 65 år om antalet minderåriga i Helsingfors (diagram 5) redan år 2012 och i Vanda år 2023. I Esbo är åldersstrukturen i det här avseendet yngre, vilket gör förändringen i hela huvudstadsregionen något mindre dramatisk. Riktningen på utvecklingen är dock tydlig (diagram 6).

*Diagram 5: Åldersfördelningen bland de finskspråkiga i Helsingfors 1999-2025.
Källa: Statistikcentralen.*

*Diagram 6: Åldersfördelningen bland de finskspråkiga i huvudstadsregionen 1999-2025.
Källa: Statistikcentralen.*

I ljust av befolkningsstatistiken håller svenskan, särskilt i Vanda, på att drunkna bland de andra minoritetsspråken. Fler av stadens invånare hade år 2024 ryska (4,3 %), estniska (3,4 %) och arabiska (2,4 %) som modersmål, och albanskan (2,0 %) närmar sig svenskan. Den kraftigaste tillväxten har dock skett för det ukrainska språket, som på ett par år har stigit till det tionde vanligaste språket – bland totalt 121 främmande språk. Antalet estnisktalande har däremot vänt till en svag nedgång i Vanda. Nettoflytten för dem som talar de inhemska språken har varit negativ under hela 2020-talet.

I Helsingfors är de vanligaste modersmålen (2024) efter finska och svenska: ryska (3,1 %), somaliska (2,2 %), arabiska (1,6 %), engelska (1,5 %) och estniska (1,4 %), vars andel har sjunkit. I Esbo är ordningen för främmande språk (2025): ryska (3,5 %), arabiska (2,0 %), engelska (1,8 %), estniska (1,7 %), kinesiska (1,5 %), farsi/persiska (1,3 %) och albanska (1,2 %). Under 2025 ökade antalet ukrainstalande (0,8 %) mest i Esbo – med 603 personer.

De demografiska siffrorna talar sitt tydliga språk. Andelen finsk- och svensk-språkiga minskar i huvudstadsregionen. Andelen, och antalet, utlandsfödda ökar samtidigt kraftigt. Det är med andra ord integrationen, på antingen finska eller svenska, som kommer att definiera hur de framtida språkförhållandena ser ut i huvudstadsregionen.

2.2 Utlandsföddas syn på integration på svenska i huvudstadsregionen

För att utreda utlandsföddas syn på integration på svenska i huvudstadsregionen gjordes ett samarbete med Magdalena Kosova och Hannah Thulé, som parallellt med den här utredningen skrev rapporten *Inklusion på svenska. Perspektiv, utmaningar, möjligheter* för Magma (2026).

Intervjuer med utlandsfödda gjordes både för rapporten om inklusion på svenska och för den här utredningen. För den här utredningen används enbart utlandsfödda respondenter (N=9) bosatta eller verksamma i huvudstadsregionen, och med erfarenheter av integration på svenska. Intervjuerna har analyserats separat för den här utredningen.

De semistrukturerade intervjuerna gjordes under hösten 2025 av Magdalena Kosova och Hannah Thulé. Fyra av intervjuerna gjordes på svenska och fem på engelska. Respondenterna representerar en bred bakgrund både beträffande nationalitet, ålder och utbildningsnivå. Respondenterna har anonymiserats ("Utlandsfödd A-I") och citaten från de engelskspråkiga intervjuerna har översatts till svenska.

2.2.1 Svenska som integrationsspråk

Av de intervjuade har åtta av nio valt svenska som primärt integrationsspråk (den nionde funderar fortfarande på sitt huvudsakliga språkval). I och med att de intervjuade har en mycket varierande bakgrund är också orsakerna till att välja svenska framom finska varierande. Flera av de intervjuade anger praktiska orsaker till att välja svenska. Finskan anses av flera helt enkelt vara ett för svårt språk att lära sig ordentligt. Ett annat motiv att välja svenska kretsar kring närheten till övriga Norden och de nordiska språken. Några av de intervjuade har tidigare bott eller studerat i andra nordiska länder.

Överlag är flera av de intervjuade kritiska till den starka betoningen av språk i den finländska integrationsmodellen. Kritiken framförs speciellt av personer som allmänt kategoriseras som "arbetskraftsinvandrare". De intervjuade som redan jobbar – eller söker jobb – vid internationella företag i Finland betonar att det viktigaste språkkravet är en professionell och branschspecifik engelska.

Visst, jag skulle kunna skriva "goda kunskaper i finska" på mitt CV, men i samma sekund som någon börjar ställa frågor med minsta lilla tekniska term skulle jag vara helt borta. (Utlandsfödd H)

Flera av de intervjuade vittnar också om praktiska hinder med att hitta kurser i svenska, och med att få kurserna att passa ihop med jobbet. Flera efterlyser en större flexibilitet för att tröskeln att lära sig språket skulle sänkas, t.ex. så att kurser i svenska skulle erbjudas på flera ställen. En annan form av kritik som riktas mot integrationsmodellen är känslan av att alla utlandsfödda ses som en homogen grupp. Speciellt de utlandsfödda som har en hög utbildning i bagaget beskriver modellen som enspårig.

2.2.2 Att klara sig på svenska i huvudstadsregionen

Ett genomgående tema i samtliga intervjuer med de utlandsfödda i huvudstadsregionen var insikten om finskans ställning, och nödvändigheten av att också kunna finska. Finskan beskrivs som "nyckelspråket" för att kunna fungera fullt ut i huvudstadsregionen. För de flesta intervjuade blir engelskan den praktiska lösningen på språkproblematiken i huvudstadsregionen. Flera av de intervjuade säger att de mer eller mindre enbart använder engelska när de uträttar olika ärenden. I intervjuerna framkommer en viss frustration över att de ofta inte kan använda svenska när de uträttar olika ärenden ute på stan. Frustrationen blir speciellt tydlig i kontakten med myndigheter. I flera intervjuer uttrycks en uppgivenhet kring kommunikationen med olika statliga myndigheter.

En sak som jag önskar att skulle vara bättre är den skriftliga korrespondensen. Om det kommer ett brev från staten eller någon myndighet, så är det oundvikligen på finska. Det kan vara frustrerande att få det ändrat till svenska – och att få det på engelska har visat sig vara otroligt svårt eller i vissa fall omöjligt. (Utlandsfödd H)

2.2.3 Avsaknaden av en arbetsmarknad på svenska

Ett tema som framträder tydligt i intervjuerna är insikten om att arbetsmarknaden för svenskspråkiga är mycket begränsad i huvudstadsregionen. Bland de intervjuade finns en stark upplevelse av att det svenska spåret leder till en sorts återvändsgränd på jobbmärknaden. De flesta intervjuade vittnar om att svenska sällan räcker som det enda arbetspråket.

Men jag tror att även om man pratar svenska flytande – min svenska är inte helt flytande – så hjälper det inte särskilt mycket här. Det är ju en väldigt liten del av befolkningen som har svenska som modersmål. Så jag tänker att om jag bodde i ett mycket svenskspråkigt område så kanske det vore lättare att få ett jobb där. Men när jag bor i huvudstadsregionen har jag inte upplevt att det hjälper. (Utlandsfödd H)

Det som gör utmaningen ännu större är att kunskaper i finska fungerar som ett både uttalat – och outtalat – krav för de flesta jobb i huvudstadsregionen. Några av de intervjuade noterar även att krav på kunskaper i finska finns för jobb där man i praktiken kunde klara sig enbart med kunskaper i engelska. För några av de intervjuade har språkutmaningarna på arbetsmarknaden lett till att de själva sett sig tvungna att skapa sina egna jobb. De beskriver att de valde att grunda egna företag för att överhuvudtaget få en sysselsättning. En annan konsekvens med de upplevda språkutmaningarna på arbetsmarknaden är att flera av de intervjuade nämner Sverige som en möjlighet för att komma in på arbetsmarknaden.

Jag vill bara jobba. Jag är inte ute efter att göra livet svårt för någon. Jag vill bara komma in på en arbetsplats, komma in i gänget så gott det går, och sen skulle jag jobba hårt för att se till att lösa resten själv. Jag är ganska säker på att 99 procent av utlänningarna som bor här har den inställningen, men [...] så jag har börjat titta på Sverige. (Utlandsfödd H)

Dragningskraften från Sverige framkommer även för de intervjuades barn, som har integrerats på svenska. En av de intervjuade berättar att hens barn nyligen valde att flytta till Sverige, kanske just för att hennes finska inte var så stark.

2.2.4 Den sociala integrationen på svenska

De flesta av de intervjuade vittnar om olika svårigheter med att etablera djupare sociala kontakter i Finland, oavsett språkgrupp. Det finns en upplevelse av att sociala cirklar är statiska och svåra att tränga in i som vuxen.

Personligen skulle jag säga att integrationen var mycket svårare eftersom finländare i en viss ålder helt enkelt inte vill skaffa nya vänner. Vilket jag förstår, ingen ska tvingas skaffa vänner. Men att ha en halvinformell, icke-professionell relation med en finländare är väldigt svårt [...] nu, efter att ha bott i Finland i sex år, kommer alla mina vänner här från olika delar av världen. (Utlandsfödd I)

Flera av de intervjuade berättar att finlandssvenskar generellt beskrivs som “öppnare” och “mer tillgängliga” än finskspråkiga, men samtidigt vittnar flera om att det finns en tydlig gräns för hur nära man släpps in i finlandssvenska kretsar.

Jag menar, det finns en anledning till att jag föredrar att hänga mest med dem [finlandssvenskar]. De är jättetrevliga och de är nyfikna, men det stannar på den nivån och det är okej för mig för det mesta. Men de släpper inte in en i cirkelarna, i de gamla cirkelarna. (Utlandsfödd B)

När de intervjuade får öppna upp vad de menar med att inte komma in i gamla finlandssvenska cirklar nämns framför allt styrelseposter och verkligt inflytan-

de i föreningar och i finlandssvenska institutioner. Man känner att man inte behärskar svenska på en tillräcklig nivå, och det svenskspråkiga civilsamhället är ganska begränsat i huvudstadsregionen.

Det finns ju också de här anrika institutionerna, som till exempel Hana-holmen och de olika fonderna, och där upplever jag att det är svårt att ta sig in. Det är samma personer som har varit aktiva i 30 år, som inte vill släppa [in utlandsfödda]. Men i mindre föreningar är det säkert enklare att komma med i styrelsearbete. (Utlandsfödd E)

Å andra sidan beskriver några av de intervjuade att de även har erfarenheter av att jobba på svenskspråkiga arbetsplatser i huvudstadsregionen. Erfarenheterna beskrivs som positiva och att arbetsmiljöerna har varit sådana där inkluderingen har skett i praktiken.

2.3 Sammanfattande reflektioner

När man granskar statistikuppgifter om demografi är det skäl att komma ihåg att de är sammanställda utifrån de modersmål som anmälts till registren och inte berättar hela sanningen om det språkliga landskapet. Människor kan och använder flera språk. Personer med invandrarbakgrund lär sig Finlands inhemska språk, vissa bättre och andra sämre, men de lär sig ändå – senast i andra generationen.

I huvudstadsregionen är det första inhemska (integrations)språket som lärs ut till den absoluta majoriteten finska. Därmed undergräver inte den kraftiga ökningen av antalet personer med utländska modersmål det finska språkets ställning direkt i samma proportion som för svenskan. För svenskans del är situationen mer problematisk. När floran av minoritetsspråk utvidgas tvingas

svenskan oundvikligen konkurrera med andra om fördelningen av knappa resurser.

Den bild som framträder av integration (och inkludering) på svenska i huvudstadsregionen är inte särskilt rosig. Även om de intervjuade har en brokig bakgrund är vittnesmålen tämligen samstämmiga. Verkligheten är komplex där individuella språkval ofta krockar med strukturella hinder på arbetsmarknaden och i det sociala livet.

Svenska väljs ofta som integrationsspråk av praktiska skäl då språket upplevs som mer lättillgängligt än finskan. Samtidigt kritiserar en ”enspårig” integrationsmodell som prioriterar språklig assimilation framför professionell kompetens, vilket riskerar att förminska utlandsföddas yrkeskunskaper. Trots valet av det svenska spåret ses finskan som huvudstadsregionens ”nyckelspråk”. Engelskan blir därför en livlina och ett mer funktionellt språk än svenskan i mötet med både myndigheter och den finskspråkiga majoriteten.

Den största utmaningen är avsaknaden av en reell svenskspråkig arbetsmarknad. Integration på svenska beskrivs som en ”björntjänst” då finska förblir ett krav även för jobb där engelska är arbetspråket, vilket tvingar många till eget företagande eller till att överväga Sverige som alternativ. Socialt råder en paradox: finlandssvenskar upplevs som välkomnande, men det civila samhällets institutioner ses som slutna cirklar med osynliga barriärer. För reellt inflytande krävs ofta en språklig nivå som få utlandsfödda når upp till.

I intervjuerna kommer även några av de utlandsfödda med rekommendationer om språkval till landsmän som eventuellt funderar på att flytta till Finland. Med tanke på en ökad integration på svenska i huvudstadsregionen är rekommendationerna överlag nedslående:

[Jag skulle] rekommendera att fler invandrare integreras på finska i huvudstadsregionen. Och jag vet att det här är känsligt, men min erfarenhet [på kurser för utlandsfödda] är att det var många som hade börjat integreras på svenska och som sedan hade bytt spår till finska för att det inte fanns några jobb [på svenska]. (Utlandsfödd E)

Men å andra sidan framkommer även flera saker som talar för svenska som integrationsspråk i huvudstadsregionen. Svenska upplevs allmänt som ett lättare språk att lära sig. Speciellt bland de utlandsfödda, som huvudsakligen ser språkkunskaperna i finska eller svenska som en etapp mot ett finländskt medborgarskap, upplevs svenskan som ett lättare alternativ. Närheten och de täta kontakterna med de övriga nordiska länderna skapar även flyttrörelser där svenskan ses som ett naturligare val. Trenderna med större inflyttning till huvudstadsregionen gör att även personer som har integrerats på svenska på annat håll söker sig till södra Finland.

Utmaningarna med arbetsmarknaden är rent språkligt de samma som enspråkiga finlandssvenskar upplever. Det är mycket svårt att hitta jobb om man inte kan finska i huvudstadsregionen. Men om man kan både finska och svenska är det i många fall en fördel på arbetsmarknaden. För en vuxen utlandsfödd kan det dock vara en mycket hög tröskel – förutom att anpassa sig till ett nytt land – att lära sig två nya språk. Men för de utlandsföddas barn kan situationen vara annorlunda. Bland de intervjuade i den här studien var antalet personer med barn för litet för att dra slutsatser om vilken skolstig de väljer för sina barn. Några hade valt svensk skola, medan några hade valt den finska skolan för sina barn. Om den svenska skolstigen upplevs ge fler fördelar med tanke på barnens framtid kan integrationen på svenska trots allt se något ljusare ut i huvudstadsregionen.

Vilken roll kommer språk att spela på den framtida arbetsmarknaden?

I huvudstadsregionen fungerar de nuvarande språkraven på arbetsmarknaden som en broms för integration på svenska. Utlandsfödda möter krav på kunskaper i finska för jobb som de facto är på engelska. Avsaknaden av svenskspråkiga jobb ses som ytterligare ett hinder för att välja det svenska integrationsspåret i huvudstadsregionen. För utlandsfödda som integreras på svenska, och även för en del finlandssvenskar, riktas därför blickarna mot den nordiska arbetsmarknaden. Så hur ser framtiden ut på jobbmarknaden ur ett språkligt perspektiv? **Mona-Maria Ilola** är vd och partner på Birn+Partners Finland. Birn+Partners är ett internationellt rekryterings- och konsultföretag, med speciellt fokus på Norden.

Ilola har lång erfarenhet av rekryteringar för bland annat områdena: läkemedel, bioteknik, förnybar energi, dagligvaruhandeln, tillverkningsindustrin, byggbranschen, hälso- och sjukvård samt för den offentliga sektorn. Ilola har jobbat största delen av sitt liv för nordiska företag och sköter idag rekryteringar på danska, svenska, finska och engelska. Hon ser att språkkunskaper fortsättningsvis är mycket viktiga vid rekryteringar, men att det har skett en förändring i synen på språk under 2000-talet.

–För 20 år sedan handlade språkkunskaper mest om kunskaper i ren kommunikation, men nu handlar språk mer om kulturell förståelse. Engelskan blir allt viktigare som officiellt språk på bolagsnivå, men samtidigt är det de lokala språken som bygger relationerna. Jag brukar säga att engelskan öppnar dörrarna, medan det lokala språket öppnar människorna, säger Ilola.

Den förändring som nu sker är att många organisationer ser mera pragmatiskt och flexibelt på språkrav. Ännu i början av 2000-talet var språkraven mer

strikt, allmängiltiga och tekniska till sin natur. Ilola noterar nu en förskjutning i kraven: Ju närmare man jobbar med mänskliga kontakter i en organisation desto viktigare blir kunskaperna i olika språk.

Ilola har jobbat i nordiska sammanhang, med huvudstadsregionen i Finland som nuvarande bas, i flera decennier. På frågan om man kan tala om en framväxande enhetlig nordisk arbetsmarknad svarar hon "både ja och nej".

–Å ena sidan finns det stora skillnader mellan affärskulturen i de nordiska länderna. Sverige drivs av konsensus, i Danmark är man mer direkt och i Finland är vi mer analytiska och så vidare. Det finns tydliga skillnader mellan länderna och det måste man förstå. Å andra sidan ser jag nu en ökad rörelse mellan de nordiska länderna inom till exempel teknologibranschen, energisektorn och inom internationell försäljning. Den här ökade rörligheten har också lett till att Norden internationellt sett blir ett samlande begrepp. I Europa talar man alltmer om Norden som ett brand och som en gemensam tillväxtmarknad, säger Ilola.

En annan stor förändring som har skett på den nordiska arbetsmarknaden kretsar kring det ökade antalet utlandsfödda arbetssökande.

–Utvecklingen är nu mycket snabb, och jag ser det mest som en positiv sak. I takt med att den nordiska arbetsmarknaden blir allt mera internationell får vi fler perspektiv som i sin tur leder till ökad innovation. Men samtidigt blir rekryteringarna mer komplexa. Det kommer in nya frågor om bland annat kultur, integration och hur personer fungerar i olika miljöer, säger Ilola.

På den här punkten släpar Finland efter sina nordiska grannländer. Ilola menar att Finland, med huvudstadsregionen som drivande motor, nu riskerar

att tappa kompetens i och med att vi ser för smalspårigt på integration och språkkunskaper.

–Tyvärr ser jag fortfarande att många företag i Finland kräver att en sökande ska kunna finska även om själva arbetsuppgiften inte kräver det. Företagen måste bli öppnare på den här punkten och inte tänka att det är jobbigt om man måste tala engelska eller svenska i inofficiella sammanhang på jobbet. Jag har märkt att finska företag tappar goda kandidater till olika jobb på grund av den här inställningen, säger Ilola.

Ilola ser samtidigt att svenskans roll på arbetsmarknaden blir allt mer paradoxal. Hon noterar att specialistjobben och de tekniska jobben blir engelskspråkiga medan jobb som kretsar kring olika relationsbyggen snarare kräver ökade kunskaper i svenska eller i andra nordiska språk i en nordisk kontext.

–I Norden vill människor bli bemötta, och också ledda, på det egna språket. Globaliseringen och olika AI-lösningar skapar en engelskspråkig arbetsmiljö, men samtidigt - och som motvikt till den tekniska engelskan - blir mänskliga egenskaper allt viktigare. Svenskan har alltid varit en stor konkurrensfördel på arbetsmarknaden, och den här fördelen försvinner ingenstans. Den ändrar bara form, säger Ilola.

Och här kommer Ilola med en hälsning till skolorna och till skoleleverna.

–Jag ser i mitt jobb med rekryteringar hur stort plus det är att kunna svenska. Visst är det viktigt att unga idag lär sig engelska, men på den växande nordiska marknaden ger kunskaper i svenska en jättestor fördel. Språk handlar inte enbart om ord, språk handlar också om kultur, relationer och nyfikenhet. Ju fler språk man kan desto fler dörrar öppnas, säger Ilola.

3. Den svenskspråkiga skolans nuläge och framtid i huvudstadsregionen

Det här kapitlet bygger på en analys av centrala dokument från de fyra städerna, på en analys av städernas elevprognoser och på intervjuer med ledande tjänstemän inom den svenska serviceproduktionen i de fyra städerna. Speciellt fokus ligger på organisationen, det framtida elevunderlaget, andelen utlandsfödda elever och på det upplevda politiska klimatet för svenska skolfrågor i städerna.

3.1 Organisationsstrukturen för den svenska utbildningen

Helsingfors

I Helsingfors hör de svenska utbildningsfrågorna till *den svenska servicehelheten*. Servicehelheten ansvarar för svenskspråkig småbarnspedagogik, förskoleundervisning, morgon- och eftermiddagsverksamhet för skolelever, grundläggande utbildning och annan verksamhet i enlighet med lagen om grundläggande utbildning, gymnasieutbildning och svenskspråkigt fritt bildningsarbete (Helsingfors Arbis).

Den svenska servicehelheten hör till stadens *sektor för fostran och utbildning*. Sektorn ansvarar för stadens småbarnspedagogik, förskoleundervisning, grundläggande utbildning, gymnasieutbildning och finskspråkiga yrkesutbildning samt den fria bildningen.

Den nuvarande organisationsstrukturen skapades 2017. **Niclas Grönholm** är direktör för den svenska servicehelheten vid Helsingfors stad. Grönholm

fungerar som föredragande i nämndens svenska sektion och ansvarar för de svenska ärendena. Han sitter också med i sektorns ledningsgrupp.

– Mitt ansvarsområde är brett; jag ansvarar för ekonomin och ser till att vi uppfyller målen i vår strategi – jag har i princip hand om allt det svenskspråkiga inom sektorn förutom yrkesutbildningen. I det dagliga arbetet rapporterar jag direkt till sektorchefen och har ett nära samarbete med mina kollegor på den finska sidan, vi har till exempel gemensamma tjänster för administrationen inom sektorn, säger Grönholm.

Sedan omorganiseringen 2017 har hela kedjan inom fostran och utbildning samlats under samma tak. Den svenska sidan fungerar som en sorts miniatyr av hela organisationen – med allt från småbarnspedagogik till fri bildning samlat på ett ställe. Grönholm beskriver att han i dagsläget arbetar en hel del med frågor som berör hela sektorn, främst genom arbetet i ledningsgruppen där man bland annat hanterar stadens gemensamma strategi, budget och andra övergripande frågor.

– Jag arbetar aktivt över språkgränserna och upplever att samarbetet med den finska sidan fungerar väldigt väl, det har snarare blivit bättre med tiden. Det finns en ökad förståelse för den svenska verksamheten och man beaktar det svenska perspektivet på ett positivare sätt nu. Att den finska sidan nu har samma funktioner inom sektorn har verkligen underlättat arbetet och bidragit till en djupare ömsesidig förståelse, säger Grönholm.

Sektorn jobbar utifrån styrdokumentet *Utbildning 2030, Helsingfors lär sig – färdigheter för framtiden*. Från styrdokumentet kan man notera följande punkter:

- Verksamhetsmiljön för Helsingfors fostran och utbildning skiljer sig i många avseenden från övriga Finland. Den avvikande befolkningsstruk-

turen och den urbana miljön erbjuder fina möjligheter, men medför även risker som delvis är kännetecknande endast för de största städerna i Finland.

- Befolkningsutvecklingen i huvudstadsregionen avviker från resten av landet. För närvarande bor vart tionde barn och ung person i Finland i Helsingfors. År 2030 bor över 12 procent av alla personer under 19 år som bor i Finland i Helsingfors. Åldersklasserna för 12–18-åringar växer snabbt.
- Invandringen förutsätter att de nuvarande utbildningstjänsterna utvecklas. Därför satsar Helsingfors på att hänvisa familjer med ett främmande språk som modersmål till utbildningstjänsterna samt på att identifiera deras befintliga kunnande.
- Befolkningen med ett främmande språk som modersmål koncentrerar sig till städerna och Helsingforsregionen. Var fjärde person under 19 år med ett främmande språk som modersmål bor i Helsingfors. I daghem och skolor i Helsingfors talas över 130 olika modersmål och undervisning i det egna modersmålet ordnas på 47 språk. Andelen personer med ett främmande språk som modersmål har ökat snabbt under hela 2000-talet och ökningen fortsätter.
- För närvarande talar cirka 20 procent av barnen och de unga ett annat språk än finska, svenska eller samiska som sitt modersmål. På 2030-talet talar uppskattningsvis en tredjedel av barnen och eleverna i småbarnspedagogiken och grundskolan i Helsingfors ett annat språk än finska, svenska eller samiska som sitt modersmål. Detta förutsätter att staden utvärderar och utvecklar pedagogiska lösningar, praxis och verktyg.

- Staden bör fästa särskild uppmärksamhet vid de unga som kommer till Helsingfors i grundskolans slutskede, för att de ska få förutsättningar och tillräckliga språkkunskaper för att övergå till andra stadiet.
- Kulturell mångfald är en faktor som berikar världsåskådningen hos alla lärande. I Helsingfors används språkmedveten pedagogik. Kärnan i den språkmedvetna pedagogiken är att den lärande får använda alla de språk, färdigheter och innehåll hen behärskar när hen studerar. Varje lärare fungerar som språklig modell och är specialist i språket inom sitt eget ämnesområde.
- Vi är stolta över mångfalden av språk och kulturer. Vi satsar även i fortsättningen på studier och stödjande av språk: såväl finska, svenska och samiska samt teckenspråk, egna modersmål, det andra inhemska språket som främmande språk. Vi erbjuder de lärande fler möjligheter till nordiskt samarbete genom att inleda undervisning enligt modellen Nordiska skolan. Vi fortsätter att utveckla möjligheterna att studera på engelska.

Esbo

Inom Esbo stad sorterar utbildningsfrågorna under *svenska bildningstjänster*. Inom stadens förvaltning tillhör svenska bildningstjänster *sektorn för fostran och lärande*. Förutom svenska bildningstjänster hör finsk småbarnspedagogik, finsk grundläggande utbildning och finsk utbildning på andra stadiet och ungdomstjänster till sektorn.

Svenska bildningstjänster har tagit sin nuvarande form efter olika utvecklingssteg, för att idag vara ett område för ett "livslångt lärande". År 2014 integrerades tjänsterna för ungdomsarbete och kultur i verksamheten, och året efter integrerades även den fria bildningen. Svenska bildningstjänster består idag av fyra

huvudsakliga serviceområden: vård, fostran och lärande, kultur och utveckling, Arbetarinstitutet (Arbis) samt förvaltning.

Outi Saloranta-Eriksson är undervisningschef vid svenska bildningstjänster i Esbo. Undervisningschefen, med ansvar för vård, fostran och lärande, ansvarar bland annat för uppgörandet och förverkligandet av läroplanens kommunala delar för småbarnspedagogik, förskola, grundläggande utbildning, förberedande undervisning, gymnasium och Arbetarinstitutet samt handleder vid uppgörandet av läroplanens enhetsvisa delar.

–Samarbetet med den finska sidan är mycket tajt, men samtidigt har det svenska en självständig plats. Till exempel minimiantalet timmar i skolorna är exakt samma, men fördelningen av timmar kan se olika ut mellan de finska och de svenska skolorna. Det finns helt enkelt skillnader i läroplanerna, säger Saloranta-Eriksson.

Andra faktorer som påverkar förutsättningarna för planeringen av undervisningen är skillnaderna i elevantal och antalet skolor. Med betydligt färre svenskspråkiga elever och därmed ett glesare skolnät påverkas bland annat hur och var olika stödformer kan ordnas.

– Vi har systematiskt och under en lång tid försökt utveckla kvaliteten på det vi gör och på våra tjänster. Det kräver regelbundenhet och att vi alltid söker de bästa lösningarna. Inom svenska bildningstjänster kan vi till exempel testa olika nya saker som den finska sidan sedan kan få idéer från. Men allt hänger på att vi inte fastnar i gamla spår. Tidigare hade vi till exempel regler om att man inte alls får tala finska i våra svenskspråkiga skolor. Vi måste ha tidsenliga tjänster som motsvarar de behov som finns idag, säger Saloranta-Eriksson.

Vanda

Vid Vanda stad hör utbildningsfrågorna till *det svenskspråkiga serviceområdet*. Serviceområdet ansvarar för att organisera och utveckla svenskspråkig småbarnspedagogik och förskoleundervisning, grundläggande utbildning och gymnasieutbildning samt ungdomsarbete. Serviceområdet ansvarar även för koordineringen av övrig svenskspråkig service i staden. Serviceområdet samarbetar med övriga verksamhetsområden och serviceområden i frågor som handlar om att utveckla tjänster som riktar sig till svenskspråkiga i Vanda.

Det svenskspråkiga serviceområdet hör till *området fostran och lärande*, som är ett av fyra verksamhetsområden i stadens organisation. De övriga tre verksamhetsområdena är: koncernledning och livskraft, stadskultur och välfärd samt stadsmiljön.

Till verksamhetsområdet fostran och lärande hör förutom det svenskspråkiga serviceområdet även serviceområden: grundläggande utbildningen, utbildningen på andra stadiet, småbarnspedagogik samt gemensamma tjänster. Verksamhetsområdet leds av en av stadens biträdande stadsdirektörer.

Anders Vikström är direktör för det svenskspråkiga serviceområdet i staden. Under de nio år Vikström har jobbat som direktör i staden har organisationsmodellen förändrats flera gånger. Det svenskspråkiga serviceområdet skapades år 2020 och organisationen fick sin nuvarande form år 2024 då småbarnspedagogiken flyttade till det svenskspråkiga serviceområdet och ungdomsarbetet flyttade in i den finskspråkiga organisationen. Under de senaste nio åren har även området vuxit. År 2017 fanns det tre anställda på avdelningen, idag – med det utvidgade ansvaret – är de sju anställda inom det svenska serviceområdet.

– När jag började för nio år sedan var det skralt med samarbete mellan den svenska och den finska sidan. Vi fanns helt enkelt i våra egna bubblor. Men

under åren har vi aktivt jobbat för att stärka samarbetet och det märks. Nu sitter jag och vår utvecklingschef med på de finska mötena och vi strävar efter olika korsanställningar mellan områdena när det är motiverat. Vi har målmedvetet försökt bidra med mycket sakkunskap och det har lett till att vår röst hörs. Idag skulle jag säga att vi är helt likvärdiga medlemmar inom stadens organisation, säger Vikström.

Grankulla

Organisationsstrukturen i Grankulla är betydligt enklare än i de tre större städerna. Utbildningen i Grankulla tillhör stadens *bildnings- och välfärdssektor*, som också består av områdena småbarnspedagogik, välfärdstjänster, kultur och fritid samt av idrott. Skolsektorn består av två resultatområden: den finska och den svenska skolsektorn i staden. Den finska delen består av en grundskola med cirka 800 elever och ett finskt gymnasium med 400 elever. Den svenska delen består i sin tur av en grundskola med cirka 600 elever och ett gymnasium med cirka 300 elever.

Agneta Eklund är undervisningschef vid Grankulla stad. Hon ansvarar för de två resultatområdena i staden, det vill säga den finska och den svenska skolsektorn. Skolornas rektorer rapporterar till undervisningschefen. De finska och svenska rektorerna håller tvåspråkiga möten under undervisningschefens ledning. Under mötena använder deltagarna som regel sina egna modersmål. Direktiven är att även all information från området skall ges på såväl finska som svenska.

– Trots att samarbetet mellan de finska och svenska skolorna är tätt finns det också olika särdrag som kräver att vi håller separata möten. Det kan till exempel handla om samarbeten med andra kommuner eller om fortbildningar som enbart gäller en språkgrupp. Sedan är det också viktigt att komma ihåg att utgångsläget för de olika skolorna är olika, vi har exempelvis

specialklasser på finska men inte på svenska. Grundprincipen är att vi försöker utveckla bägge sidorna genom att lära oss av varandra, säger Eklund.

3.2 Elevprognoserna och skolnätet

De fyra städerna gör alla upp elevprognoser för att kunna planera skolutrymmen och förutse kommande investeringar och behov. Prognoserna görs upp utifrån antalet födda barn, statistiska trender och språkregistreringen av nyfödda barn i städerna. Prognoserna görs upp på lite olika sätt i de fyra städerna, men utmaningarna med att skapa tillförlitliga prognoser är gemensamma. I alla fyra städer finns en viss procent elever som väljer den svenska skolstigen trots att de inte har svenska som registrerat modersmål. På senare tid har även antalet utlandsfödda elever blivit en del av ekvationen i prognoserna för de svenska skolorna.

I och med att prognoserna görs upp på lite olika sätt i de fyra städerna är det vanskligt att göra en vattentät sammanställning av dem. I diagram 7 har dock prognoserna för de fyra städerna gjorts jämförbara genom att sammanföra städernas egna siffror till en prognos för svenskregistrerade barn i åldern 7–15 för åren 2024–2035. Siffrorna innehåller dock många osäkerhetsmoment, som presenteras närmare för varje stad i kommande kapitel. Siffrorna skall med andra ord närmast ses som riktgivande. Man kan dock dra vissa slutsatser utifrån prognoserna. I prognoserna kan man se en trendmässig nedgång i antalet svenskregistrerade barn under de kommande åren. Nedgången ligger på cirka 10 procent, från cirka 7700 barn år 2024 till cirka 7000 barn år 2035. Det finns också tämligen stora variationer mellan städerna, men analysen visar att de svenska skolorna i huvudstadsregionen kommer att vara alltmer beroende av finskregistrerade och utlandsfödda barn för att komma upp till nuvarande volymer.

Elevprognoser, svenskregistrerade 7-15 år (åk 1-9) i huvudstadsregionen

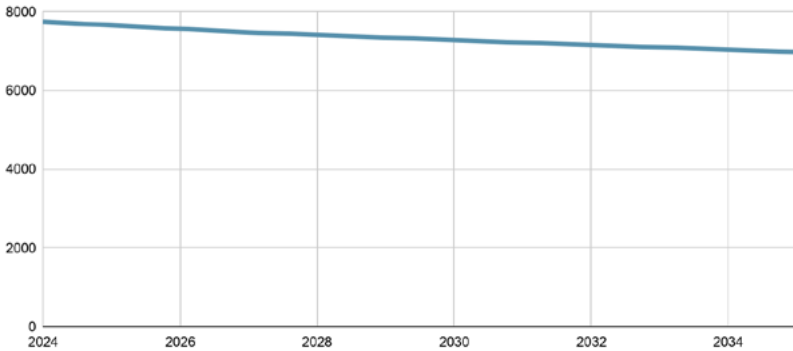

Diagram 7: En sammanställning av elevprognoserna för svenskregistrerade barn i åldern 7–15 i Helsingfors, Esbo, Vanda och Grankulla. Källor: Helsingfors stad, Esbo stad, Vanda stad och Grankulla stad.

Helsingfors

I stadens övergripande planer utgår man från att andelen svenskspråkiga barn och unga av åldersklasserna har varit jämn under 2000-talet och att andelen förutspås förbli i stort sett oförändrad. Knappt sju procent av barnen och de unga i Helsingfors har svenska som modersmål. I styrdokumentet för fostran och utbildning utgår man från att “behovet av svenskspråkiga tjänster kommer att fortsätta”.

I diagram 8 presenteras en sammanställning av stadens prognoser för de svenska skolorna i staden fram till 2035. Siffran för 2024 är det förverkligade antalet medan de följande åren är prognostiserade.

Helsingfors, elevprognos svenskspråkiga 7-15 år (åk 1-9)

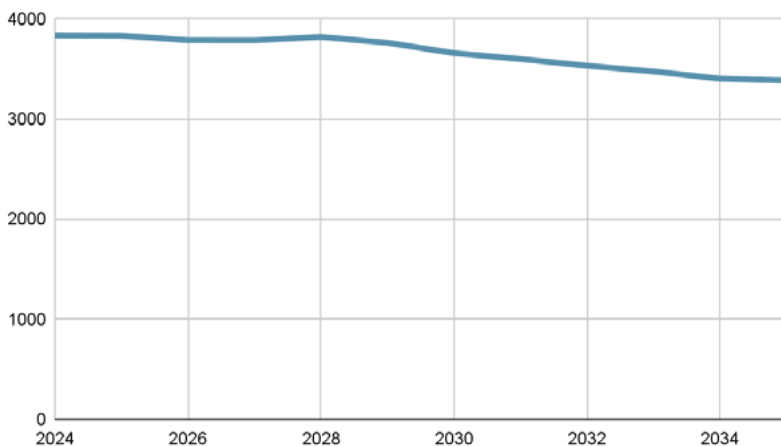

Diagram 8: Helsingfors stads prognoser om svenskspråkiga barn i åldern 7–15 under åren 2025–2035. År 2024 är det verkliga utfallet. Källa: Helsingfors stad.

Elevprognoserna för hela staden har varit stigande under de senaste tio åren inom den grundläggande utbildningen, men prognoserna för hela staden visar nu att ökningen avtar, och i vissa områden till och med minskar något. På den svenska sidan bedömer man att framtidsprognoserna för de svenska skolorna i Helsingfors ser stabila ut.

– En viktig aspekt är att 12,5 procent av våra elever har finska som registrerat modersmål och 4,3 procent har ett främmande språk, vilket innebär att totalt 16,8 procent av eleverna har ett annat modersmål än svenska – en trend som snarare stiger än minskar. Att vi lockar såväl tvåspråkiga som finskspråkiga familjer ser jag som ett kvitto på att vi har lyckats hålla en god kvalitet i vår verksamhet, säger Niclas Grönholm som är direktör för den svenska servicehelheten vid Helsingfors stad.

Tidigare krävdes det en hel del arbete, både internt och på politisk nivå, att förklara varför de faktiska elavtalen inte alltid stämde överens med prognoserna. I dag ser situationen annorlunda ut, med ett faktiskt tillskott (nu på cirka 17 procent) behöver man inte längre argumentera för sin sak på samma sätt. Det har blivit tydligt att elevunderlaget fylls på med barn som har finska eller främmande språk som modersmål. Även om de här andelarna kan variera mellan olika år och geografiska områden, är trenden tydlig.

På finskspråkigt håll ser utmaningarna annorlunda ut. Där jobbar man intensivt med att hitta lösningar för att motverka segregation, då andelen elever med finska som registrerat modersmål minskar samtidigt som andelen med främmande språk ökar kraftigt.

– Vi ser gärna att andelen elever med främmande språk ökar även i de svenska skolorna. Och det sker en viss ökning redan nu, men vi skulle välkomna en ännu högre procent än vad vi ser i dagsläget. Vi tar emot alla som vill komma till oss, men i slutändan är det ju alltid familjerna själva som gör valet, säger Grönholm.

De relativt stabila elevprognoserna, i kombination med de strukturella åtgärder som vidtogs på 2010-talet, gör att det just nu inte finns några stora överhängande orosmoln över det svenska skolnätet i staden. Vissa frågetecken finns kring skolutrymmena i Sockenbacka, men i andra vågskålen finns de nya skolutrymmena i Kottby med plats för 550 elever. På det stora hela är elevantalet och antalet byggnader i balans, vilket i detta nu möjliggör att man kan utnyttja de befintliga resurserna effektivt.

–Att vi i dagsläget har en mer stabil situation beror till stor del på att vi fattade många tuffa beslut i god tid, som till exempel sammanslagningen av gymna-

sierna på 2010-talet. De besluten var inte populära då, men det är tack vare dem som vi har det stabilare idag, säger Grönholm.

Esbo

Esbo har sju svenskspråkiga skolor med undervisning för årskurserna 1–6, och tre svenskspråkiga skolor med undervisning i årskurserna 1–9. Trots den omfattande svenskspråkiga verksamheten är den relativ i jämförelse med den finskspråkiga sidan som har hela 70 grundskolor i staden.

I diagram 9 presenteras den elevprognos som Esbo stad gjorde år 2023 för de svenskregistrerade i åldern 7–15 år. Prognosen gäller för 2024–2031, och har här förlängts till 2035 utifrån de statistiska trenderna för staden. Åren 2031–2035 är med andra ord enbart en projicering av trenderna för 2024–2031.

Esbo, elevprognos svenskspråkiga 7-15 år (åk 1-9)

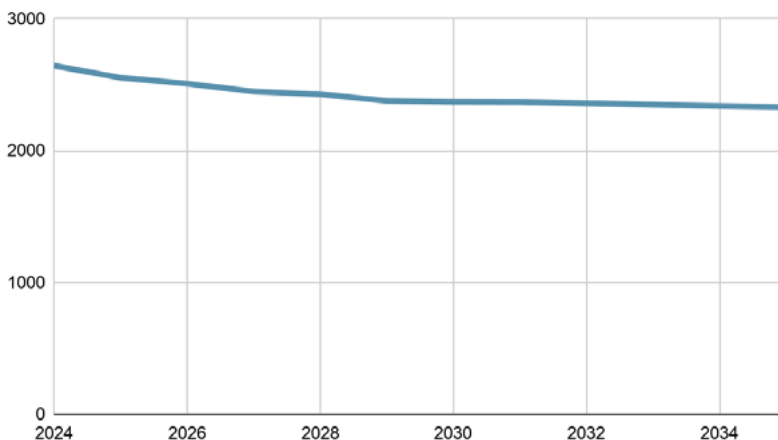

Diagram 9: Antalet svenskspråkiga i åldern 7–15 i Esbo, Prognoser för åren 2024–2031 och en trendmässig förlängning för åren 2031–2035. Källa: Esbo stad.

– Hela Esbo växer, enligt prognoserna om barnantalet till och med mer än Helsingfors. I stadens strategi (Berättelsen om Esbo) talar vi om Esbo som “barnens och ungdomarnas huvudstad” tack vare tillväxten. När vi sedan tittar närmare på tillväxten av barn och unga så kommer den numera huvudsakligen från mångkulturella familjer, säger Outi Saloranta-Eriksson.

Antalet barn med invandrabakgrund växer med andra ord snabbt i stadens skolor. I de finska skolorna har 32 procent av eleverna idag ett annat modersmål än finska eller svenska. I de svenska skolorna har endast fyra procent ett annat modersmål än svenska eller finska (tabell 6).

Modersmål/år	2020	2023	2025
Svenska	84	82	81
Finska	14	15	15
Övriga språk	2	3	4

Tabell 6: Procentuell fördelning av eleverna enligt modersmål i de svenska skolorna i Esbo 2020–2025. Källa: Esbo stad.

Att göra prognoser för elevantalet i de svenska skolorna i Esbo är förknippat med de bekanta utmaningarna som finns i två- och flerspråkiga kommuner och städer.

– Cirka 70 procent av eleverna i våra skolor kommer från tvåspråkiga familjer som antingen har registrerat sitt barn med finska eller svenska som modersmål. Det kan också röra sig om andra språkkombinationer i familjer. En familj kan kanske ha kombinationen ryska och svenska hemma och så har man registrerat barnet som ryskspråkigt men väljer sedan en svensk skola, säger Saloranta-Eriksson.

Ett konkret exempel på svårigheterna med att göra prognoser i Esbo är en jämförelse av utfallet 2025 med den prognos som gjordes så sent som 2023

utifrån antalet svensksregistrerade barn i åldern 7–15 år. Enligt prognosen för 2025 skulle antalet elever i de svenskspråkiga skolorna i årskurserna 1–9 ha varit 2553, medan utfallet (hösten 2025) de facto var 2883. Skillnaden är med andra ord drygt 300 elever, vilket huvudsakligen förklaras av elever från tvåspråkiga hem där barnen har registrerats med finska som modersmål.

Planeringen för den svenska utbildningen utgår därför i stor utsträckning från ett status quo-läge beträffande antalet elever. Enligt planeringen kan kastet ligga på ett tiotal elever i någondera riktningen, men man utgår fortfarande från cirka 300 nya elever per årskull. I detta nu finns inga övergripande hot om neddragningar av skolnätet på svenska i staden.

– I och med att tillväxten kommer från utlandsfödda, eller andra och tredje generationens invandrare, är tillväxtprognoserna för de svenska skolorna inte lika positiva som på finskt håll. Visst ökar antalet och andelen utlandsfödda också i de svenska skolorna men inte lika snabbt, säger Saloranta-Eriksson.

Enligt stadens befolkningsprognos fram till 2031 kommer det totala antalet svenskspråkiga i Esbo att minska med cirka hundra personer (från cirka 20 000 till cirka 19 900), men givet osäkerhetsfaktorerna i prognoserna kan man utgå från att antalet svenskspråkiga i Esbo kommer att vara relativt stabilt under de närmaste fem åren.

För Esbo hänger prognoserna även samman med stadens strategier kring bostadsområden, fastigheter och stadsplaneringen. I stadens strategi för 2025–2029 är målsättningen en *behärskad tillväxt* där *ökningen av invånarantalet och byggtakten är i balans med den ekonomiska bärkraften, trivseln i bostadsområdena och uppnåendet av stadsbildens kvalitet.*

Den “behärskade tillväxten” hänger i sin tur ihop med det växande antalet utlandsfödda.

Vanda

I Vanda finns fyra skolor som ger undervisning i årskurserna 1–6 på svenska. Elever i årskurserna 7–9 går i Helsinge skola. Stadens svenskspråkiga gymnasieutbildning ordnas i Helsinge gymnasium.

I diagram 10 presenteras en prognos för det svenskspråkiga elevunderlaget i staden fram till 2035. Siffrorna bygger på den gemensamma prognos som gjorts för det svenska och det finska utbildningsväsendet. Siffrorna för de svenskspråkiga 7–15-åringarna har räknats ut i samråd med den svenska bildningssektorn i staden utifrån antagandet att den procentuella andelen svenskspråkiga förblir oförändrad i jämförelse med den finskspråkiga andelen barn i staden. Den här prognosen är med andra ord optimistisk i och med att andelen svenskspråkiga trendmässigt har minskat i Vanda under de senaste decennierna.

Vanda, elevprognos svenskspråkiga 7-15 år (åk 1-9)

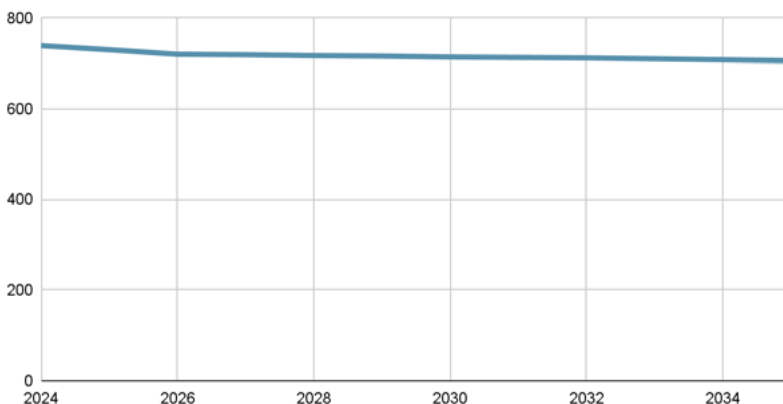

Diagram 10: Prognos för det svenska elevunderlaget i Vanda fram till 2035. Prognosen är en härledning av den gemensamma prognosen som staden har gjort upp. Källa: Vanda stad.

Prognosen för det totala antalet elever i Vanda (finska och svenska) visar på en minskning med cirka 400 elever i årskurserna 1–6 och med 40 elever i årskurserna 7–9 till år 2035. Omvandlat till en prognos för den svenska sidan, om man utgår från att de svenskspråkiga elevernas procentuella andel hålls konstant, skulle betyda en minskning med 13–14 elever i årskurserna 1–9 till år 2035.

De svenskspråkiga eleverna har dock visat sig vara svåra att prognostisera också i Vanda. Om man ser på elevantalet från år 2000 till 2025 har elevantalet totalt sett varit relativt jämnt under de senaste tio åren.

– Prognoserna för den finska sidan är inte lika positiva som för några år sedan, ökningen har planat ut och visar nu att de kan börja dala något. Det här har en indirekt påverkan också på den svenska sidan via den totala budgeten för utbildningssektorn, säger Anders Vikström.

Orsakerna till svårigheterna med att göra pålitliga prognoser för de svenskspråkiga skolorna är flera. En orsak är att majoriteten av eleverna kommer från tvåspråkiga hem och många av de som har registrerat sina barn som finskspråkiga börjar i de svenska skolorna. Det rör sig om cirka 20 procent av de finskregistrerade eleverna som sedan börjar i en svenskspråkig skola.

– Den andra stora orsaken till svårigheterna med prognoserna handlar om inflyttningen, speciellt familjer med annan födelseort än i Finland. Vi har i princip ingen som integreras på svenska i Vanda, men vi ser många som exempelvis har integrerats på svenska i Österbotten eller i Sverige, som väljer att flytta till Vanda bland annat tack vare prisnivån här. Under fyra månader hösten 2025 fick vi hela 13 nya elever med invandrarbakgrund som flyttade till Vanda från Jakobstadsregionen. Vi ser att de här eleverna ökar hela tiden, säger Vikström.

Övriga orsaker till att det är svårt att göra prognoser för de svenskspråkiga skolorna är andelen helt finskspråkiga elever som väljer en svensk skola, samt samarbetet med de finskspråkiga kranskommunerna som enbart har svenskspråkiga skolor för årskurserna 1–6. Vanda har ett samarbetsavtal som gör att elever i årskurserna 7–9 då kan komma från kranskommunerna till Vanda.

– Allt detta sammantaget gör att det finns en faktor X i prognoserna. Tidigare var det svårt att få förståelse för det här i staden, men nu när vi har så pass mycket historisk data börjar de förstå, säger Vikström.

Men det är inte elevprognoserna som har den största inverkan på budgeten för de kommande åren. Framför allt nedgången inom byggsektorn och den höga arbetslösheten i staden har lett till ett rejält ekonomiskt underskott. Under perioden 2026–2029 skall staden spara 60 miljoner euro. Bland annat kommer varje nyrekrytering att synas extra noggrant.

– Det ekonomiska läget har stor påverkan på oss. Vi måste tänka om på många punkter för det rör sig om sjukt mycket pengar som ska bort. Det kommer att gälla det mesta och samtliga områden ska komma med sina förslag på sparåtgärder under året, säger Vikström.

Ett av förslagen som nu diskuteras är att lägga ner Kyrkoby skola som i dag har 45 elever i årskurserna 1–6. Enligt det här förslaget skulle eleverna flyttas till skolorna i Mårtensdal och Dickursby. Utrymmena i nuvarande Kyrkoby skola skulle enligt förslaget bli en del av Helsinge gymnasium som nu brottas med utrymmesbrist. Enligt förslaget skulle Kyrkoby skola läggas ned år 2028.

Grankulla

Stadens elevprognoser bygger på uppgifter från kommunförbundet och på egna uppgifter om antalet födda barn i staden. Stadens elevprognoser utgör ett undantag i den sjunkande trenden i Finland. Grankulla är en av endast fem kommuner i landet där prognoserna inte visar på ett sjunkande antal födda barn. I diagram 11 har antalet svenska elever härletts från den gemensamma elevprognosen i staden. Prognosen för det svenska elevunderlaget bygger på nuvarande procentuell fördelning mellan elever i de svenska och finska skolorna i staden.

Grankulla, elevprognos svenskspråkiga 7-15 år (åk 1-9)

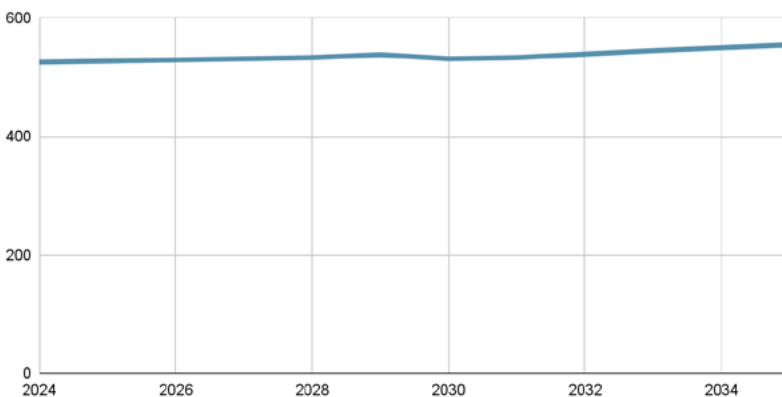

Diagram 11: Prognos för det svenska elevunderlaget i åldern 7–15 i Grankulla fram till 2035. Prognosen är en härledning från den gemensamma prognos staden har gjort upp. Källa: Grankulla stad.

– Men vi måste också komma ihåg att det är svårt att göra hållbara prognoser i Grankulla. Redan när några barnfamiljer flyttar in eller ut så påverkar det utfallet. Det är både intressant och svårt att tolka våra siffror. Vad är det som gör att vi skiljer oss från de andra städerna runt oss? Vi ser också att Grankulla tycks vara en stad som man flyttar till när barnen närmar sig skolåldern. Det

här skapar en situation där vi inte enbart kan titta på antalet födda barn, säger Agneta Eklund.

I prognoserna för den svenska grundläggande utbildningen måste man även beakta skillnaden mellan barn som har svenska som registrerat modersmål och de barn som sedan de facto väljer den svenska skolstigen. Skillnaden ligger på cirka fem procent (barn som har finska som registrerat modersmål men som sedan väljer den svenska skolan). Tillskottet på cirka fem procent är dock mindre i Grankulla än i de andra tvåspråkiga städerna i huvudstadsregionen.

Stadens geografiska storlek är även en faktor som behöver beaktas i de framtida prognoserna. Litenheten begränsar antalet nybyggen, och prisnivån påverkar vem som de facto har råd att flytta till staden.

Med tanke på alla osäkerhetsmoment har staden tre olika scenarier för utvecklingen av antalet 7–15-åringar fram till år 2040. Ett scenario bygger på en svag utveckling (cirka 1200 elever), ett bygger på en stark utveckling (cirka 1400 elever) och den tredje bygger på en medelstark utveckling (cirka 1300 elever). I sin planering utgår stadens operativa ledning från den medelstarka utvecklingen (liksom prognosen ovan, diagram 11).

Prognoserna påverkar även det framtida skolnätet i staden. Det största projektet som nu pågår handlar om de framtida utrymmena för den finska skolan för årskurserna 1–6.

– Det som gör planeringen speciell i Grankulla är att vi inte kan justera utrymmena utifrån elevupptagningen i olika delar av staden. Hos oss ska alla elever i staden rymmas i den skola som finns för gruppen. Vi måste därför vara ännu bättre på att förbereda oss för framtida behov, säger Eklund.

3.3 Utlandsfödda elever

Helsingfors

Andelen elever som får undervisning i svenska eller finska som andraspråk varierar stort mellan enheterna i Helsingfors. Inom den finskspråkiga grundläggande utbildningen närmar sig den totala andelen elever med finska som andraspråk 30 procent. Men variationen är stor från skola till skola i Helsingfors, andelen varierar från i princip noll i västra Helsingfors till närmare 70 procent i vissa skolor i östra Helsingfors. Inom den svenskspråkiga grundläggande utbildningen ökar andelen utlandsfödda sakt men säkert. År 2023 var andelen elever med svenska som andraspråk knappt tre procent och nu, tre år senare, är andelen drygt fyra procent. Målet är att nå högre andelar utlandsfödda elever bland annat för att man vill att eleverna “får se och spegla samhällets faktiska utveckling också i sin skolvardag”. En annan orsak till målet är att man inom staden ser att den svenskspråkiga utbildningen har en uppgift att “förmedla den finlandssvenska kulturen till utlandsfödda”.

– Vi vill gärna se en ökad andel utlandsfödda elever i våra svenska skolor, men vi måste samtidigt förhålla oss till att vi redan har en stor grupp elever med finska som modersmål. Men vi siktar på att höja andelen med främmande språk från dagens 4 procent. Vi kommer att nå dit, men frågan är när. Vi måste också komma ihåg att det även finns fördelar med att den här tillväxttakten sker i ett tempo som vi kan hantera. Det är ju ofta komplexa frågor, säger Niclas Grönholm.

Inom den svenska skolförvaltningen drar man stora lärdomar av de diskussioner som förs på den finska sidan. En av de mest påtagliga utmaningarna på den finska sidan är kommunikationen med hemmen i områden där andelen elever med främmande språk är mycket hög. Särskilt den informativa biten – att nå ut med konkret information och skapa en förståelse för den finländska

skolans grunduppdrag – har visat sig vara svår. Det handlar om en omfattande utmaning som kräver mer än bara skolans insatser. Det är en stadsövergripande fråga där samarbete mellan olika sektorer, såsom social- och hälsovård, andra myndigheter och tredje sektorn, är helt avgörande.

Samtidigt som man lär sig av de finskspråkiga kollegorna, upprätthåller den svenska sidan i Helsingfors ett nära samarbete med sina svenskspråkiga kollegor i grannstäderna för att gemensamt driva frågor som specifikt rör den svenska utbildningens särställning och behov i huvudstadsregionen. Ett återkommande tema för samarbetet är integrationen av utlandsfödda elever.

– Helsingfors har en särställning här; vi erbjuder språkutbildning vid Arbis, och den grundläggande utbildningen för vuxna på svenska är koncentrerad hit, då ingen av de andra städerna i regionen ordnar det i egen regi. Vårt samarbete sträcker sig även till specialpedagogik, exempelvis gällande elever med olika funktionsvariationer som behöver specialutrymmen. Där har vi avtal med de andra städerna i huvudstadsregionen för att säkerställa att de här eleverna får den service de har rätt till, säger Grönholm.

Esbo

Enligt Esbos strategi (2025–2029) vill staden stärka integrationen och vara en ledande stad inom integrationen där en större del av de utlänningar som flyttar till Esbo för en längre tid lär sig att behärska finska eller svenska ordentligt. Arbete och utbildning står i centrum för integrationen. Skillnaderna mellan personer med ett främmande språk och personer med svenska eller finska som modersmål minskar med tanke på inlärningsresultat, delaktighet och sysselsättning. Vi utvecklar möjligheten till integration på svenska.

Stadens mål är att tio procent ska integreras på svenska. I de svenska skolorna har både antalet och andelen utlandsfödda ökat sakta men säkert under 2020-talet.

– Nu ligger vi på cirka fyra procent och det här utvecklas hela tiden. Nu börjar vi ha utlandsfödda i samtliga svenskspråkiga skolor. På svenska sidan har vi jobbat så att den förberedande undervisningen har cirkulerat bland våra skolor. I och med det har samtliga skolor skaffat sig kompetens inom området. Det här är en fördel med småskaligheten, säger Outi Saloranta-Eriksson som är undervisningschef vid svenska bildningstjänster i Esbo.

Svenska bildningstjänster har nu fyra lärare som jobbar med förberedande undervisning och med svenska som andraspråk (S2).

– Vi försöker satsa extra mycket på tiden genast när invandrarfamiljer kommer till oss. Bland annat samlar våra lärare de nya familjerna till en picnic där det är lågröskel att delta. Alla tar med lite mat och så umgås man och lär känna varandra. Det här har varit mycket omtyckt. Vi försöker på olika sätt stödja och föra samman familjer från olika språkgrupper, säger Saloranta-Eriksson.

En annan fördel för svenska bildningstjänster är att man har kunnat besöka och lära sig från de finska skolorna, där cirka var tredje elev nu är utlandsfödd. Den svenska sidan har å andra sidan kunnat bidra med kunskap och lärdomar om språkmedveten pedagogik tack vare den långa erfarenheten av tvåspråkighet i de svenska skolorna. Det ökande antalet utlandsfödda elever kommer med både möjligheter och utmaningar.

– Det är nog ögonöppnande när man besöker vissa av de finska skolorna där det bland 400 elever bara kan vara ett tiotal elever med finska som modersmål. Den finska sidan jobbar stenhårt med att hitta strukturer och för att hindra

att det uppstår segregation. Utmaningarna handlar bland annat om att hitta också utlandsfödda lärare som har tillräckligt stark finska och att förhindra att alla utlandsfödda elever samlas i samma skolor. Utlandsfödda kommer samtidigt med många möjligheter. Vi lever ju i ett mångkulturellt samhälle redan och för svenska skolelever är det bra om man får uppleva saker direkt via klasskamrater, till exempel ramadan, i stället för att bara läsa om det i böcker, säger Saloranta-Eriksson.

Vanda

I Vanda är i dag 37 procent av eleverna i de finskspråkiga skolorna och 12 procent av eleverna i de svenskspråkiga skolorna utlandsfödda. Det som fortfarande kvarstår som ett frågetecken är utvecklingen av antalet utlandsfödda elever i de svenska skolorna i staden på lite längre sikt. Gruppen har stadigt ökat, men den stora ökningen under hösten 2025 var exceptionell.

– Nu är det de utlandsfödda som gör att det totala elevantalet hålls intakt i våra skolor. Flest utlandsfödda elever har vi i årskurserna 7–9 i den svenska skolan. Det är en brokig grupp elever som bland annat kan ha sina rötter i USA, Kanada eller Australien också. Det är inte alltid elever från länder som vi traditionellt förknippar med invandring till Finland, säger Anders Vikström som är direktör för det svenskspråkiga serviceområdet i Vanda.

För den svenska skolsektorn handlar det främst om barnfamiljer som har integrerats på svenska på annat håll men som sedan har flyttat till Vanda.

– De största utmaningarna gäller familjerna, hur ska de integrera sig i Vanda? Vi klarar av eleverna i skolan men det är inte lika många som tänker på familjerna. En del har särbehov och det är svårt att få resurserna att räckta till alla. På svenska blir det här extra utmanande när det kan vara svårt att klara sig på svenska i vårt välfärdsområde. En annan utmaning kommer med miljön utanför

skolorna. När skoldagen tar slut är det också lätt hänt att elevernas svenska tar slut för dagen. Grannarna kanske talar finska och hobbyerna är sannolikt inte på svenska. Vem ska de träna sin svenska med utanför skolan? Det leder till att många kanske söker sig till kompisar som talar hemspråket, säger Vikström. De svenskspråkiga skolorna i Vanda säger sig också ha nytta av det täta samarbetet med den finska sidan i integrationsfrågor. Andelen och antalet utlandsfödda elever i de finska skolorna i staden är mångfaldigt det svenska.

– Finska sidan har ett stort maskineri och modeller för jobbet. Vi får dra nytta av det arbete som redan har gjorts på finska sidan, säger Vikström.

Internationaliseringen av Vanda syns på flera sätt i stadens skolor. Under hösten 2026 kommer ett engelskspråkigt gymnasium att inleda sin verksamhet, med plats för 30 studerande. Målgruppen för gymnasiet är utlandsfödda, som inte har tillräckligt starka kunskaper i finska eller svenska för att kunna avlägga examen. Det nya engelskspråkiga gymnasiet följer den finländska läroplanen till skillnad från internationella IB-gymnasier. Undervisnings- och kulturministeriet har också beviljat lov till bland andra Helsingfors för att grunda ett motsvarande engelskspråkigt gymnasium som det i Vanda.

Grankulla

Även i Grankulla är det en stor skillnad mellan den finsk- och svenskspråkiga grundläggande utbildningen när man jämför andelen utlandsfödda elever. I den finska skolan följer 15 procent av eleverna antingen förberedande undervisning eller har undervisning i finska som andraspråk (S2). I den svenska skolan är motsvarande siffra tre procent. Skillnaderna syns i vardagen i skolorna

–S2-eleverna kräver mera stöd och det kan handla om fler saker än enbart språket. Det kan röra sig om en mångfacetterad helhet med exempelvis trauman i bakgrunden. Det krävs att det sätts resurser på de här eleverna och det ska

också få synas i budgeteringen. Vi har utvecklat en budgeteringsmodell som bygger på att skolornas budget ska motsvara de verkliga behoven som finns i en skola, säger Agneta Eklund som är undervisningschef vid Grankulla stad. De finska skolorna har, i och med den högre andelen utlandsfödda elever, hunnit utveckla och framtidsanpassa verksamheten mer än de svenskspråkiga skolorna i staden. På den här punkten har de svenska skolorna med andra ord mycket att lära av de finska.

– Mångfald i våra skolor är en rikedom, även om den ökande mångfalden kommer med sina utmaningar. Eleverna ska ju lära sig framtidskompetenser och lära sig om mångfalden i vårt samhälle. Om eleverna själva får uppleva den i skolmiljön är det ett stort plus. Det handlar om hur vi beaktar den och hur vi leder skolorna. Vi strävar efter att alla elever, även de med olika stödbehov, ska få gå i skolan i Grankulla, säger Eklund.

Att ta emot och integrera utlandsfödda finns som ett mål i stadens strategi. Arbetet med integrationen involverar många olika yrkesgrupper, och bygger också på ett tätt samarbete med den tredje sektorn.

– Starten är viktig, vi måste ständigt utveckla hur vi tar emot elever och familjer när de knackar på vår dörr. Vi kartlägger vilken typ av stöd de behöver, det kan röra sig om allt från psykologisk hjälp och stöd med att nå över språkliga och kulturella barriärer till rent konkreta saker som att fylla i olika blanketter. Men det finns många befintliga modeller och vi utnyttjar också erfarenheter från Esbo, Helsingfors och Vanda i vårt arbete, säger Eklund.

Ett moment som förändras inom utbildningssektorn kretsar kring kommunikationen med elevernas vårdnadshavare. Staden utnyttjar såväl digitala tjänster som tolkar för att nå ut med information till de utlandsfödda.

–Staden kommer nu bland annat att ta emot kvotflyktingar som kommer att integreras på svenska. I det här skedet handlar det om tre familjer. Vi måste se till att det är lockande att komma till oss och att de sedan också vill stanna, säger Eklund.

3.4 Den politiska viljan om språk i staden

Helsingfors

Helsingfors stad följer den övergripande strategin *Ett Helsingfors att vara stolt över*. Den nuvarande strategin gäller för 2025–2029. Svenskans ställning, och stadens tvåspråkighet nämns i följande punkter i strategin:

- Helsingfors är en tvåspråkig stad. Tvåspråkigheten är en levande del av stadens identitet och en av dess styrkor. Tvåspråkigheten stärker Helsingfors konkurrenskraft och särprägel samt fördjupar kontakterna med det övriga Norden och dess huvudstäder. Vi ser till att högklassiga och heltäckande tjänster tillhandahålls på båda nationalspråken.
- Vi utvecklar de svenskspråkiga social- och hälsovårdstjänsterna och eftersträvar högklassiga och sömlösa tjänster också på svenska.
- Vi skapar en stig och strukturer för att klart fler människor än nu ska kunna integreras på svenska.
- Vi fäster vikt vid rekrytering av svenskspråkig personal och språkutbildning i svenska.

Det finns flera relativt jämnstarka partier som nu formar den politiska ledningen i staden.

– Det har tagit sig uttryck i att de svenska frågorna inte längre hänger enbart på SFP; vi ser att andra partier också vill profilera sig på svenska. Det finns en genuin vilja att beakta svenska frågor, till och med när det gäller särlösningar i viss utsträckning. Just nu ser jag inga direkta politiska hot mot det svenska, tvåspråkigheten uppfattas som viktig för staden. Men det är givetvis en balansgång – vi får inte vara för dyra. Vi måste vara effektiva och, framför allt, producera tjänster av högsta kvalitet, säger Niclas Grönholm.

För den svenska servicehelheten har integrationen i den tvåspråkiga sektorn (sedan 2017) skapat en miljö där förståelsen för svenskspråkiga lösningar beskrivs ha ökat, både bland politiker och finska kollegor.

–När sektorerna bildades fanns det en del kritiska röster och diskussioner om huruvida det faktiskt behövdes en egen svensk autonomi inom sektorn. Men sedan dess har både samarbetet och förståelsen ökat markant. Ur vårt perspektiv har utvecklingen definitivt gått åt rätt håll, säger Grönholm.

Esbo

På svenska bildningstjänster i Esbo görs bedömningen att man från politiskt håll ser svenskan som jämbördig med finskan, bland annat i hur man fördelar resurser till verksamheterna, i behandlingen av ärenden i nämnderna och hur man beaktar olika lösningar för språkgrupperna.

– Förståelsen för svenska lösningar har blivit bättre i staden, svenskan glöms inte bort lika ofta som tidigare. Men det är klart, förståelsen för de svenska behoven beror också mycket på andra ledande personer i staden och vilken attityd de har till det svenska, säger Outi Saloranta-Eriksson som är undervisningschef vid svenska bildningstjänster i Esbo.

Strävan är att principerna och processerna är samma för det svenska och det finska, men att man utifrån språkgruppernas särbehov, och utifrån realiteterna, vågar besluta annorlunda på svenska än på finska .

–I de frågor där det behövs unika lösningar upplever jag att vi får politiskt stöd för det. Ett konkret exempel är stadens strategiska mål om att 35 procent av småbarnspedagogiken ska skötas i samarbete med privata aktörer. På svenska är det här omöjligt, det finns helt enkelt inte ett sådant utbud. Den här skrivelsen togs därför bort från oss på grund av att det inte är realistiskt att förverkliga det på svenska, säger Saloranta-Eriksson.

Vanda

Vanda stad har ett tvåspråkighetsprogram, som skapades första gången år 2012. De övergripande målen med programmet är *att fastställa arbetsätt för de kommande fyra åren för att förverkliga språklagens krav och följa nationalspråksstrategin* (Vanda stad, tvåspråkighetsprogrammet 2022–2025). Programmet vilar också på stadens förvaltningsstadga som bland annat säger: *I organiseringen av förvaltningen och verksamheten samt i stadens information ska de finsk- och svenskspråkiga invånarnas och servicetagarnas rättighet att få betjäning på sitt eget modersmål, finska eller svenska, inom kommunens alla verksamhetsområden beaktas* (Vanda stads förvaltningsstadga, stadsfullmäktige 10.5.2021: 1 kap. § 2).

Direktör Anders Vikström leder arbetet med att dels utforma tvåspråkighetsprogrammet och dels att leda arbetet i stadens styrgrupp för tvåspråkighet. Tvåspråkighetsprogrammet uppdateras för varje fullmäktigeperiod.

– Utmaningen med tidigare program har varit att det har gjorts upp på ledningsgruppsnivå men sedan har ingen följt upp det. Många av målsättningarna gick aldrig ner i organisationerna. Egentligen handlade det inte om motstånd mot programmet utan det var mera organisatoriska problem. Numera har vi

både en styrgrupp med representanter från alla verksamhetsområden och en arbetsgrupp som konkret följer upp att programmet verkställs. I slutändan är det ansvarspersonerna för de olika verksamhetsområdena som ska se till att programmet efterföljs och verkställs, säger Vikström.

Målen i tvåspråkighetsprogrammet är kopplade till stadens strategi. I det senaste programmet (för åren 2022–2025) var målen för tvåspråkighetsprogrammet kopplade till de strategiska områdena: *kvalitativ service som utgår ifrån invånarna, ett blomstrande stadscentrum samt betydelsefullt jobb och inflytelserikt ledarskap*. Under 2026 görs en ny version av tvåspråkighetsprogrammet.

Trots att den ekonomiska situationen i staden är ansträngd syns också satsningar på integrationen på svenska i stadens budget för 2026. Bland annat ingår tilläggsresurser för undervisning i svenska för dem som jobbar inom dagvården och inte har svenska som modersmål. En motsvarande satsning görs också på dem som jobbar i finskspråkiga daghem och inte har finska som modersmål.

– Överlag skulle jag säga att vi får ett bra stöd från politikerna i staden gällande svenska frågor. Vi är tillräckligt små och vi ses inte som något hot. Vi är mera som en gullig kuriositet. En annan positiv sak är det stöd vi får av politiker med invandrarbakgrund. I bildningsnämnden har cirka 25 procent av ledamöterna invandrarbakgrund och de har full förståelse för minoritetsfrågor. På mötena frågar de ofta hur vi gör det här på svenska sidan. Under mina nio år i staden har utvecklingen varit positiv. Nyckelpersonerna i stadens ledning pratar gärna själva svenska och de har närmast en exemplarisk inställning till svenskan. Det tenderar ju att vara så att inställningen bland ledarna rinner neråt i en organisation, säger Vikström.

Inom det svenska serviceområdet har man försökt lyfta fram det svenska och svenskspråkiga frågor genom att kombinera positivitet med proffsighet.

– Det kräver hårt jobb, och att vi gör ett gediget bakgrundsarbete. Via proffsig-
het tar vi plats, inte via att vara aggressiva. Men visst får vi ibland också kämpa
för att göra vår röst hörd. Det finns politiker som helst vill slopa allt svenskt,
skyltar är felstavade och broschyrer görs enbart på finska och så vidare. Det
handlar sedan om vilka strider man väljer att ta, säger Vikström.

Grankulla

Ett av Grankullas strategiska mål är att vara en levande tvåspråkig stad. Målet
slogs fast i den färska strategin *Kestävästi onnellinen – i en lite bättre stad*. I
strategin som gäller från 2026 uttalas att Grankulla ska se *levande tvåspråkighet
som en konkurrensfördel*. Det här målet i strategin konkretiseras via två önskade
slutresultat:

1. *Grankulla är känt som en modell för lyckad levande tvåspråkighet. Med
mellanresultaten: Vi har uppdaterat tvåspråkighetsprogrammet och tillämpar
det samt att småbarnspedagogiken och skolorna har fler möten över språk-
gränserna.*
2. *En fungerande språkbadsstig. Med mellanresultatet: Förskoleundervisningen
i språkbadsdaghemmet har kompletta barngrupper.*

– Jag upplever att det här stora utgångsläget omfattas politiskt och vi hade en
lyckad process när vi utarbetade den nya strategin. Men det är klart att mycket
har förändrats efter “sote-reformen” och när det ekonomiska läget är svårare
och när det måste sparas, då leder det lättare till olika jämförelser, säger Agneta
Eklund.

Utbildningssektorn strävar efter att vara en förebild för hur den levande tvåsprå-
kigheten kan förverkligas i Grankulla. I staden finns två utskott inom sektorn:
det finska utskottet för fostran och bildning samt det svenska utskottet för

fostran och bildning. I utskotten används finska som mötesspråk i det finska utskottet och svenska i det svenska utskottet. När sektorn föredrar ärenden i stadsstyrelsen används bägge språken, exempelvis så att den visuella presentationen är på ett språk och den muntliga på det andra språket.

– Som ledare har vi ett ansvar att agera föredömen, både i hur vi leder men också genom att kräva. På olika håll inom stadens administration har vi personer som enbart behärskar det ena språket. Då måste vi ledare lyfta fram, kräva och värna om att materialet behöver finnas på bägge språken, säger Eklund.

3.5 Sammanfattande reflektioner

Det svenska skolväsendet är tätt integrerat med det finska skolväsendet i samtliga fyra städer. Grundtanken är densamma i de fyra städerna: Att samarbeta inom alla områden där det bara är möjligt. Upplevelsen bland de ledande tjänstemännen på svenskt håll är att den integrerade organisationsstrukturen internt har lett till en ökad förståelse för svenska frågor. Tjänstemännen poängterar dock att det kräver att den svenska sidan bidrar med kompetens, kvalitet och lösningar för att ta sin plats i de större finska sektorerna.

Förutsättningarna för den svenska och den finska skolsektorn i huvudstadsregionen skiljer sig inte enbart utifrån storleken. Antalet och andelen utlandsfödda elever är mångfaldig i de finska skolorna i jämförelse med de svenska. De ledande svenska tjänstemännen ser att frågan om utlandsfödda elever är ett område där samarbetet mellan det svenska och det finska är såväl väsentligt som fungerande. Det svenska kan bidra med språkpedagogisk kompetens (via de långa erfarenheterna av tvåspråkiga elever). Det svenska lär sig samtidigt av den finska sidans erfarenheter av att integrera elever med främmande språk i den finska skolmiljön. Integrationen av utlandsfödda elever i de svenska skolorna

är även ett område där de svenska sektorerna i huvudstadsregionen samarbetar över stadsgränserna.

Att göra upp elevprognoser för de svenska skolorna har länge varit förknippat med svårigheter. I takt med att andelen tvåspråkiga familjer ökar blir det allt svårare att förlita sig på språkregistreringen av barn. Ytterligare svårigheter med att skapa tillförlitliga prognoser uppstår när utvecklingen av antalet utlandsfödda, som väljer den svenska skolstigen, är ett frågetecken. Överlag kan man dock notera en sjunkande trend bland svenskregistrerade barn i huvudstadsregionen (Grankulla undantaget). I prognoserna fram till 2035 räknar Helsingfors och Esbo med ett något minskande elevunderlag i de svenska skolorna, Vanda med i det närmaste status quo och Grankulla med en måttlig ökning. När man analyserar de bakomliggande faktorerna kan man för Helsingfors och Esbo se samma mönster: För att behålla den nuvarande volymen i de svenska skolorna är man beroende av att finskregistrerade barn även i fortsättningen väljer den svenska skolstigen i kombination med att andelen utlandsfödda elever ökar. Helsingfors och Esbo borde nå ungefär samma nivåer som Vanda har idag om målet är att bibehålla elevantalet i de svenska skolorna på 2030-talet (se tabell 7). Även i det här fallet utgör Grankulla ett undantag med sin höga nativitet och attraktionskraft bland svenskspråkiga inflyttare.

	Prognos för antalet elever i svenska skolor 2035	Andelen (%) finskregistrerade elever i svenska skolor 2025	Andelen (%) utlandsfödda elever i svenska skolor 2025	Andelen (%) finskreg. och utlandsfödda i svenska skolor 2025 sammanlagt
Helsingfors	Sjunkande	13	4	17
Esbo	Sjunkande	15	4	19
Vanda	Status quo	20	12	32
Grankulla	Stigande	5	3	8

Tabell 7: En sammanställning av prognoser och andelen finskregistrerade och utlandsfödda elever i de svenska skolorna i huvudstadsregionen.

För jämförelsens skull kan man konstatera att antalet finskregistrerade elever i medeltal låg på 11 procent i de svenska skolorna i Svenskfinland år 2023 (Utbildningsstyrelsen). Man kan därmed notera att Grankullas andel finskregistrerade elever (5 procent) ligger rejält under medeltalet, medan Helsingfors, Esbo och Vanda ligger över medeltalet.

De ledande tjänstemännen på svenskt håll vittnar överlag om att det finns en politisk förståelse och en allmänt ökad acceptans för svenska frågor i de fyra städerna. Den ökade acceptansen beskrivs hänga ihop med den tätare integrationen med det finska skolväsendet. Även städernas strategier och övriga styrdokument betonar till pappers vikten av tvåspråkigheten i de fyra städerna.

Men de ledande tjänstemännen vittnar också om den språkliga skörheten i de tvåspråkiga städerna. Skolektorn får ofta agera "vakthundar" för att påminna övriga sektorer om den svenska dimensionen i bland annat den externa kommunikationen. Städernas tvåspråkighet hänger även ihop med de personer som

innehar ledande tjänster och positioner i städerna. Exemplets makt är stor men samtidigt sårbar.

Sammantaget kan man se att de största hotbilderna mot den svenska skolektorn i huvudstadsregionen hänger ihop med städernas ekonomi. Så länge städernas ekonomi är i balans – och de svenska skolektorerna kan uppvisa likadan effektivitet som de finska – föreligger inga direkta hot. Men när städerna tvingas spara drabbas de svenska strukturerna lika hårt som de finska. Och här kommer litenheten in i bilden. Effekterna av tuffa politiska sparbeslut slår hårt mot de relativt småskaliga svenska strukturerna. Här är Vanda ett talande exempel. Som en del av stadens sparåtgärder planeras en nedläggning av en av stadens fyra skolor som ger undervisning på svenska i årskurserna 1–6. Omskrivet i procent betyder det att 25 procent av de svenska skolorna läggs ned i staden. Först när ekonomin är ansträngd prövas den genuina politiska viljan att upprätthålla tvåspråkig service på likvärdiga grunder i huvudstadsregionen.

4. Beslutsfattandet i huvudstadsregionen – svenskans ställning och attityder

I det här kapitlet är det fokus på politik och beslutsfattandet i Helsingfors, Esbo, Vanda och Grankulla. Kapitlet består av två delar. I den första delen analyseras utvecklingen av de politiska styrkeförhållandena och valdeltagandet i huvudstadsregionen under 2000-talet. I den andra delen mäts de nuvarande politikernas attityder till svenska frågor i städerna.

4.1 Svenskspråkiga – och politiken i huvudstadsregionen under 2000-talet (av Mikko Majander)

Förändringarna i demografin syns ofta med en fördröjning i de politiska, representativa organen, om de ens syns alls. Trots att alla myndiga invånare i staden får delta i kommunalval oavsett nationalitet, har personer med främmande språk som modersmål inte aktiverats i någon högre grad. Eftersom även de finskspråkigas deltagande har sjunkit, har valdeltagandet i hela landet fastnat på historiskt låga nivåer.

I huvudstadsregionen har Grankulla behållit sina höga siffror på över 70 procent i valdeltagande, och Helsingfors har klart tagit sig över det nationella genomsnittet. Däremot har trenden i Vanda och Esbo varit nedåtgående under de senaste kommunalvalen, vilket delvis torde spegla det kraftigt ökade antalet invånare med främmande språk som modersmål (se diagram 12 och tabell 8). Å andra sidan påverkas valdeltagandet av många faktorer. Vid millennieskiftet röstade man inte flitigare än våren 2025, trots att det då bara bodde en bråkdel så många personer med utländsk bakgrund i regionen som i dag.

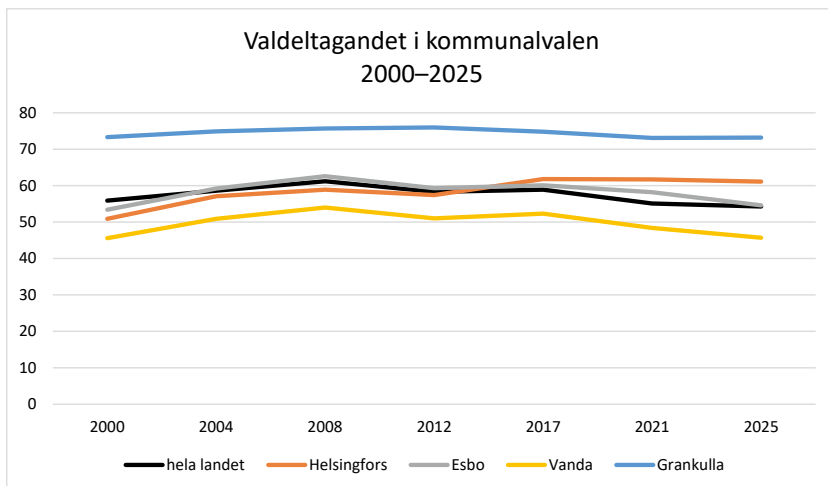

Diagram 12: Valdeltagandet i kommunalvalen 2000–2025 (i procent).

Källa: Statistikcentralen.

	2000	2004	2008	2012	2017	2021	2025
Hela landet	55,9	58,6	61,2	58,3	58,9	55,1	54,3
Helsingfors	50,9	57,1	58,9	57,4	61,8	61,7	61,1
Esbo	53,4	59,2	62,6	59,3	60,1	58,2	54,6
Vanda	45,6	50,9	54,0	51,0	52,3	48,4	45,7
Grankulla	73,3	74,9	75,7	76,0	74,8	73,1	73,2

Tabell 8: Valdeltagandet i kommunalvalen 2000-2025 (i procent). Källa: Statistikcentralen.

I kommunalvalet 2025 utgjorde personer med annat modersmål än finska, svenska eller samiska 8,7 % av alla röstberättigade i hela landet (jämfört med

7,2 % år 2021). Det är nästan dubbelt så många som de svenskspråkiga (4,5 %). Men endast drygt en femtedel av dessa personer utnyttjade sin rösträtt, medan nästan två tredjedelar av de svenskspråkiga röstade (tabell 9) – vilket är över tio procentenheter mer än de finskspråkiga (54,8 %). I Statistikcentralens analys förändras inte bilden även om man granskar deltagandet utifrån ursprung istället för språk.

	2017	2021	2025
Hela landet	58,9	55,1	54,3
Finska, samiska	58,9	55,1	54,8
Svenska	70,9	65,8	65,2
Främmande språk	—	23,0	22,4

Tabell 9: Valdeltagandet i kommunalvalen 2017–2025, enligt språk (%).

Källa: Statistikcentralen och Sipilinen et al. (2025).

Bland personer med främmande språk som modersmål var de flitigaste väljarna i kommunalvalet 2021 de tyskspråkiga (47,7 %), följt av personer med somaliska (39,1 %), engelska (34,4 %), arabiska (34,3 %), turkiska (32,6 %) och spanska (31,8 %) som modersmål. Även talare av thai (30,0 %), kurdiska (28,2 %) och persiska (27,0 %) nådde över genomsnittet, medan talare av ryska (18,9 %), albanska (18,6 %), vietnamesiska (17,2 %), kinesiska (14,8 %) och estniska (12,5 %) stannade under 20 procent.

Valdeltagandet korrelerar med ålder. Bland personer med utländsk bakgrund under 35 år röstade färre än 20 procent, medan över en tredjedel av dem över 65 år utnyttjade sin rösträtt. En intressant detalj är att kvinnor var två till tre

procentenheter mer aktiva väljare i alla språkgrupper, även bland dem med främmande modersmål.

Samma trend gällande könsskillnader fortsatte i Helsingfors kommunalval 2025. Det är också värt att notera att var femte medborgare från EU-länder (+ Island och Norge) röstade, medan deltagandet bland personer från övriga världen steg till en fjärdedel, anförda av kvinnorna.

I Nyland stannade valdeltagandet under 20 procent för både kvinnor och män. Samma sak gällde i Vanda. Trots det gav de nästan 50 000 röstberättigade med främmande modersmål mer än tre gånger så många röster (9 415) som stadens svenskspråkiga (2 600), vilka röstade relativt flitigt (61,5 %).

De svenskspråkigas politiska inflytande under 2000-talet går främst att analysera genom Svenska folkpartiets (SFP) siffror i val, även om många svenskspråkiga röstar på andra partier. En finsk- eller "utlandsspråkig" röst på SFP är i sin tur ett tydligt ställningstagande för minoritetsspråket eller -språken.

I absoluta tal har SFP hållit ställningarna, men dess relativa andel har krympt i takt med att huvudstadsregionens befolkning har vuxit. I Grankulla har partiet dock lyckats behålla ett stöd på över 40 procent (diagram 13 och diagram 14).

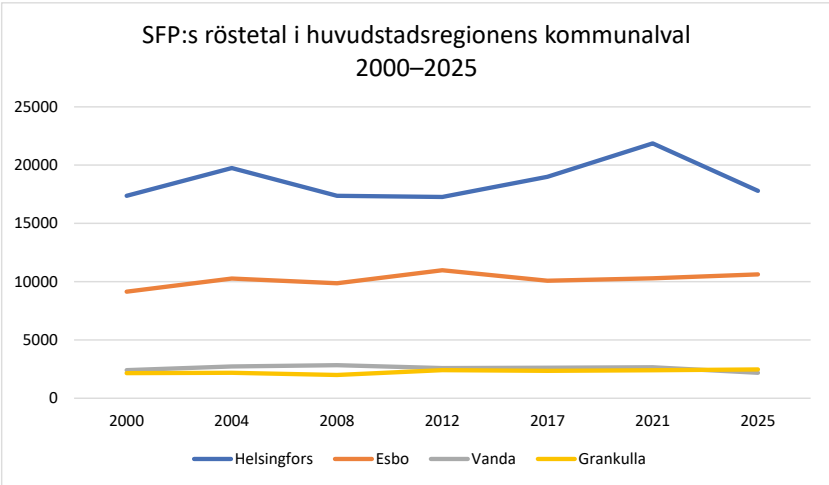

Diagram 13: SFP:s röstetal i huvudstadsregionen, kommunalvalen 2000–2025.
Källa: Statistikcentralen.

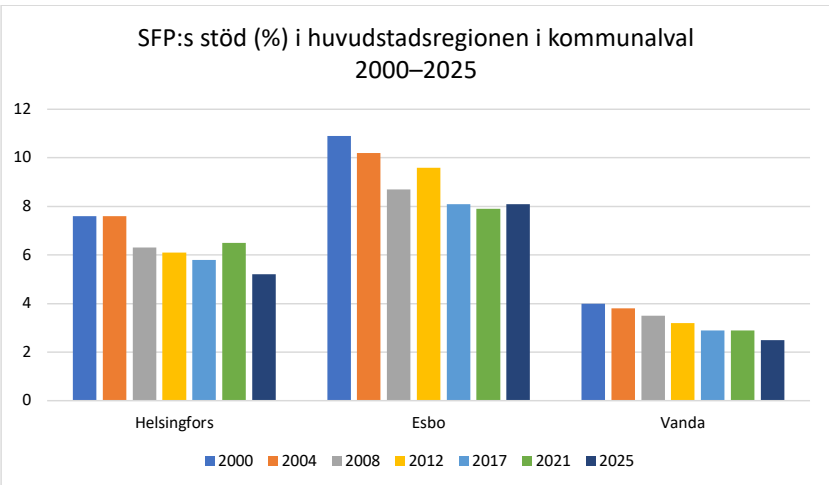

Diagram 14: SFP:s stöd (%) i Helsingfors, Esbo och Vanda, kommunalvalen 2000–2025.
Källa: Statistikcentralen.

Makt fördelas genom styrkeförhållanden i fullmäktige, och varje förlorat mandat är ett steg bakåt. I Helsingfors minskade SFP:s grupp 2008 från sex till fem mandat, och våren 2025 till fyra. Partiet fick representation i stadsstyrelsen endast för en tvåårsperiod. I Esbo har SFP tappat ett mandat, medan det i Vandas fullmäktige valdes in endast en SFP-representant 2025.

I riksdagsvalen har valdeltagandet varit betydligt högre än i kommunalvalen. När skillnaden i valdeltagande mellan svensk- och finskspråkiga minskar, sjunker SFP:s relativa stöd dramatiskt. Jämfört med 1999 har stödet sjunkit med 4,0 procentenheter i Helsingfors, 2,7 i Esbo och 0,9 i Vanda. I Grankulla är tappet över tio procentenheter (diagram 15 och tabell 10).

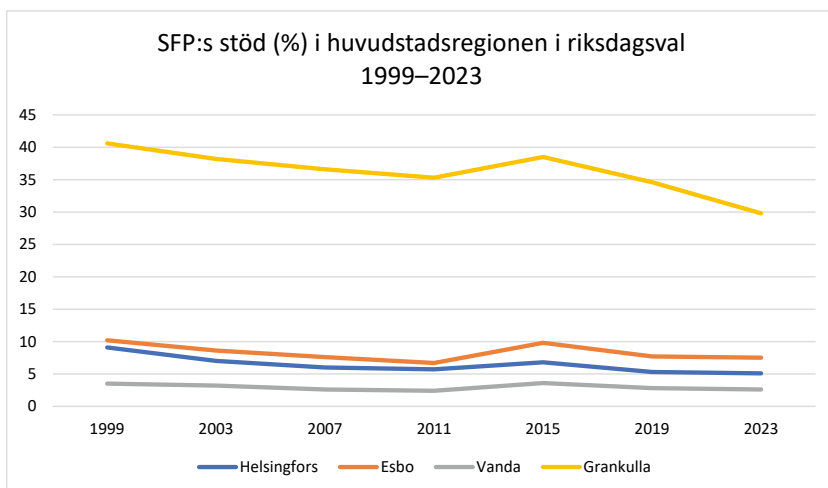

Diagram 15: SFP:s stöd (%) i huvudstadsregionen, riksdagsval 1999–2023.

Källa: Statistikcentralen.

	1999	2003	2007	2011	2015	2019	2023
Helsingfors	9,1	7,0	6,0	5,7	6,8	5,3	5,1
Esbo	10,2	8,6	7,6	6,7	9,8	7,7	7,5
Vanda	3,5	3,2	2,6	2,4	3,6	2,8	2,6
Grankulla	40,6	38,2	36,6	35,3	38,5	34,6	29,8

Tabell 10: SFP:s stöd (%) i huvudstadsregionen i riksdagsval 1999–2023.

Källa: Statistikcentralen.

Siffrorna talar sitt tydliga språk. Hittills har det inte heller funnits några tecken på att väljare med ett främmande modersmål skulle se SFP som sitt främsta alternativ i valen i huvudstadsregionen. Om man sätter likhetstecken mellan SFP och bevakningen av svenska frågor, minskar det svenska inflytandet trendmässigt i huvudstadsregionen. En konsekvens av det blir att inställningen till svenska frågor bland andra partier blir allt viktigare.

Hur fördelar sig stödet för SFP i huvudstadsregionen?

I kommunvalet 2025 i **Helsingfors** fick SFP över tio procent av rösterna i röstningsområdet i Gardesstaden (20,6), Ulrikasborg (15,9 & 14,8), Östersundom (14,9), Brändö (12,9), Eira (12,1) och Rödborgen (10,7 & 13,4), delar av Drumsö (9,1–13,7), Munksnäs (8,8–14,8) och Främre Tölö (8,3–12,3).

Partiets totala stödprocent på 5,2 överskreds även i Sandviken (10,0), Kampen (9,3), Skatudden (8,5), Brunakärr (8,1), Kronohagen (7,4–9,4), Bortre Tölö (7,0–7,9), Lappviken (6,8), Tammelund (6,6), Mejlans (6,5–7,4) Busholmen

(6,4–10,0), Munksnäs (6,3–8,6) och Lillhoplax (5,7) samt i flera delar av Södra Haga (4,8–6,2).

SFP:s stöd är således koncentrerat till innerstaden och till västra Helsingfors samt till ett fåtal oaser i östra Helsingfors. Dessa är samtidigt de mest borgerliga områdena i staden, där Samlingspartiet i regel (och ofta med överväldigande majoritet) är det mest populära partiet. Stödet för De Gröna var störst i Brunakärr, Mejlans och i delar av Södra Haga, medan Socialdemokraterna fick sitt största stöd i Lillhoplax.

Norr om Långa bron och i östra Helsingfors låg stödet för SFP under den totala stödprocenten med några undantag (Hermanstad B, Degerö D, Majstad A, Botbyåsen A, Nordsjö G). I dessa delar av staden belades de första platserna mestadels av SDP och Vänsterförbundet.

SFP:s stöd korrelerar starkt med de delar av staden där svensktalande i Helsingfors bor. Detta är dock inte hela sanningen, eftersom val av parti och kandidat även påverkas av andra faktorer än språk.

I **Esbo** var SFP:s stöd i kommunalvalet 2025 starkast i röstningsområdena närmast havet: Kaitbacken-Sommaröarna (18,8), Gäddvik (18,4), Mattviken (18,3), Westend (14,4), Larsvik (13,4), Notudden-Fiskarbacken (12,9), Sököstrand (12,5). Det gick också bra i Nöykkisbäcken-Mårtensbro (12,2).

Sammantaget fick partiet ett ganska jämnstarkt stöd i staden: resultatet låg på 8–12 procent i 21 röstningsområden och på 5–8 procent i 27. Resultaten var mest blygsamma i de norra delarna av staden nära Vanda, i Albergatrakten, Södräk och Otnäs (!), men även där fick SFP 3–5 procent av de avgivna rösterna.

I **Vanda** nådde SFP över tre procents stöd i Sottungsby (7,8), som ligger granne med Sibbo, samt i Kivimäki (6,1), Sjöskog (6,1), Haxböle (5,1), Käinby (4,8), Övitsböle (4,4), Bredberget i Mårtensdal (4,2), Varistorna (4,0), Gruvsta (3,8), Kopparåkern (3,8), Kivistö (3,5), Friherrs (3,4), Vandadalen (3,3), Bäckby (3,2), Östra Haxböle (3,1) och Fastböle (3,1). Av dessa var det välmående Övitsböle det enda valdistriktet i staden där partiet fick över hundra röster.

4.2 Beslutsfattarnas attityder till det svenska

För att mäta olika politiska aspekter av tvåspråkigheten i huvudstadsregionen skickades en tvåspråkig enkät ut till ledamöterna i de fyra stadsstyrelserna i februari 2026. I Helsingfors, Esbo och Vanda består stadsstyrelsen av 15 ledamöter och i Grankulla av sju. Enkäten sändes med andra ord till 52 ledande politiker i huvudstadsregionen.

Enkäten besvarades av 19 politiker, vilket ger en svarsprocent på 37 procent. Trots att svarsprocenten är godkänd är det värt att notera några faktorer som påverkar resultaten. Det finns snedvridningar i andelen respondenter såväl gällande parti som stad. I samplet är Grankulla överrepresenterat och Vanda underrepresenterat (diagram 16). Bland partierna är Svenska folkpartiet (SFP) och Vänsterförbundet (VF) överrepresenterade, medan Samlingspartiet och De gröna är underrepresenterade (diagram 17). Man kan notera att partiernas (o)intresse att delta i den här undersökningen korrelerar med erfarenheterna från processen med att producera Magma-rapporten *Har SFP utmanare? En översikt över de finländska partiernas svenskspråkiga verksamhet* (Majander, 2025). Även då var intresset från De gröna och Samlingspartiet svårt att delta i en undersökning om svenska frågor. Inga svar inkom heller från de två ledamöter som representerar Sannfinländarna och Centern.

Andelen respondenter per stad

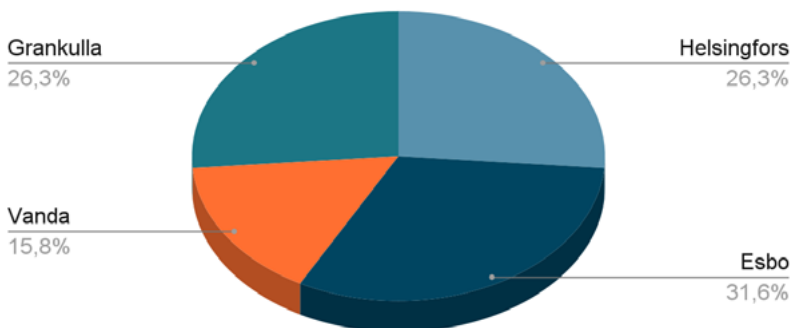

Diagram 16: Andelen respondenter per stad (i procent).

Andelen respondenter per parti

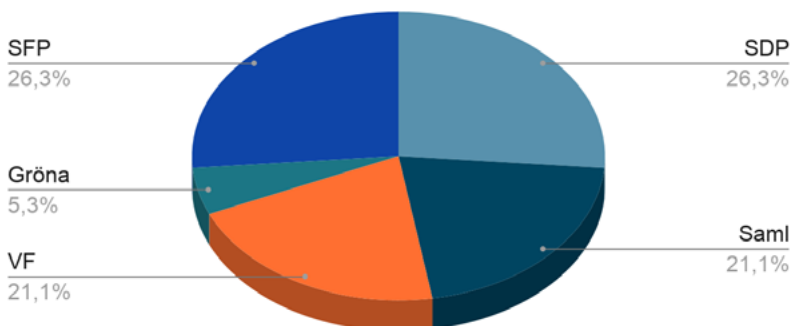

Diagram 17: Andelen respondenter per parti (i procent).

För att ge en så bred bild som möjligt presenteras svaren både som en jämförelse mellan de fyra städerna och som en jämförelse mellan de partier som hade fyra eller flera respondenter. Det betyder att den partipolitiska jämförelsen av svaren kan göras mellan Socialdemokraterna (SDP), Samlingspartiet (Saml), Vänsterförbundet (VF) och Svenska folkpartiet (SFP). Samtidigt är det värt att påminna att enstaka svar kan få en stor procentuell betydelse när samplet är litet och svaren delas in per parti och stad. I båda presentationerna av svaren ingår därför även kategorin "alla", som består av ett medeltal av samtliga respondenter.

I enkäten fick politikerna ta ställning till olika påståenden och svara på en femgradig likertskala, där 1 står för "helt av annan åsikt" och 5 står för "helt av samma åsikt". En likertskala används ofta när man vill mäta attityder och styrkan i olika åsikter.

Det första påståendet politikerna fick ta ställning till var: *Värdet av tvåspråkigheten uttrycks tydligt i stadens strategi*. Medeltalet bland samtliga respondenter är 4,4. Det finns inga större skillnader mellan hur de olika partierna svarar, men man kan notera att SFP-politikerna ger påståendet den högsta siffran, 4,8 (diagram 18). I jämförelsen mellan städerna sticker svaren från Grankulla ut, samtliga politiker från staden som besvarade frågan ger påståendet en full femma (diagram 19).

Värdet av tvåspråkigheten uttrycks tydligt i stadens strategi.

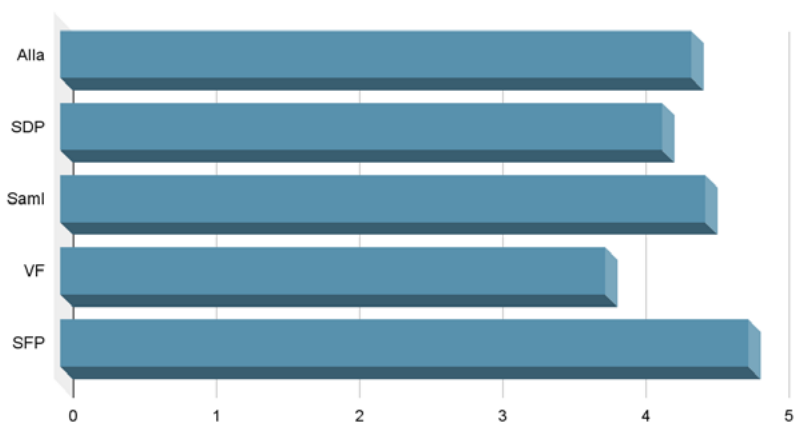

Diagram 18: "Värdet av tvåspråkigheten uttrycks tydligt i stadens strategi", medeltal enligt skalan 1–5 (där 1 står för "helt av annan åsikt" och 5 står för "helt av samma åsikt"); svar enligt parti.

Värdet av tvåspråkigheten uttrycks tydligt i stadens strategi.

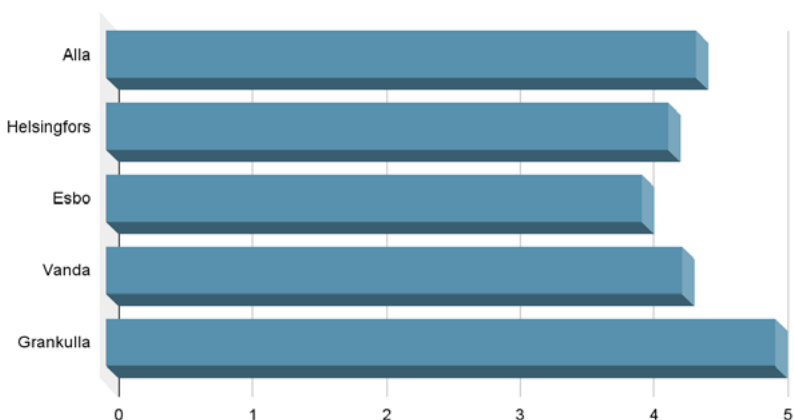

Diagram 19: "Värdet av tvåspråkigheten uttrycks tydligt i stadens strategi", medeltal enligt skalan 1–5 (där 1 står för "helt av annan åsikt" och 5 står för "helt av samma åsikt"); svar enligt stad.

Följande påstående respondenterna fick ta ställning till löd: *Behovet av svensk service i staden beaktas alltid i våra beslut.* Medeltalet för samtliga svar är 3.9. I jämförelsen mellan partier kan man notera den höga siffran från Samlingspartiets respondenter, 4,8 (diagram 20). I jämförelsen mellan städerna ger politikerna i Grankulla det högsta vitsordet, 4,6, vilket kan jämföras med 3,4–3,5 i Helsingfors och Esbo (diagram 21).

Behovet av svensk service i staden beaktas alltid i våra beslut.

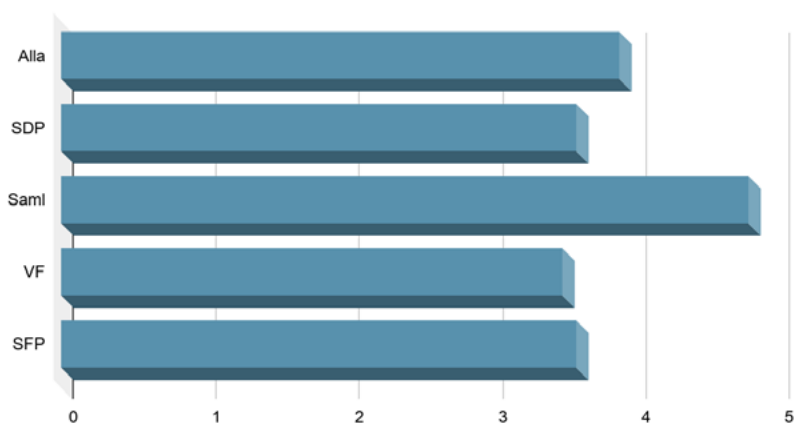

Diagram 20: "Behovet av svensk service i staden beaktas alltid i våra beslut", medeltal enligt skalan 1–5 (där 1 står för "helt av annan åsikt" och 5 står för "helt av samma åsikt"); svar enligt parti.

Behovet av svensk service i staden beaktas alltid i våra beslut.

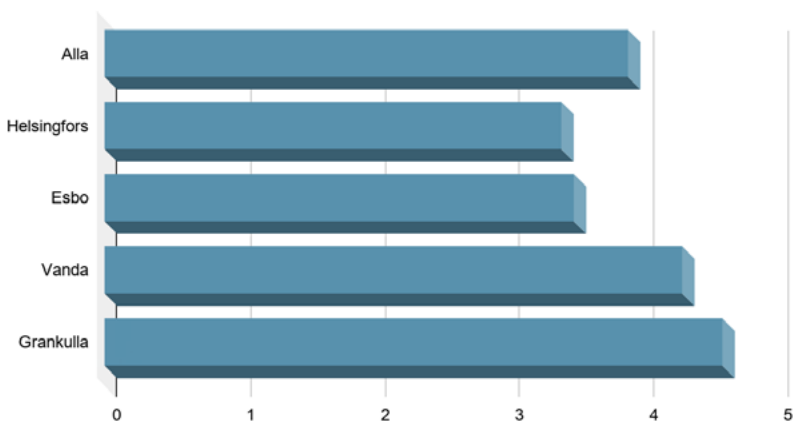

Diagram 21: "Behovet av svensk service i staden beaktas alltid i våra beslut", medeltal enligt skalan 1–5 (där 1 står för "helt av annan åsikt" och 5 står för "helt av samma åsikt"); svar enligt stad.

Politikerna över stads- och partigränserna var rörande eniga kring påståendet: *Det är viktigt att vi har ett tätt samarbete mellan finsk och svensk serviceproduktion i staden.* Bland samtliga respondenter fick detta påstående siffran 4,7. Politiker från Samlingspartiet och Vänsterförbundet gav den högsta siffran, 4,8 (diagram 22) och i jämförelsen mellan städerna toppar Grankulla med maximala 5,0 (diagram 23).

Det är viktigt att vi har ett tätt samarbete mellan finsk och svensk serviceproduktion i staden.

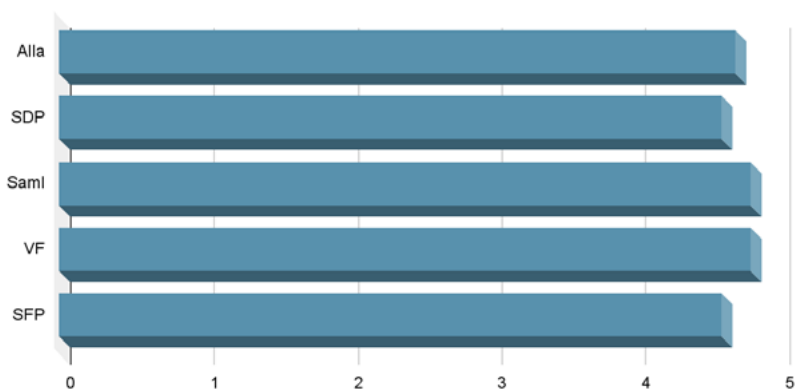

Diagram 22: "Det är viktigt att vi har ett tätt samarbete mellan finsk och svensk serviceproduktion i staden", medeltal enligt skalan 1–5 (där 1 står för "helt av annan åsikt" och 5 står för "helt av samma åsikt"); svar enligt parti.

Det är viktigt att vi har ett tätt samarbete mellan finsk och svensk serviceproduktion i staden.

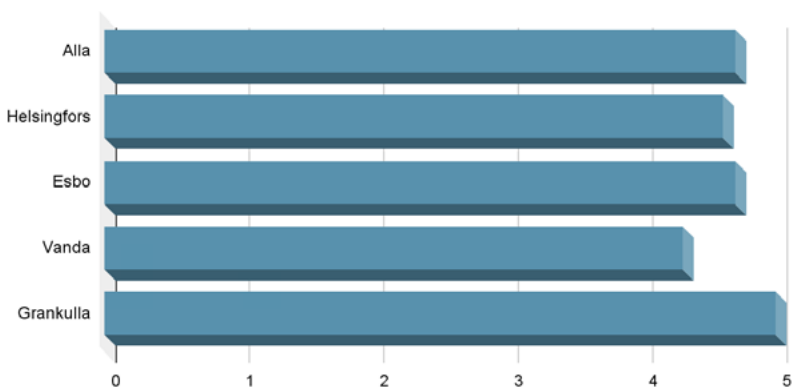

Diagram 23: "Det är viktigt att vi har ett tätt samarbete mellan finsk och svensk serviceproduktion i staden", medeltal enligt skalan 1–5 (där 1 står för "helt av annan åsikt" och 5 står för "helt av samma åsikt"); svar enligt stad.

Spridningen på svaren blev betydligt större när politikerna fick ta ställning till påståendet: *Staden behöver också särlösningar för att garantera svensk service*. Medeltalet för samtliga svar är 3,7, men medeltalet innehåller en stor variation mellan partierna. SFP-politikerna svarar med maximala 5, medan politikerna från Socialdemokraterna och Samlingspartiet ger påståendet 3,2 (diagram 24). I jämförelsen mellan städerna kan man notera att politikerna i Helsingfors ger påståendet den högsta siffran, 4,0 (diagram 25).

Staden behöver också särlösningar för att garantera svensk service.

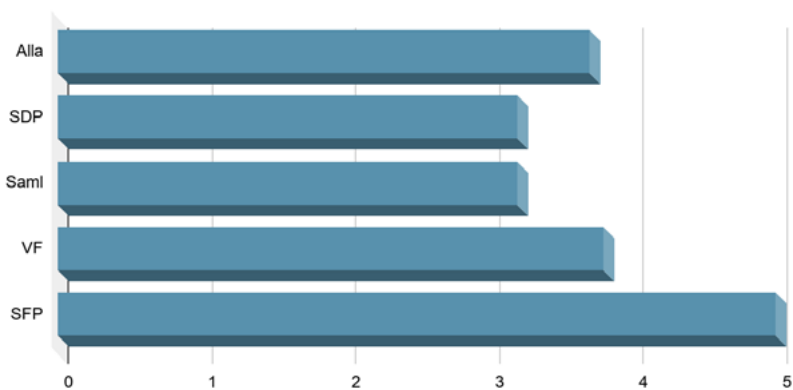

Diagram 24: *“Staden behöver också särlösningar för att garantera svensk service”, medeltal enligt skalan 1–5 (där 1 står för “helt av annan åsikt” och 5 står för “helt av samma åsikt”); svar enligt parti.*

Staden behöver också särlösningar för att garantera svensk service.

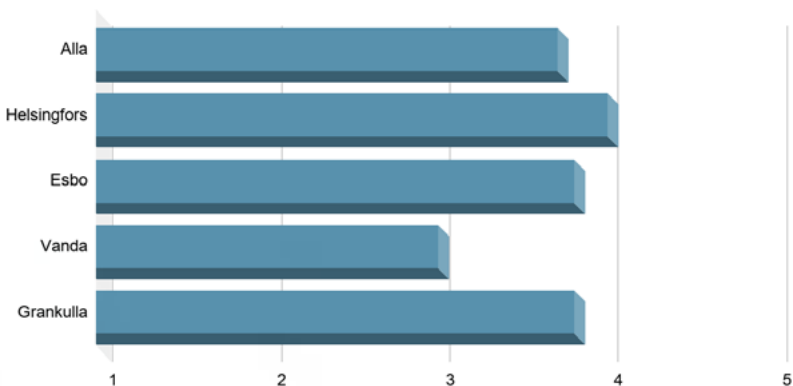

Diagram 25: "Staden behöver också särlösningar för att garantera svensk service", medeltal enligt skalan 1–5 (där 1 står för "helt av annan åsikt" och 5 står för "helt av samma åsikt"); svar enligt stad.

Skalan blir lägre när politikerna tar ställning till påståendet: *Finskspråkiga och svenskspråkiga kan i dag sköta alla sina ärenden med staden på sina modersmål.* Medeltalet bland alla svar landar på 2,8. Bland svaren från partierna sticker Samlingspartiet ut med siffran 4,2, som kan jämföras med 2,0 från SFP och VF (diagram 26). I jämförelsen mellan städerna toppar svaren från Grankulla med 4,2, som kan jämföras med 1,8 i Helsingfors och 2,3 i Esbo (diagram 27).

Finskspråkiga och svenskspråkiga kan i dag sköta alla sina ärenden med staden på sina modersmål.

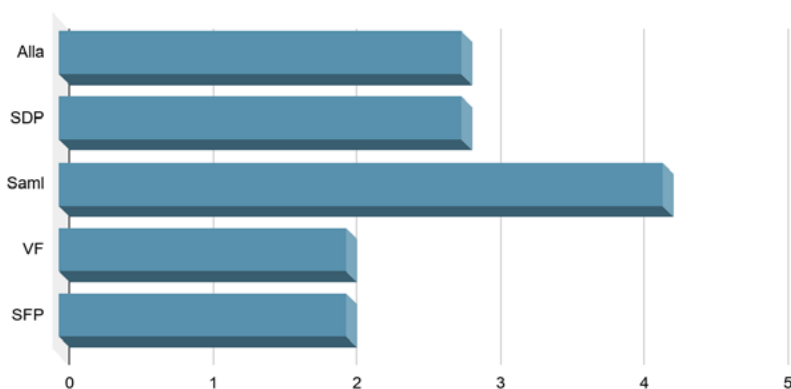

Diagram 26: "Finskspråkiga och svenskspråkiga kan i dag sköta alla sina ärenden med staden på sina modersmål", medeltal enligt skalan 1–5 (där 1 står för "helt av annan åsikt" och 5 står för "helt av samma åsikt"); svar enligt parti.

Finskspråkiga och svenskspråkiga kan i dag sköta alla sina ärenden med staden på sina modersmål.

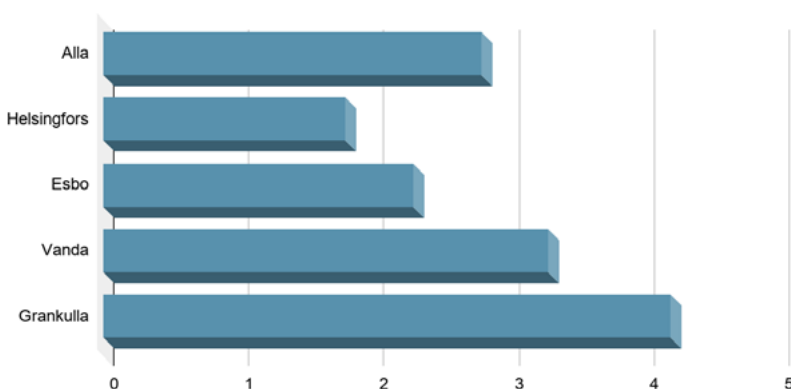

Diagram 27: "Finskspråkiga och svenskspråkiga kan i dag sköta alla sina ärenden med staden på sina modersmål", medeltal enligt skalan 1–5 (där 1 står för "helt av annan åsikt" och 5 står för "helt av samma åsikt"); svar enligt stad.

Det påstående som delar åsikterna mest mellan partierna är: *Det är viktigt att fler utlandsfödda än i dag integreras på svenska*. Medeltalet för samtliga svar är 3,3. SFP-politikerna ger påståendet 4,8, medan de övriga partierna ger 2,4-3,0 (diagram 28). I jämförelsen mellan städerna sticker Grankulla ut med 4,0, vilket är en betydligt högre siffra än i de övriga städerna (diagram 29).

Det är viktigt att fler utlandsfödda än i dag integreras på svenska.

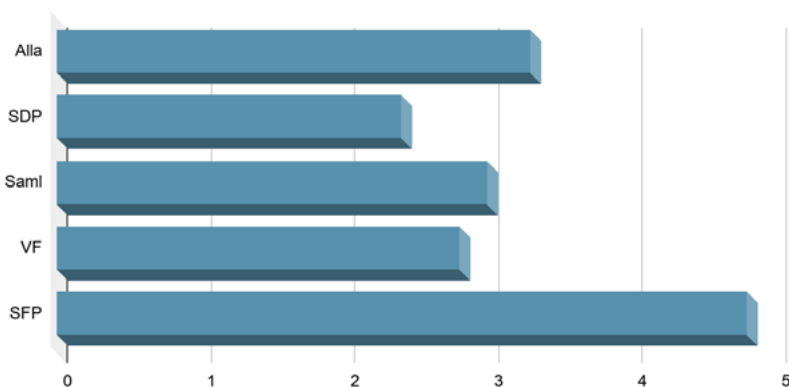

Diagram 28: "Det är viktigt att fler utlandsfödda än i dag integreras på svenska", medeltal enligt skalan 1–5 (där 1 står för "helt av annan åsikt" och 5 står för "helt av samma åsikt"); svar enligt parti.

Det är viktigt att fler utlandsfödda än i dag integreras på svenska.

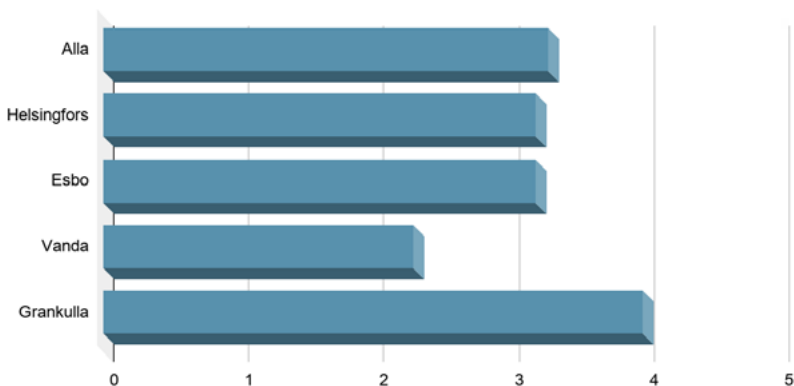

Diagram 29: "Det är viktigt att fler utlandsfödda än i dag integreras på svenska", medeltal enligt skalan 1–5 (där 1 står för "helt av annan åsikt" och 5 står för "helt av samma åsikt"); svar enligt stad.

Det sista påståendet respondenterna fick ta ställning var: *Det råder överlag ett gott klimat mellan språkgrupperna i staden*. Medeltalet för samtliga svar blev 3,9. Skillnaderna mellan partierna är små, men man kan notera att SFP-politikernas svar ligger något under medeltalet (diagram 30). I jämförelsen mellan städerna ger politikerna i Grankulla siffran 3,6, som är den lägsta bland städerna (diagram 31).

Det råder överlag ett gott klimat mellan språkgrupperna i staden.

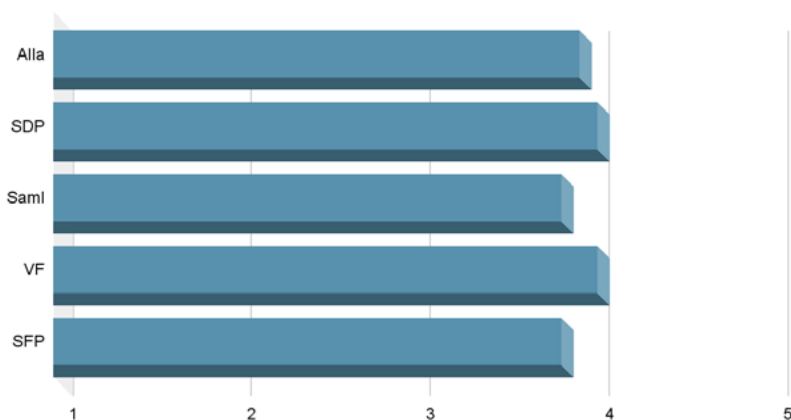

Diagram 30: "Det råder överlag ett gott klimat mellan språkgrupperna i staden", medeltal enligt skalan 1–5 (där 1 står för "helt av annan åsikt" och 5 står för "helt av samma åsikt"); svar enligt parti.

Det råder överlag ett gott klimat mellan språkgrupperna i staden.

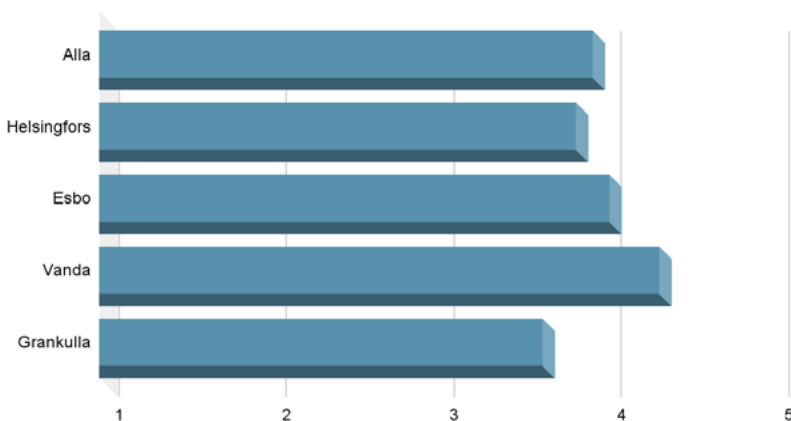

Diagram 31: "Det råder överlag ett gott klimat mellan språkgrupperna i staden", medeltal enligt skalan 1–5 (där 1 står för "helt av annan åsikt" och 5 står för "helt av samma åsikt"); svar enligt stad.

4.3 Sammanfattande reflektioner

Inom politiken är det svenska språket en existentiell fråga endast för SFP. Ett år före riksdagsvalet våren 2027 ser det ut som om SFP, istället för att gå framåt, tvingas kämpa hårt för sina sista mandat i valkretsarna. Det fjärde mandatet i Nyland, som tidigare ansågs möjligt, verkar glida allt längre bort. För första gången har diskussionen väckts om partiet – givet det nuvarande politiska klimatet och befolkningsutvecklingen – ens kan ta ett mandat i Helsingfors för givet (Majander, 2026).

Många andra partier hyser visserligen sympati för det svenska språkets ställning, men en annan sak är hur högt landets tvåspråkighet prioriteras på deras agenda när man ska fördela knappa resurser i ett alltmer flerspråkigt Finland (Majander, 2025). Enkäten om attityder bland de ledande politikerna i huvudstadsregionen visar på en tydlig diskrepans mellan den strategiska viljan och den praktiska verkligheten. Trots att svarsprocenten (37 %) – och spridningen av svaren – innebär vissa snedvridningar i representationen, går det att dra vissa tentativa slutsatser från resultaten.

Det råder överlag en bred politisk konsensus om att tvåspråkighetens värde är väl förankrad i städernas strategier (medeltal 4,4). Samtidigt visar resultaten på brister i hur strategierna omsätts i faktisk service i huvudstadsregionen. Påståendet att invånarna i dag kan sköta alla sina ärenden på sitt modersmål får det lägsta medeltalet i hela enkäten (2,8). Siffrorna blottlägger gapet mellan ambition och verklighet. Bilden som framträder är att tvåspråkigheten har ett högt symbolvärde i städernas strategidokument, men att det brister i själva förverkligandet.

Svaren visar även på skiljelinjen som finns mellan SFP å ena sidan och de andra partierna å andra sidan. SFP-politikerna betonar vikten av svenskspråkiga sÄrlösningar och svenskspråkig integration av utlandsfödda betydligt starkare än de övriga partierna. Speciellt frågan om integration på svenska visar på stora

åsiktskillnader. SFP-politikerna bedömer vikten av den här frågan med 4,8 medan de övriga partierna ger frågan vikten 2,4–3,0.

Bland städerna sticker Grankulla ut. Det är väntat med tanke på stadens politiska styrkeförhållanden och språkliga demografi. Grankulla bildar en sorts "språklig oas" där strategin (5,0) och den faktiska servicen (4,2) mestadels verkar att vara i balans. Däremot förefaller gapet mellan strategi och förverkligande att vara stort i Helsingfors. Strategin till pappers (4,2) samt den positiva inställningen till särlösningar (4,0) avspeglas inte i hur den språkliga servicen beskrivs fungera i praktiken (1,8).

Språkklimatet anses överlag vara relativt gott i huvudstadsregionen (3,9). De mest kritiska rösterna finns i Grankulla (3,6). Eventuellt kan förklaringen ligga i att man i mer genuina och jämbördigt tvåspråkiga städer noterar eventuella friktioner mera. Parallellt kan man samtidigt göra tolkningen att språkfrågan i de övriga städerna anses vara avklarad efter att man skrivit in vikten av tvåspråkighet som en symbolisk markering i sina strategier.

Frågan om språkklimatet tangeras också i de öppna svar, och motiveringarna till svaren, som politikerna fick komma med i enkäten. Bland de öppna svaren från Grankulla kan man notera friktionen i följande kommentarer:

RKP vastustaa kiivaasti suomenkielisen ala-asteen uudisrakennusta. Kouluja varhaiskasvatuksen valiokunnat edelleen erillisiä kielen mukaan, mikä tekee kokonaisuuden hallinnasta hankalampaa.

Utan enträget och hela tiden återkommande hårt arbete för att bibehålla svenska språkets ställning skulle det inte ens nämnas i strategin. Det må bero på okunskap eller prioritering av andra saker, men att Grankulla fostrar svenskspråkig identitet är under ständig attack och kräver sina försvarare.

Språkklimatet, i kombination med behovet av svenska särlösningar, kommenteras också av politiker från andra städer än Grankulla. De öppna kommentarerna är mestadels kritiska till svenskspråkiga särlösningar (speciellt i skolfrågor) och allmänt till svensk intressebevakning, som av flera respondenter beskrivs som "defensiv".

Espoossa on erillinen lautakunta ruotsinkielisille opetuspalveluille, enkä ole vakuuttunut siitä, että ratkaisu tukee parhaalla tavalla yhteistyötä tai kehittämistä toimialalla. Toimielimen kokoonpano ei ruotsinkielisyyden vuoksi vastaa valtuuston voimasuhteita, minkä takia lautakunnan poliittinen rooli on epäselvä.

Tuntuu välillä, että ruotsinkielen aseman suojeleminen ajaa kaikkien muiden yhteisten, jopa strategiassa sovittujen tavoitteiden yli. Ei ajattelun & toiminnan tarvitsisi olla niin defensiivistä.

Överlag kan man konstatera att de öppna kommentarerna i enkäten är mer kritiska än bedömningen på skalan 1–5.

Det som dock enar politikerna över stads- och partigränserna är vikten av samarbete mellan svensk och finsk serviceproduktion (medeltalet 4,7). Men svaren på de övriga frågorna tyder på att man tolkar det här med samarbete på olika sätt. Det förefaller som att mestadels SFP-politiker inbegriper särlösningar – och vid behov även parallella strukturer – i begreppet samarbete. För politiker i de övriga partierna verkar samarbete i högre grad betyda integrerade lösningar.

Sammantaget kan man dra slutsatsen att tvåspråkigheten mestadels fungerar på ett teoretiskt plan i huvudstadsregionen, men när teorin ska omsättas i praktisk handling tenderar språkfrågor (fortfarande) att bli politiskt laddade.

Gör den framtida teknologin språket till en icke-fråga?

Reidar Wasenius är en erfaren entreprenör och ledare som idag verkar som forskare inom området artificiell intelligens vid Aalto-universitetet. Han har en lång bakgrund inom det finländska ekosystemet för startups och innovation, bland annat som grundare och vd för det språkorienterade AI-bolaget Lexofon och som landschef för Founder Institute. Wasenius har även fungerat som vd för affärsängelnätverket FiBAN.

Wasenius forskning kretsar kring följande generation av artificiell intelligens, det vill säga den mer människolika artificiella intelligensen som kommer efter de stora språkmodellerna.

– Idén är att man använder den nya formen av artificiell intelligens för att föra en dialog på sitt eget modersmål. Med gamla modeller, som exempelvis när man googlar efter information, har engelskan dominans varit överväldigande. Men med den nya formen av AI får individen tillbaka valmöjligheten att använda sitt eget modersmål, jag ser med andra ord utvecklingen som en positiv sak ur ett språkligt perspektiv. Redan nu stärker den artificiella intelligensen vår språkliga identitet och utvecklingen inom området är mycket snabb, säger Wasenius.

Den nya artificiella intelligensen skapar en framtid där skillnaden mellan stora och små språk blir mindre. Fortfarande är anglosaxiskt material, som har matats in på engelska, dominerande men den här pendeln har börjat vända.

Wasenius ser stora möjligheter att utveckla den språkliga servicen med hjälp av den nya generationen av artificiell intelligens “om vi vågar och vill”.

– På gott och på ont kommer den artificiella intelligensen att ersätta många människor, bland annat sådana som nu jobbar med service till kunder inom

företagsvärlden och bland myndigheter. Den nya AI:n kan både kommunicera och förstå, den blir helt enkelt en digital hjärna som är en integrerad del av en tjänsteproducerande organisation. AI:n utbildas till att bli en expert inom det område där den används och blir ett slags gränssnitt som tar emot frågor, processar dem, kommunicerar och för ärenden vidare till kollegor. Och kollegorna kan sedan antingen vara andra maskiner eller människor, säger Wasenius.

Sett ur ett finlandssvenskt perspektiv är det dock inte en utveckling som sker av sig själv. Enligt Wasenius krävs nu aktivitet på många olika nivåer för att kunna dra nytta av de möjligheter som den nya teknologin ger.

– Det behövs finlandssvenska startupbolag som jobbar med de här lösningarna, det behövs insatser av lokala myndigheter, förtroendevalda och tjänstemän som driver frågan i städerna. Vi ser ju att finlandssvenskan är skör när budgeten är stram, som färskare exempel kan man ta språkanvändningen på Högholmen eller vid Finnair. AI:n tar bort många av de hinder som nu finns för att inkludera svenskan i servicen, men då handlar det om att bredda medvetenheten om att de nya lösningarna även bör fungera på svenska, säger Wasenius.

På ett högre plan handlar frågan om den finlandssvenska synligheten i den artificiella världen. Utan riktade insatser riskerar AI-svenskan att enbart bli den sverigesvenska varianten utan kontaktyta till det finlandssvenska.

– Att skapa finlandssvenska AI-lösningar är ju globalt sett inte någon stor business direkt. Därför är det här ett område där de finlandssvenska fonderna kunde vara aktiva. AI:n kan potentiellt göra det finlandssvenska en stor tjänst, men då behöver AI:n förses med finlandssvenskt material, säger Wasenius.

I klartext handlar det om att digitalisera och tanka in både äldre och färskare texter om det finlandssvenska. Äldre litteratur och tidningar kan ge djupet och

den historiska kontexten medan färskare material höjer relevansen. Men då kommer man snabbt in på den känsliga frågan om upphov och ersättningar.

– Det skulle finnas otaliga nyttor med att skapa en AI som kan både vår kulturella bakgrund och vår nutid. Men genast när vi talar om färskare material hamnar vi in i en diskussion om hur vi kan kompensera för upphovet. Globalt sett har det här skötts fult utan att ta upphovet i beaktande. Men tänk om vi i Svenskfinland kunde göra något unikt och skapa en modell där upphovet beaktas? Jag tror att exempelvis många författare kunde tycka att det är helt okej om de får en ekonomisk kompensation för att deras texter matas in i AI:n. Här kunde de finlandssvenska fonderna och stiftelserna stå för en riktig kulturgärning, säger Wasenius.

5. De svenskspråkiga föreningarnas nuläge och framtid i huvudstadsregionen

I det här kapitlet skiftar fokuset till det svenskspråkiga civilsamhället i huvudstadsregionen. I den här delen kommer de föreningsaktiva till tals. Man kan även kalla dem “de finlandssvenska eldsjälarna” i huvudstadsregionen.

För att utreda föreningarnas nuläge, framtid, utmaningar och möjligheter sändes en enkät ut till namngivna nyckelpersoner (mestadels ordföranden och medlemsansvariga) för 125 svenskspråkiga föreningar i huvudstadsregionen i november 2025. Definitionen svenskspråkig förening står föreningarna själva för via sitt föreningsnamn, registreringen av föreningen och beskrivning av sin verksamhet på föreningarnas egna webbplatser. Vissa av föreningarna (speciellt idrottsföreningar) beskriver sin verksamhet som tvåspråkig. Att skapa en heltäckande bild av antalet svensk- och tvåspråkiga föreningar i huvudstadsregionen visade sig vara en utmaning. Utmaningen beskrivs väl i utredningen *Föreningar tillsammans* (Österberg & Eriksson, 2018), där skribenterna konstaterar att det saknas ett heltäckande register över dessa föreningar i huvudstadsregionen. I utredningen uppskattas att det fanns drygt 300 föreningar/kårer/kretsar/klubbar som kan definieras som svensk- eller tvåspråkiga i huvudstadsregionen 2018. Bland dessa ingick även en betydande andel som kan kategoriseras som inaktiva föreningar.

En annan utmaning, som var gemensam för denna utredning och för *Föreningar tillsammans*, var att hitta kontaktuppgifter till föreningarna. De flesta förbund följer tämligen strikta regler om dataskydd (GDPR) och delar därför inte kontaktuppgifterna till tredje part. För den här enkäten skapades därför en lista utifrån föreningarnas offentliga information på deras webbplatser och utifrån den samlade information som fanns på bland annat städernas hemsidor om

föreningslivet i staden. I vissa fall gjordes även samarbeten med förbunden så att de vidarebefordrade enkäten till de lokala föreningarna på området. Stråvan med urvalet av föreningar var att nå ut brett, såväl gällande inriktning på verksamheten som målgrupper för verksamheten. I och med att det totala antalet aktiva svensk- och tvåspråkiga föreningar är något oklart, blir det även vanskligt att dra långtgående slutsatser om representativiteten för svaren. Man kan dock konstatera att 52 föreningar av 125 svarade på enkäten. Det ger en svarsprocent på klart godkända 42, vilken kan jämföras med svarsprocenten 22 i utredningen *Föreningar tillsammans* (som dock försökte nå ut ännu bredare, även till inaktiva föreningar).

I den här sammanställningen av resultaten från enkäten används samlingsbegreppet föreningar, även om vissa av sammanslutningarna officiellt betecknas som kretsar, kårer, eller klubbar. Som framgår i diagrammen 32 och 33 lyckades enkäten fånga ett brett spektrum av föreningar med en godkänd spridning mellan de fyra städerna.

Föreningar som besvarade enkäten

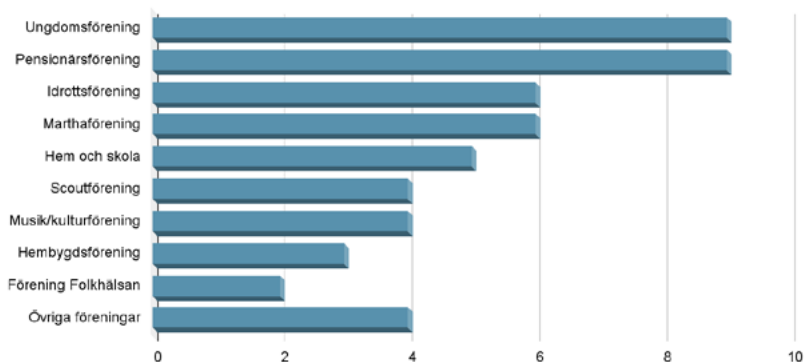

Diagram 32: Typen av föreningar som besvarade enkäten, enligt antal svar.

Föreningarnas huvudsakliga verksamhetsort

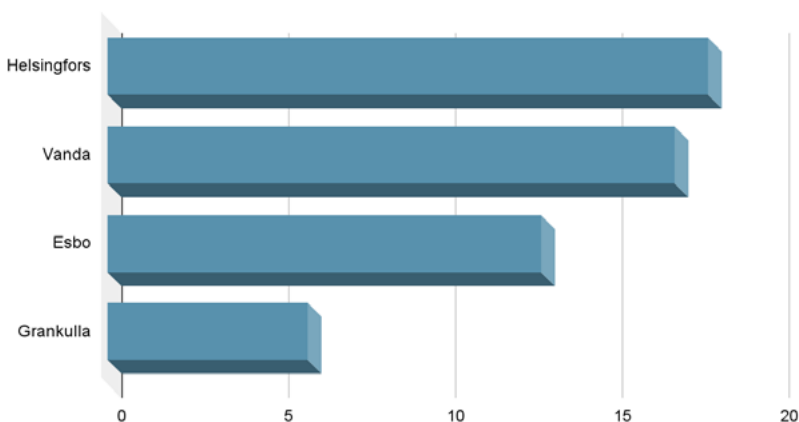

Diagram 33: Föreningarnas huvudsakliga verksamhetsorter.

5.1 Aktiviteten i föreningarna

Storleken på de föreningar som besvarade enkäten varierar från några tiotal till flera hundra medlemmar. Det mest frekventa svaret på frågan om antalet medlemmar var 50–100 (27 %), följt av alternativet 100–200 (23 %). Graden av aktivitet i föreningarna mättes med frågor om antalet nya medlemmar (diagram 34), hur många av medlemmarna som deltar i aktiviteterna (diagram 35), hur ofta föreningen ordnar aktiviteter (diagram 36) och graden av nya aktiviteter i föreningarna (diagram 37).

Nya medlemmar under det senaste året

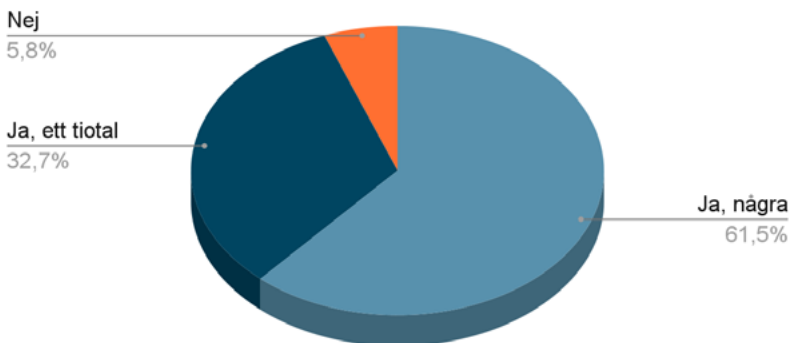

Diagram 34: Medlemsrekryteringen under det senaste året (2024–2025). Frågan löd: Har ni under det senaste året fått nya medlemmar?

Andelen medlemmar som deltar i aktiviteter (i procent)

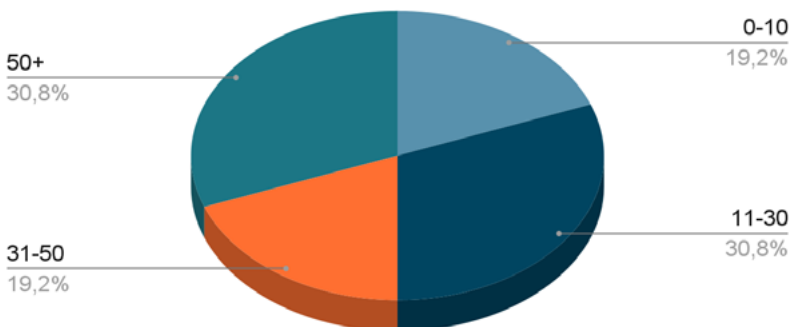

Diagram 35: Andelen medlemmar som deltar aktivt i föreningens verksamhet. Frågan löd: Gör en bedömning av den ungefärliga andelen av era medlemmar (uppskattning i procent) som flera gånger per år deltar i möten eller andra aktiviteter ni arrangerar.

Aktivitetsfrekvens

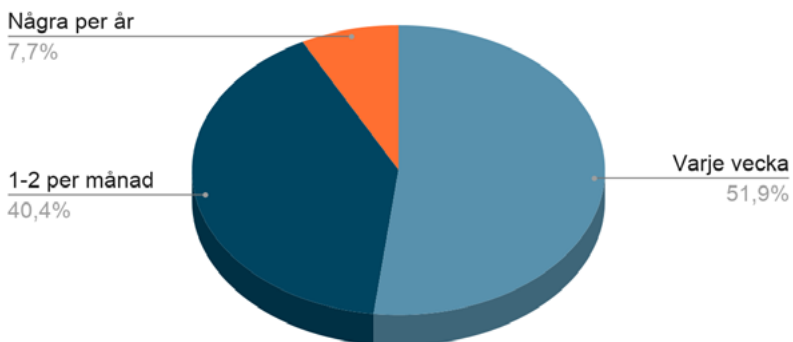

Diagram 36: Med vilken frekvens föreningarna ordnar aktiviteter. Frågan löd: Ge oss en bedömning av hur ofta ni under de senaste åren har ordnat någon typ av aktiviteter.

Nya verksamhetsformer i föreningen

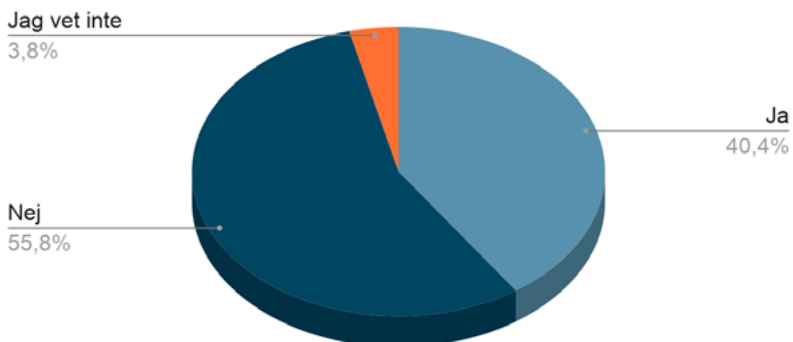

Diagram 37: Graden av förnyelse i verksamheten. Frågan löd: Har ni under det senaste året skapat någon ny verksamhetsform?

Bilden som framträder i diagrammen 34–37 är tudelad. Å ena sidan ordnar de flesta av föreningarna regelbunden verksamhet och lyckas även locka betydande andelar av medlemmarna till aktiviteterna. Å andra sidan verkar föreningarna ha svårare att locka med nya medlemmar och att skapa nya aktiviteter. Man kan kanske dra en försiktig slutsats om att de föreningar som har besvarat enkäten är aktiva, men att de håller fast vid regelbundna och beprövade aktiviteter för de nuvarande medlemmarna.

5.2 Språket i verksamheten

Föreningar fick även besvara frågor om språkanvändningen i verksamheten. Den första frågan löd: *På vilket eller vilka språk bedriver ni som regel er verksamhet?* Svartalternativen var: *enbart på svenska, enbart på finska, en blandning av svenska och finska, en blandning där också engelska och andra språk ingår samt övrigt* (diagram 38).

Språket i verksamheten

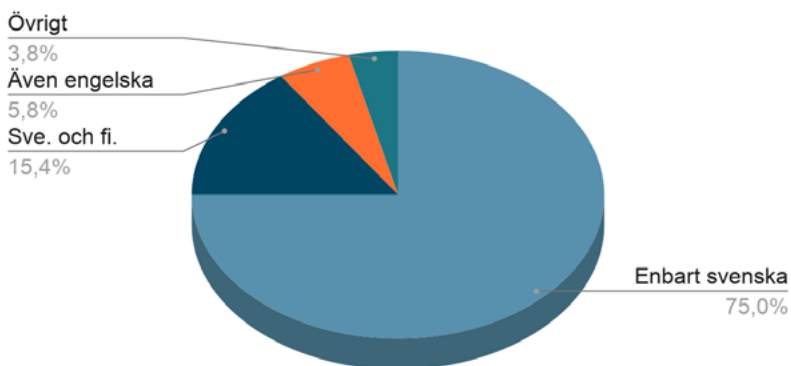

Diagram 38: Språkanvändningen i föreningarna.

Som vi kan se svarar tre av fyra föreningar att de bedriver sin verksamhet enbart på svenska. De föreningar som svarade *övrigt* uppgav: *“Det huvudsakliga träningspråket är finska, men vi använder också mycket svenska. I extern kommunikation använder vi främst finska, men de viktigaste ärenden kommuniceras också på svenska”,* samt *“I huvudsak på svenska, men till små delar också på finska och engelska.”*

I ett öppet svar fick föreningarna även beskriva och motivera sin språkanvändning i föreningarna om de ville. 51 av 52 föreningar besvarade den här frågan. Ur svaren framträder fem övergripande kategorier.

A. Svenska öar i huvudstadsregionen för att värna om svenskan

Många föreningar ser sig som nödvändiga fristäder där svenskan skall vara normen. Man motiverar valet av svenska med att språket annars lätt drunknar i den finskspråkiga omgivningen. Flera skriver att de vill undvika att alla byter till finska om en eller några personer inte har svenska som modersmål.

Vi försöker hålla oss till renodlat svenskt program. Ifall man har med någon som talar annat språk än svenska blir det så att alla plötsligt börjar tala det andra språket. Vi vill värna vårt modersmål!

Vi har många medlemmar som har finska som modersmål, men de förstår alla svenska, åtminstone så att de hänger med i verksamheten. Det måste få finnas svenskspråkiga öar där du kan vara säker på att få tala ditt modersmål i lugn och ro.

I den miljö där vi verkar tycker vi att det är viktigt att hålla oss till svenskan för att ge den en chans.

B. Stadgar, historia och identitet

För flera av, speciellt de äldre, föreningarna är språket inte enbart ett språk utan en del av det de beskriver som deras konstitutionella och historiska DNA. Flera av föreningarna hänvisar till stadgar och till de långa historiska banden till gamla svenskbygder i huvudstadsregionen.

Språket är inristat i våra stadgar och en av orsakerna varför föreningen grundades i början av 1900-talet.

Enligt stadgarna är vi uttryckligen en förening för svenskspråkig verksamhet.

Redan i föreningens stadgar står det klart och tydligt att föreningens språk är svenska. Vi grundades 1906 och språket var i en viktig roll redan då. Nuförtiden har vi även medlemmar med annat modersmål än svenska, men svenskan är fortfarande en mycket viktig del av föreningens identitet. Till exempel våra hemsidor är detaljerade endast på svenska – på finska och engelska finns korta sammanfattningar. Många av våra finskspråkiga medlemmar är nöjda över möjligheten till språkbad hos oss.

En nästan hundraårig svenskspråkig förening behöver inte resonera så mycket om sitt språkval eller språkbruk.

Föreningen är gammal (100 år i år) och har alltid haft svenska som språk. Också medlemmar med finska som modersmål del-

tar men alla förstår svenska, och talar åtminstone lite svenska.

C. Kopplingen till den svenska utbildningsstigen

I den här kategorin ses svenskan som ett naturligt val eftersom föreningens verksamhet ofta har en direkt koppling till svenska skolor och daghem på orten. Den huvudsakliga rekryteringsbasen finns i ortens svenskspråkiga skolor och dagis.

Svenska är huvudspråket pga. svenskspråkigt dagis/förskola. Vi skriver ändå även på finska och engelska de viktigaste sakerna så att allt fler känner sig inkluderade och har möjlighet att delta.

I huvudsak används endast svenska, eftersom daghemmet är en svensk enhet.

Vi är en svenskspråkig förening och våra deltagare kommer från svenskspråkiga skolor, naturligtvis använder vi då svenska. Ifall föräldrar ställer frågor per mail på finska kanske vi svarar på finska.

Vi vill värna det svenska språket då vi fungerar inom en svenskspråkig skola men vi välkomnar också med de som har andra modersmål för att vara möjligast inkluderande. Engelskan är ett gemensamt språk för de flesta, så vi har också använt oss av det som ett sammanfattande språk.

Våra deltagare kommer för det mesta från de närmaste svenskspråkiga skolorna, så det har varit naturligt att hålla verksamheten på svenska.

D. En pragmatisk tvåspråkighet via språkbad och inkludering

En annan tydlig kategori är att vissa föreningar ser sig som svenskspråkiga, men samtidigt som en välkomnande miljö för finskspråkiga, och utlandsfödda, som vill lära sig svenska. De beskriver sig som föreningar med ett frivilligt språkbad med en inkluderande kommunikation.

Vi vill nå ut till alla språkgrupper.

Starkt svensk grund, men medlemsskaran är nuförtiden mångspråkig så träningarna går på en blandning, oftast så att tränarna talar finska med finskspråkiga och svenska med svenskspråkiga, och ibland, beroende på tränarens språkkunskap, så kan allt gå på svenska eller finska.

Föreningens officiella språk är enbart svenska. Finska och svenska används av medlemmarna. Vi är ett starkt svenskt rum i Helsingfors, men vi anser att vi måste godkänna finskan också. Finskspråkiga familjer får en kontakt med svenskan då de deltar i vår verksamhet. En stor andel av våra nya juniorer har finska som modersmål.

Föredragshållare vill prata finska. Vi deltar på två språk.

Handboll är som gren väldigt svenskspråkig i Finland, och vi har många svenskspråkiga barn och ungdomar i verksamheten. Samtidigt är området där vi verkar väldigt finskspråkigt och vi vill att också de finskspråkiga barnen ska vara inkluderade. Det gemensamma språket är huvudsakligen finska, och vuxna i verksamheten talar med barnen / de unga lite enligt barnets behov.

Vår förening har svenska som sitt språk, men en del av våra evenemang är öppna för alla och till exempel den bok som vi just gett ut är på både svenska och finska.

I vår förening har man alltid talat svenska. Om det kommer finskspråkiga till någon fest eller annan tillställning talar man finska med denna/dessa.

E. Praktiska orsaker som styr språkvalet

För vissa föreningar dikteras språkvalet av övriga faktorer, som exempelvis säkerhetsfrågor eller tillgången på ledare.

Vi arrangerar bland annat simskolor för barn, och då är det speciellt viktigt att alla förstår vad ledarna säger. Därför kan undervisningen vid behov vara två- eller till och med flerspråkig. I de andra aktiviteterna, som mestadels är riktade till åldringar, värnar vi nog om svenskan, men återigen är vi aktivt tvåspråkiga vid behov.

Salibandytoimijat ovat syystä tai toisesta valtaosin suomenkielisiä. Esimerkiksi käsipallokulttuurissa ruotsin kielellä on paljon vahvempi asema ja toimimme samassa ympäristössä. Ruotsinkielisiä ohjautuu enemmän käsipalloon, suomenkielisiä salibandyn pariin. Meidän ei esimerkiksi ole mahdollista vaatia valmentajiltamme ruotsin osaamista, koska ruotsia (hyvin) osaavia valmentajia ei ole tarpeeksi tarjolla. Pyrimme kuitenkin siihen, että jokaisessa valmennustiimissä olisi vähintään yksi ruotsia hyvin osaava valmentaja, jotta ruotsia äidinkielenään puhuvilla harrastajilla on mahdollisuus käyttää omaa kieltään harrastuksessa. Tässä onnistumme hyvin.

5.3 Utlandsfödda i föreningarna

Föreningarna fick även svara på frågor om andelen och antalet utlandsfödda. Av 52 föreningar svarar 23 att de har några utlandsfödda med i sin verksamhet, medan endast 3 svarar att de har många (diagram 39).

Utlandsfödda med i föreningen

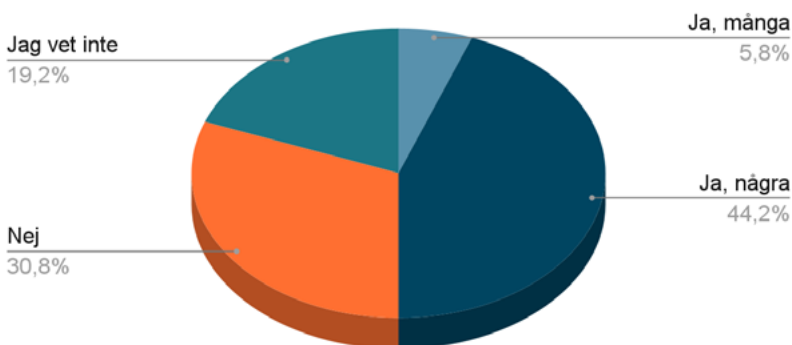

Diagram 39: Utlandsfödda i föreningarna.

På en följdfråga fick föreningarna svara på hur de utlandsfödda kom med i föreningen. På den här frågan fick respondenterna välja flera olika svarsalternativ. De vanligaste svaren var att de utlandsfödda själva sökte upp föreningen eller att de utlandsfödda redan kände andra i föreningen och kom med via dem. Endast två föreningar svarar att de aktivt har försökt locka med utlandsfödda till sina föreningar (diagram 40).

Hur de utlandsfödda kom med

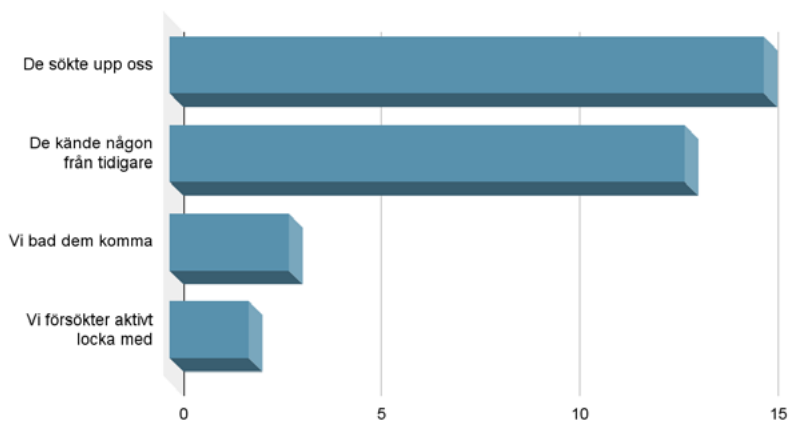

Diagram 40: Hur de utlandsfödda kom med i föreningen, svaret uppges i antal föreningar.

De föreningar som har utlandsfödda fick även svara på i vilka roller i föreningarna de utlandsfödda deltar i verksamheten. Man fick välja flera olika svarsalternativ. Det absolut vanligaste svarsalternativet var att de är medlemmar och deltar i verksamheten (diagram 41). I endast sju av föreningarna har utlandsfödda en beslutsfattande roll (exempelvis medlem i styrelsen eller utskott).

De utlandsföddas roller i föreningen

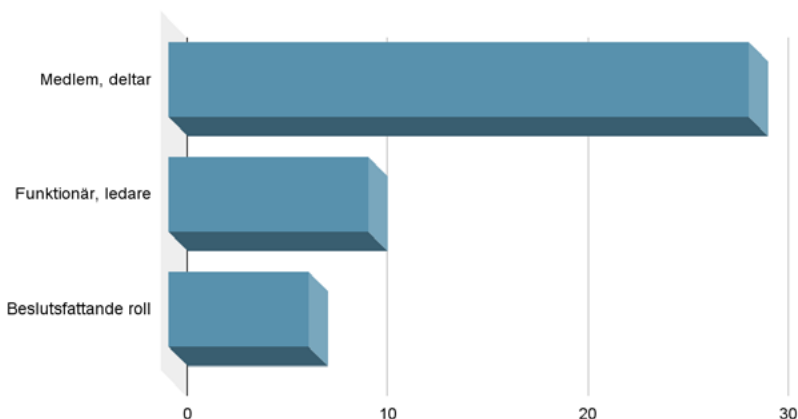

Diagram 41: De utlandsföddas roller i föreningarna, enligt antal svar.

5.4 Synen på framtiden och framtidstro

Frågorna om framtiden delades upp i tre delar. Föreningarna fick bedöma hur de allmänt ser på föreningens framtid, hurdan framtidstro de har och även via öppna svar beskriva de möjligheter och utmaningar de ser.

I den första delen fick föreningarna ge sin allmänna syn på framtiden via frågorna: *Om du ser 5–10 år in i framtiden. Hur stor är utmaningen med ekonomin för er förening och med återväxten i er förening då?* På frågorna användes en svarsskala på 1–5, där 1 står för ingen stor utmaning och 5 står för en mycket stor utmaning. Som man kan se i diagram 42 bedömer föreningarna att återväxten (3,6) är en avsevärt större utmaning än den framtida ekonomin (2,8).

Framtida utmaningar

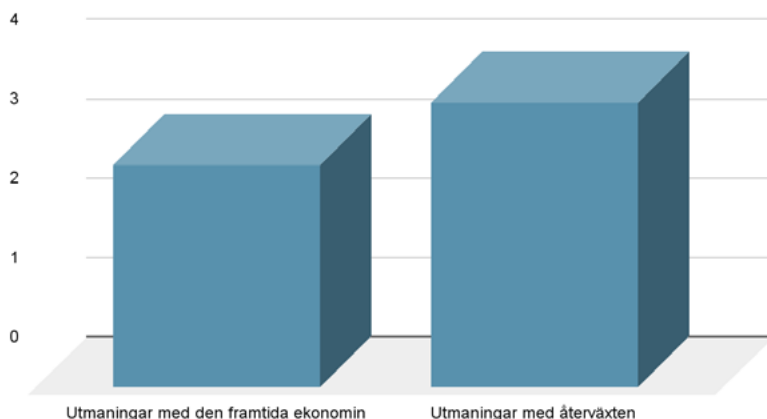

Diagram 42: Föreningarna bedömer utmaningarna med den framtida ekonomin och med återväxten (enligt skalan 1= ingen stor utmaning till 5= mycket stor utmaning).

Framtidstron mättes via några påståenden som föreningarna fick ta ställning till på skalan 1–5, där 1 står för *det tror jag inte alls*, medan 5 står för *det tror jag helt och hållet*. Påstående i frågorna löd: *Om 5–10 år har vi utvecklat ny och relevant verksamhet* samt *om 5–10 år har vi fler medlemmar än i dag*. Som framgår i diagram 43 är framtidstron om ny verksamhet (3,2) något större än tron på nya medlemmar i framtiden (3,0).

Föreningarnas framtidstro

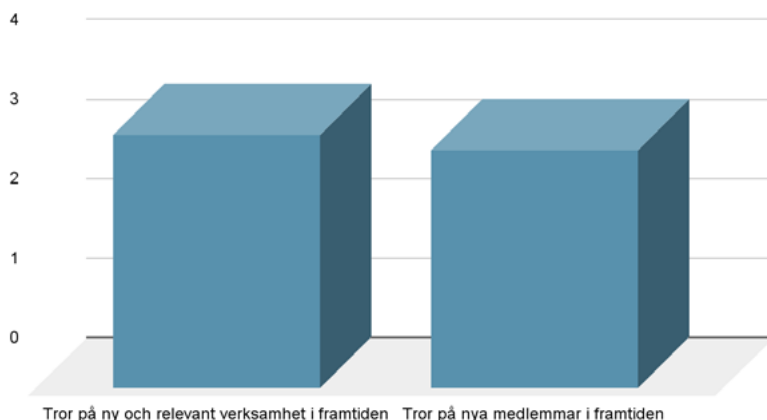

Diagram 43: Föreningarna bedömer framtidstron på ny verksamhet och nya medlemmar (enligt skalan 1–5 där 1 står för minst och 5 står för mest tro).

5.5 Utmaningarna och möjligheterna

Föreningarna fick även via öppna svar besvara frågan: *Vilka möjligheter och vilka utmaningar ser du i er verksamhet nu och under de närmaste åren?* 47 av 52 föreningar valde att besvara frågan och svaren kan delas in i fem huvudsakliga kategorier.

A. Utmaningar med styrelsearbetet och administrationen

I den här kategorin av svar lyfter föreningarna fram utmaningarna med att hitta personer till formella poster och till administrativa uppgifter i föreningarna. Den här utmaningen ska ses som en del av utmaningen med att eldsjälarna tenderar att vara ålderstigna i flera föreningar.

Styrelsen består dels av ålderstigna personer... dels av några "medelåldringar" som inte kanske heller vill/orkar göra allt i längden.

Ytterst svårt att få folk att ställa upp som styrelsemedlemmar eller funktionärer. Speciellt svårt att få folk att skriva bidragsansökningar och annat administrativt arbete.

Nya krafter är ytterst svåra att få med. När de som är aktiva nu inte längre vill dra lasset, måste verksamheten läggas ned och/eller fusioneras med någon annan lokalförening.

Det borde vara enklare att ansöka om bidrag och förvalta en förening.

Mänskor vill framför allt inte ta ansvar för föreningsverksamhet, men deltar gärna i program och event.

B. Utmaningen med tidsbrist och tempot i vardagen

En annan kategori av svar kretsar kring stressen i vardagen, tidsnöden och svårigheten med att få personer att engagera sig mera långsiktigt i verksamheten.

Unga, men även äldre, är överbelastade av vardagens takt och krav, och är mera tveksamma att ta sig an frivilliguppdrag.

Svårigheter att hålla kvar unga ledare... leder till överbelastning av de existerande ledarna.

Engagemanget bland föräldrar har i regel minskat.

Unga vill inte binda sej till medlemskap och detta måste vi tackla.

Folk engagerar sig inte lika mycket längre... man betalar hellre för färdiga tjänster.

Folk ställer nog upp på evenemangen men vill inte sitta framför datorn på fritiden.

C. Utmaningen med ekonomi och lokaler

I den här kategorin beskriver föreningarna utmaningarna med de ekonomiska förutsättningarna för att bedriva verksamheten. Flera av svaren kretsar kring utmaningarna med dels förfallande föreningshus och dels utrymmesbrist för de föreningar vars verksamheter växer (speciellt idrottsföreningar). Vissa föreningar beskriver även den ekonomiska press som uppstår i föreningarna, bland annat på grund av det allmänna ekonomiska läget och medlemmarnas betalningsförmåga.

Utmaningen ligger också i att kunna ta hand om de åldrande UF-husen som ändå är en stor del av den finlandssvenska kulturhistorien – också här i huvudstadsregionen och kanske främst här där man tävlar med så mycket annat.... kraven på faciliteter stiger (bl.a. kök, teknik, internet).

Stadens faciliteter och begränsad tillgång till understöd. Medlemmarnas betalningsförmåga är nu på bristningsgränsen.

Tillgång på mötesutrymmen är ett ständigt problem.

De stigande kostnaderna utmanar alla idrottsföreningar, det är en fråga om familjernas ekonomiska balans.

D. Möjligheterna finns i värdegrunden och i samhällsnyttan

Trots att föreningarna främst beskriver utmaningarna framträder även en kategori som ser många möjligheter. Föreningarna beskrivs som en motvikt till de samhällstrender som skapar utmaningarna. Man lyfter bland annat fram naturens roll och föreningarna som motkraft till individualismen.

Våra värderingar och möjligheten för barn och unga att vara ute i naturen känns som att det blir allt viktigare.

En utmaning i samhället generellt är den minskade känslan för gemensamt samhällsansvar och ökad fixering vid kortsiktig vinning och nytta. Vi skapar en konkret och positiv koppling mellan individ och samhälle, och ökar därigenom tilltron till samhälle och demokrati.

Möjligheter att vara med och påverka samhällsutvecklingen mot något mer hållbart. Skapa gemenskap.

Svåra tider har funnits tidigare också. Svårt att få unga med i föreningsverksamhet överlag, men de unga finns ju om man hittar den hemliga drycken.

Möjlighet att få med yngre/nya medlemmar genom ett stort utbud av verksamheter.

E. Samarbete som vägen framåt

Flera föreningar valde även att blicka framåt genom att beskriva de vägval föreningarna bör göra för att förnya sin verksamhet. Kategorin är tämligen brokig, men en röd tråd består av olika samarbetsförslag. Samarbetet kunde ske såväl mellan olika svenskspråkiga föreningar som över språkgränserna.

Möjligheter att vara med och påverka samhällsutvecklingen mot något mer hållbart. Skapa gemenskap och bidra till ett sammanhang, något meningsfullt att göra. Utmaningarna ligger i en stark konkurrens i huvudstadsregionen, vi behöver bli bättre på att samarbeta och tänka att vi alla arbetar för samma sak. Samverkan behövs!

Uskon, että keskisuurena ja laadukkaasti toimivana seurana selviämme hyvin tulevaisuuden haasteellisistakin näkymistä. Avaimena tähän ovat erityisesti: (1) Pyrimme jatkuvasti kehittämään toimintaamme, erityisesti valmennustamme, (2) Meidän on pidettävä kiinni siitä, että harrastamisen kustannukset pysyvät kohtuullisina seurassamme. Onnistumme vastaamaan jatkuvasti kovenemaan kilpailuun pitämällä kiinni näistä periaatteista.

Kunna kontinuerligt förnya sig enligt tid och kunna skapa relevant verksamhet.

5.6 En sammanfattande SWOT-analys

Utifrån svaren i enkäten har en klassisk SWOT-analys skapats (tabell 11). En SWOT-analys är ett hjälpmedel där man benar ut styrkor, svagheter, möjligheter och hot för att få en strategisk överblick av en utmaning. I det här fallet är

utmaningen de finlandssvenska föreningarnas nuläge och framtid i huvudstadsregionen. SWOT är en engelsk akronym av orden Strengths, Weaknesses, Opportunities och Threats.

STYRKOR	SVAGHETER
• Stark språklig identitet: Fungerar som "svenska öar" och trygga rum för modersmålet. • Hög aktivitet i verksamheten: De flesta ordnar regelbunden verksamhet med god deltagarfrekvens. • Historisk förankring: Lång tradition (många grundade tidigt 1900-tal) ger stabilitet och ett «historiskt DNA». • Koppling till skolorna: Naturligt flöde av deltagare via den svenska utbildningsstigen (dagis/skola). • Stark värdegrund: Natur, gemenskap och samhällsnytta ses som allt viktigare. • Relevans: Verksamhet som scouting och idrott förblir populärt bland unga. • Lokala samlingsplatser: Föreningshusen är viktiga fysiska mötesplatser. • Tydlig profil: 75 % bedriver verksamhet enbart på svenska, vilket skapar en unik nisch. • Konstitutionell förankring: Språket är djupt rotat i stadgar och historia.	• Rekryteringssvårigheter: Svårt att locka nya medlemmar och skapa ny verksamhet. • Administrationen och styrelserna: Akut brist på personer villiga att ta administrativa och formella ansvarsposter. • Låg inkludering av utlandsfödda: Trots närvaro i verksamheten når få utlandsfödda beslutsfattande roller. Få föreningar försöker aktivt locka med utlandsfödda. • Stagnation: En tendens att hålla fast vid beprövade former istället för förnyelse. • Hög medelålder: Många föreningar består mestadels av ålderstigna personer. • Beroende av eldsjälar: Risk för total nedläggning om ett fåtal personer slutar. • Hög tröskel: Svårt för utomstående att komma in i etablerade bubblor. • Resursbrist (ledare): Svårt att hitta svensk-språkiga ledare/tränare inom vissa verksamheter

MÖJLIGHETER	HOT
• Pragmatisk tvåspråkighet: Fungerar som inkluderande miljöer för språkbadares (finskspråkiga/utlandsfödda). • Samhällsmotvikt: Kan positionera sig som en motkraft till individualism, digital skärmtid och minskad samhällstilltro. • Samarbete och fusion: Ökad samverkan mellan föreningar för att dela på administrativa bördor. • Digitalisering: Utnyttja IT (och yngre medlemmars IT-kunskap) för att nå ut effektivare. • Samhällsutveckling: Den ökande individualismen gör att behovet av meningsfull gemenskap växer. • Anpassat engagemang: Möjlighet att erbjuda kortvarigare engagemang istället för livslånga medlemskap. • Språkbad som dragplåster: Attraherar finskspråkiga familjer som aktivt söker svenskspråkiga miljöer. • Pragmatisk inkludering: Användning av engelska/finska som stödsspråk för att nå ut bredare utan att tappa identiteten. • Mångfald: Potential att växa genom att välkomna utlandsfödda via framför allt idrotten och kulturen. • Brobyggare: Möjlighet att verka som en länk mellan språkgrupper i en finskdominerad miljö.	• Återväxten: Bedöms som ett betydligt större hot (3,6) än ekonomin (2,8). • Tempot i vardagen: Konkurrens från familjevardagen • Fastighetsbörda: Förfallande föreningshus och stigande krav på faciliteter. • Databrister: Svårighet att kartlägga sektorn, p.g.a. bristande register och strikta GDPR-regler. • Ekonomisk press: Minskade (statliga) bidrag och stigande kostnader • Konkurrensen: Stort utbud av andra hobbyer och digital "skärmtid". • Föräldrars engagemang: En trend av minskat deltagande från vårdnadshavare. • Demografiskt tryck: Svenskan riskerar att "drunkna" i en alltmer finsk- och flerspråkig huvudstadsregion. • Den finska vardagen: Finska föreningar med större resurser kan locka över barn från de svenska skolorna. • Stadge-stelhet: Alltför strikta stadgar kan hindra nödvändig anpassning till verkligheten. • Exkluderingsrisk: En strikt svensk linje kan uppfattas som en hög tröskel för utomstående.

Tabell 11: En sammanfattande SWOT-analys av de svenskspråkiga föreningarna i huvudstadsregionen.

6. Konkreta förslag på hur svenskan i huvudstadsregionen kunde stärkas i framtiden

Samtliga personer som har bidragit till den här utredningen fick även komma med förslag på hur man kunde åtgärda de utmaningar svenskan har i huvudstadsregionen. Frågan till samtliga löd: *Vilka konkreta åtgärder skulle du vilja se för att stärka svenskans ställning i huvudstadsregionen, och var ligger ansvaret?*

Totalt 71 förslag och kommentarer gavs på frågan (44 från föreningar, 6 från ledande tjänstemän, 11 från utlandsfödda och 10 från politiker). Samtliga förslag och kommentarer finns listade i bilaga 1 i den här rapporten. Vissa av svaren från de utlandsfödda gavs på engelska eller på en blandning av svenska och engelska. Dessa svar har översatts till svenska. De svar som gavs på finska har inte översatts.

I det här kapitlet har svaren analyserats och grupperats enligt tema. Varje tema exemplifieras med ett urval av svar som belyser respektive tema.

6.1 Det individuella valet och en ökad stolthet över svenskan

Ett tema handlar om det man kan kalla ”språklig vardagsaktivism”. Det råder en stark tro, särskilt bland föreningar, på att svenskans överlevnad i huvudstadsregionen inte bara är en fråga om lagstiftning utan om hur svenskspråkiga själva använder språket. Om svenskspråkiga av artighet eller av bekvämlighet byter till finska, osynliggörs behovet av svensk service, vilket leder till en nedåtstigande

spiral där resurser dras in. Slutsatsen i den här kategorin av svar är att individen bär ett tungt ansvar för att hålla språket levande.

Kräva svensk service och inte byta om till finska bara för att du kan. Samtidigt så har du kanske inte tid att vänta på den svenska servicen eller så är du rädd att det blir ännu mera fel då, så du byter till finska. (Förening)

Ansvarat ligger hos oss svenskspråkiga och också hos beslutsfattarna. Vi får inte glömmas bort. Vi ska få höras och synas och även få kräva service på svenska. (Förening)

Att de svenskspråkiga använder sin svenska, så att man ser/hör att det finns ett behov av svenskkunnighet. (Förening)

De svensk- och tvåspråkiga borde använda svenska alltid först då de handlar eller skall uträtta något ärende. Vi skall vara stolta över vårt modersmål och använda det. Om inte vi gör det gör ingen annan det. Svenska skall vara en del av vardagen, inte endast hemspråk. (Förening)

Ruotsin kieltä on tuotava aktiivisesti esille, ruotsinkielisten on myös itse puhuttava asioidessaan ruotsia eikä vaihtaa kieltään suomeksi. (Politiker)

6.2 Strukturerna och myndighetsansvaret

I den här kategorin av svar skiftar fokuset från individ till system. Speciellt tjänstemännen och de utlandsfödda betonar att svenskan ofta behandlas som en ”efterhandskonstruktion”. Om inte den svenska stigen och serviceproduktionen planeras samtidigt som den finska riskerar slutresultatet att bli bristfälligt. I den

här kategorin riktas åtgärdsförslagen till myndigheterna, beslutsfattarna och till de system och strukturer som nu upplevs svikta.

Redan när man börjar utveckla tjänster borde den svenska stigen finnas med parallellt. Ibland behövs det exakt samma lösning på svenska, men inte alltid. Det här borde ske till exempel också inom välfärdsområdena, inom planeringen av olika namn och överlag inom den interna förvaltningen där arbetsspråket är finska. Om man inte beaktar det svenska redan när man börjar utveckla något nytt så måste man sedan börja hitta på anpassade lösningar i efterhand. Det här ”parallelltänkandet” borde ske automatiskt, och här finns nog jobb att göra ännu. (Ledande tjänsteman)

En helt konkret åtgärd för både städerna i huvudstadsregionen, och för staten, är att skärpa sig gällande att påminna om att man också kan få integration på svenska. Vi har exempel på elever som har gått det förberedande skedet på finska, för att sedan märka att det är lättare att lära sig svenska. De här kan i ett senare skede komma till de svenska skolorna utan att ha de nödvändiga kunskaperna för att börja i en svensk skola. (Ledande tjänsteman)

Alla företag och myndighet er bör se till att man kan få hjälp och service också på svenska. Svenskan är ju vårt andra nationalspråk, jämfäställt med finskan. Tyvärr är det numera vanligt att det andra språket man får service på är engelska. (Förening)

Svenskans ställning har försämrats avsevärt under de senaste 20 åren i Hfors- regionen. I en kommun som Grankulla med nästan 40 % svenskspråkiga kan man inte längre få service på svenska i HVC eller vid stadens ämbeten. De svenskspråkiga invånarna borde kräva sin service

på svenska och politikerna borde stifta strängare straff för brytande mot språklagen. (Förening)

Finska staten kunde ta en aktivare roll för att främja även det svenska språket, nu sker diskriminering pga språk väldigt lätt och svenskspråkiga ungdomar drar sig för att tala svenska och använda sitt språk i offentligheten. Så borde det inte få vara. (Förening)

Svenskans ställning är så dalande, tyvärr! Beslutsfattarna borde inse att även svenskspråkiga behöver information på svenska, bli erbjudna tjänster och framför allt information på svenska bl.a. genom blanketter och annat material, så att vi kan följa med utvecklingen i samhället och få en känsla av att vi är människor och inte golvtrasor som alltid slängs åt sidan! (Förening)

En sak som jag önskar att skulle vara bättre är den skriftliga korrespondensen. Om det kommer ett brev från staten eller någon myndighet, så är det oundvikligen på finska. (Utlandsfödd)

Att möjligheten att välja svenska lyfts fram tydligare på institutionernas hemsidor och vid de första mötena med myndigheter. (Utlandsfödd)

I TE-toimisto säger de att jag bara kan studera finska, att jag inte behöver svenska i Finland. (Utlandsfödd)

Det är information som alla finländare känner till [att det finns svenskspråkiga föreningar i huvudstadsregionen] men de inser inte att det är något som inte alla vet, så de inkluderar det inte i informationspaketet för nyanlända. (Utlandsfödd)

Är en evighetsfråga som ingen kunnat svara på hittills heller..., men ansvaret ligger nog sist och slutligen hos beslutsfattarna. (Förening)

6.3 Strategiskt samarbete och kvalitet

Förslagen i den här kategorin kretsar kring att den svenskspråkiga minoriteten i huvudstadsregionen i nuläget är för splittrad för att vara effektiv. För att överleva ekonomiskt föreslås storskaligare samarbeten mellan städerna och mellan andra aktörer. Det finns också förslag som utgår från att man inte kan bevara varje liten enhet bara för sakens skull, utan man måste våga skapa större och mer attraktiva ”svenska nav” för att garantera kvaliteten.

Vi har ett välfungerande samarbete med de andra svenska bildningsdirektörerna i huvudstadsregionen. Vi träffas regelbundet för att planera vilka saker vi kan göra gemensamt, exempelvis systemanskaffningar, modeller för integration av utlandsfödda och kompetensutbildningar. Det skulle vara ekonomiskt ohållbart att skapa eget på svenska i till exempel Grankulla eller Vanda. Vi svenskspråkiga måste samarbeta för att överleva. Och jag tänker att det här tankesättet som vi har inom bildningen kunde fungera även inom andra sektorer i huvudstadsregionen, till exempel inom den tredje sektorn där antalet eldsjälar hela tiden blir färre. (Ledande tjänsteman)

Det har funnits tankar på att betrakta hela den svenska servicen i huvudstadsregionen som en enda helhet, men det är i ärlighetens namn ganska utopiskt. Varje stad har sina egna system och etablerade samarbeten som man måste förhålla sig till. I Helsingfors har vi 4 300 elever inom den svenska grundläggande utbildningen, vilket är en betydande volym i förhållande till många andra. Tack vare vår storlek har vi kapacitet att

sköta mycket på egen hand. I vissa specifika frågor är samarbetet med grannstäderna givetvis nödvändigt, men i andra frågor både kan och måste vi driva utvecklingen själva. (Ledande tjänsteman)

Det avgörande för att vi ska ha attraktiva skolor i framtiden är att vi inte bara fokuserar på att bevara; vi måste också våga åtgärda det som är svagt. Ibland krävs modet att satsa på lite större och attraktiva enheter för att garantera högsta kvalitet på både lärare och ledare. Vi kan inte bevara något enbart för att det en gång haft ett värde, utan vi måste hela tiden sätta kvaliteten främst – och det här gäller också för yrkesutbildningen. Det här är det finlandssvenska dilemman: vi har ofta svårt att fatta de tuffa besluten, säkert på grund av vår minoritetsställning, men vi måste vara proaktiva för att förbli starka. (Ledande tjänsteman)

Jag ser att det här är ett område där vi måste jobba nationellt, vi kan inte isolera oss. Polariseringen bekymrar mig på många olika nivåer. Vi ser den bland annat politiskt, bland studerande och mellan olika kommuner i landet. Många kommuner kommer att få det kämpigt med att erbjuda en kvalitativ grundläggande utbildning. Det finns redan skillnader och de här blir bara större. Vi kan snart inte tala om en jämlik utbildning på svenska för alla kommuner. I huvudstadsregionen har vi inte samma utmaningar med befolkningsunderlaget som exempelvis i små skärgårdskommuner men vi måste vara aktiva också här när lagar och läroplaner skapas för att garantera ett så jämnt utbud som möjligt. Vi här i huvudstadsregionen måste se på den levande tvåspråkigheten ur ett större perspektiv, och som en rikedom. Vi har inte råd att enbart tänka på vad som är bäst för mig eller för oss, det är ett gemensamt ansvar. (Ledande tjänsteman)

Bildningssektorn är avgörande, det är där man fostrar en identitet som är mer än bara språk. Och jag menar allt från kultur, idrott och bibliotek till skolor och medborgarinstitut. Eventuellt kunde ett hårdare grepp av nån sorts regionsamarbete vara på sin plats. Så som det nu är, är skillnaden mellan de olika städerna avgörande. Grankulla har en stark svenskspråkig identitet men väldigt lite resurser för annat än skola och också då det gäller skolan finns det inte förståelse för särdrag, särskilt resursmässiga, mellan språkgrupperna. Förhållandena i de andra städerna i huvudstadsregionen är helt annorlunda. Större volymer men mindre andel. Viktigt ändå att Grankulla inte drunknar i mängden i regionen. (Politiker)

En stark svensk bildningssektor, samarbete mellan kommunerna, separata strukturer för det svenska. Kontinuerlig intressebevakning. (Politiker)

Det skulle vara fint med samarbetsforum där de olika svenskspråkiga föreningarna kunde hitta varandra och inleda samarbete som gynnar allihop. För stunden sker väldigt lite samarbete på svenska mellan olika grenars idrottsföreningar. (Förening)

Samarbete mellan olika slags föreningar, eventuellt gemensamma seminarier eller dylikt. (Förening)

6.4 Inklusion av utlandsfödda och finskspråkiga

Den här kategorin av förslag handlar om att bredda basen för vem som pratar svenska. Förslagen i den här kategorin kommer främst från finskspråkiga politiker och från utlandsfödda. Den röda tråden i förslagen är att bredda perspektiven och att inte se svenskan som enbart ett språk för traditionella fin-

landssvenskar. Förslagen kretsar kring en ökad flexibilitet och att göra svenskan mer attraktiv och tillgänglig.

Vi kan göra mycket för att finskspråkiga skall se det som inbjudande att förkovra sin svenska och våga börja tala det! (Förening)

Locka med de som har annat modersmål för att visa att även de är vår fokusgrupp lika mycket som de andra familjerna, och sedan i längden få dem med i det som ordnas på svenska. (Förening)

Det vore fantastiskt att ha samma system [som språkinläring för barn] för vuxna... där de bara tittar på film och pratar – istället för bara grammatik. (Utlandsfödd)

Hur ska en chef med heltidsjobb hantera [intensiva språkkurser]... det behövs e-lärande och kurser i egen takt. (Utlandsfödd)

Många av kurserna nu, till exempel när jag letade efter svenskakurser, så måste jag antingen resa ganska långt eller så är det enda tillgängliga alternativet online. (Utlandsfödd)

Det borde vara enklare att kunna validera betyg i Finland. (Utlandsfödd)

Om VD:ar och styrelser kunde se att svenska faktiskt också kan vara det professionella språket istället för enbart finska eller engelska. (Utlandsfödd)

Kannustaa suomenkielisiä lapsia ja nuoria ruotsinkielien opiskeluun ja käyttämiseen, esim. enemmän ruotsinkielisiä/vahvasti kaksikielisiä tapahtumia myös suomenkielissä kouluissa. (Politiker)

Uskon että yksi uhka elävälle ruotsin kielelle on ruotsinkielisten ja suomenkielisten vahva erottelu yhteiskunnassa. Samassa päiväkodissa voisi olla suomen- ja ruotsinkielisiä ryhmiä ja kouluissa luokkia. Jos lapsesta asti ihmiset kasvatetaan käymään eri koulussa, katsomaan eri tv-kanavaa, käymään eri teatterissa niin vähemmistökielen asema väkisin heikkenee. (Politiker)

Haemme win-win tilanteita missä kieliryhmien osaamiset ja tavoitteet kohtaavat toisensa. Esim. yhteistä koulutuksen järjestämistä, jossa vaikkapa kieliopinnot ovat yhteisiä. Käytetään kaksikielisyttämme siltana aitoon monikielisyteen & -kulttuuriin. (Politiker)

Olisi tärkeää, että suomen- ja ruotsinkieliset lapset kohtaisivat toisiaan enemmän jokapäiväisessä kanssakäymisessä. Olisi hyvä harkita esim. yhteisiä päiväkotit- ja koulurakennuksia, joissa toki molemmilla olisi oma opetus, kuten nykyisinkin. Tämä lisäisi varmasti suomenkielisten lasten kiinnostusta ruotsin kielen opiskelua kohtaan, kun heillä olisi myös ruotsinkielisiä kavereita. Tämä taas varmistaisi sen, että työelämässä olisi riittävästi niitä, joiden ruotsin kielen taito on riittävä, jotta palvelujen tarjoaminen myös ruotsiksi pystytään takaamaan jatkossakin. (Politiker)

Kaupungin on hyvä edistää tapoja, millä esimerkiksi suomea puhuvat uskaltaisivat käyttää ruotsia enemmän, kaupungin palveluissa, asiakaspalvelussa, kohtaamisissa ja töissään mutta myös vapaa-ajalla – siten, että sen ei aina tarvitse olla täydellistä. Matalan kynnyksen kohtaamisia ja viestintää selkeästi suomeksi ja ruotsiksi samoissa paikoissa. (Politiker)

Enemmän yhteistyötä suomenkielisten och ruotsinkielisten koulujen välillä. Nythän tätä mahdollisuutta ei hyödynnetä (tietääkseni) juuri lainkaan. (Politiker)

6.5 Synligheten och svenska rum

Det sista temat berör behovet av fysisk synlighet och social närvaro. Speciellt föreningarna vittnar om att det svenska rummet ofta känns splittrat och svårt att nå för utomstående. Många förslag handlar därför om synligheten och speciellt om att svenskan borde synas mera på skyltar, höras i hobbyverksamhet och marknadsföras aktivare. Förslagen handlar om att skapa en situation där språket blir en levande del av stadsbilden.

Helsingfors stad måste aktivt stödja svenskspråkig verksamhet och ge den det rum den behöver. Allt kan inte gå på majoritetsbefolkningens villkor och enligt deras behov, då förfinskas de svenskspråkiga rummen snabbt. (Förening)

Jag tycker att ”det svenska rummet” i huvudstadsregionen upplevs lite svårkontaktat/okänt och splittrat på något sätt, och når inte de som är typ yngre än 40 år. Man skulle behöva en bredare kontaktyta via skolorna, via arbis, men också genom att öppna upp för nytänk. (Förening)

De tvåspråkiga städerna borde komma ihåg de båda språken och ha sina skyltar och namn på institutioner på två språk. I gatubilden har svenskan försvunnit ganska totalt. Caféer och restauranger borde ha svenskspråkig personal. (Förening)

Svenskan borde synas och höras mer. Ansvaret ligger hos oss alla, men också städernas beslutsfattare b r inse att svenskan ska användas överallt. (Förening)

Konkret ser jag att varje gång man tar bort svenskan från en skylt eller information så försvinner en bit. Aktiv användning g r att fler tänker på att svenskan behövs. (Förening)

Att skapa levande ”svenska rum” i staden kunde bidra till upprätthållande av en levande svenska i staden. Att se till att allt fler integreras på svenska skulle också bidra. (Politiker)

Det finns ju de här anrika finlandssvenska institutionerna och där upplever jag att det är svårt att ta sig in. (Utlandsfödd)

Det är otroligt viktigt att vi har aktiva svenskspråkiga föreningar i huvudstadsregionen som en viktig länk mellan oss finlandssvenska men även som en inkörsport till den finlandssvenska kulturen för andra i Finland. (Förening)

6.6 Sammanfattande analys av förslagen och kommentarerna

När man synar de olika gruppernas förslag på åtgärder framkommer relativt tydliga skillnader i var man upplever att problemets kärna ligger. Många av föreningarna betonar värderingar och vikten av att i högre grad försvara språket och den finlandssvenska identiteten. Många av föreningarnas förslag handlar om att våga ta en större plats och att kräva sin rätt till svensk service. För många av föreningarna är också en ökad synlighet för det svenska och en större stolthet över modersmålet avgörande faktorer för att svenskan inte skall tyna bort i huvudstadsregionen.

I förslagen från de ledande tjänstemännen ligger fokuset i första hand på strukturer som kan borga för det svenska i huvudstadsregionen även i framtiden. Flera av deras förslag kretsar kring att kombinera effektivitet med en hög kvalitet av serviceproduktion på svenska. De efterlyser kvalitetssäkringar för att säkerställa att speciellt den svenska skolstigen är attraktiv även i framtiden. Man kan

även notera att de ledande tjänstemännen i högre grad än föreningarna föreslår långtgående samarbeten för att säkra den framtida resurseringen. Tjänstemännen efterlyser också ett ”parallelltänk” där svenskan byggs in i städernas system från dag ett, snarare än att vara något man lägger till i efterhand.

Förslagen från de utlandsfödda tillför något man kan kalla ett kritiskt användarperspektiv. De ser svenskan som en praktisk möjlighet till integration, men vittnar om att de ofta motarbetas av myndigheter. Deras förslag och kommentarer avslöjar att det finns ett glapp mellan politiska mål och praktisk verklighet. De efterlyser bland annat modernare pedagogik och mer flexibla lösningar, samtidigt som de upplever att de existerande finlandssvenska kretsarna ibland kan vara svåra att komma in i.

Förslagen från politikerna betonar i sin tur olika former av “win-win”-lösningar genom olika sätt att sänka trösklarna och skapa fler mötesplatser mellan språkgrupperna. Flera av förslagen från finskspråkiga politiker betonar skola och ett tätare samarbete mellan språkgrupperna, speciellt gällande skolutrymmen. Flera förslag från finska politiker handlar om att i större utsträckning än nu se svenskan som en rikedom för hela samhället. Men deras förslag på hur man når dit är de facto helt annorlunda än de förslag som kom från svenskt håll om att stärka de svenska rummen.

7. Slutdiskussion

I den här utredningen har vi analyserat frågan om svenskans framtid i huvudstadsregionen ur fyra olika perspektiv: Demografi, skola, politik och civilsamhället.

När vi slår samman de här fyra perspektiven framträder några tydliga mönster. En genomgående likhet mellan perspektiven handlar om gapet mellan teori och praktik. I städernas strategier betonas vikten av en levande tvåspråkighet, men det brister i den dagliga servicen. Det finns ambitiösa mål om integration av utlandsfödda på svenska, men avsaknaden av en arbetsmarknad på svenska sätter käppar i hjulen. Det svenska skolväsendet är fungerande, men i ekonomiska sparbeslut drabbas minoriteten hårdare än majoriteten.

En annan likhet mellan perspektiven handlar om beroendet av andra språkgrupper. Den registrerade svenskspråkiga populationen räcker inte till för att upprätthålla volymer. Skolan behöver finskspråkiga och utlandsfödda elever för att fylla klassrummen. Föreningslivet behöver dem för att få nya deltagare. SFP behöver dem för att legitimera svenskspråkiga satsningar i ett flerspråkigt samhälle.

Men det finns också tydliga skillnader mellan perspektiven. Även om analysen entydigt pekar mot att det svenska i huvudstadsregionen är beroende av andra språkgrupper för att upprätthålla volym, skiljer sig perspektiven i hur man kan uppnå det. Om man vill hårdra frågan kretsar den kring inställningen till inkludering på svenska. Enligt städernas tjänstemän välkomnas alla till de svenska skolorna och enligt dem har skolorna också den pedagogiska kompetensen att hantera olika språkliga bakgrunder. Civilsamhället, och delvis “de gamla finlandssvenska kretsarna”, välkomnar till en viss grad, men steget in i

kärnan av cirklarna upplevs vara problematiskt. På politiskt håll syns spänningen mellan SFP och de övriga partierna i inställningen till språkliga sär lösningar och integration på svenska.

Hur man än vänder och vrider på de olika perspektiven i analysen blir den mest centrala frågan: Hur kommer det att gå med integrationen (och inkluderingen) av utlandsfödda på svenska? Ur de utlandsföddas perspektiv skalas det historiska arvet, gamla stadgar och symboliken bort när de väljer språk. Ur deras perspektiv handlar språkvalet mestadels om att hitta ett pragmatiskt och praktiskt verktyg för att bygga ett liv. Och här sker en kollision mellan det finländska samhällets ambitioner och de utlandsföddas upplevda verklighet.

För personer som redan kan andra germanska språk är svenskan lättare att lära sig än finskan. Att välja svenska blir ett rationellt val – en sorts genväg in i det finländska samhället, till ett finländskt medborgarskap och eventuellt också till övriga Norden. Men flera av de utlandsfödda som har intervjuats för den här utredningen vittnar om att den här genvägen i praktiken blir en återvändsgränd. Kontakten till myndigheterna fungerar mestadels inte på svenska och de flesta arbetsgivare i huvudstadsregionen kräver kunskaper i finska. Om den konkreta nyttan med att kunna svenska uteblir, finns ingen nedärvd lojalitet till det svenska. Resultatet blir att den här gruppen antingen använder engelska – eller byter spår till finska,

Att utlandsfödda i efterhand kallar integrationen på svenska “en björntjänst” är hårda ord. Frustrationen kretsar främst kring avsaknaden av en fungerande arbetsmarknad på svenska (i kombination med engelska) i huvudstadsregionen.

I Magma-rapporten *Integration på svenska i Finland – en lägesrapport 2025* presenterar Nils Erik Forsgård många välmotiverade åtgärdsförslag. Bland förslagen tål speciellt de här två att upprepas: *Framställ ett djuplodande men*

lättillgängligt och digitalt informationspaket om det svenska i Finland samt att skapa en regionöverskridande svenskspråkig arbetsgivarpool för nyanlända som visar intresse för det svenska språket eller som integrerats på svenska.

Men det handlar inte enbart om avsaknaden av en arbetsmarknad på svenska. Det handlar också om den sociala paradoxen. Finlandssvenskar välkomnar utlandsfödda, men endast till en viss grad. Sedan stänger vi dörren. Svaren från utlandsfödda, med stöd av svaren från de föreningsaktiva, vittnar om att det finns en outtalad “kulturell kod” som råder i vissa finlandssvenska kretsar i huvudstadsregionen. Utan historiskt – och “rätt” socialt – kapital öppnas inte dörren till de rum där besluten fattas. I Magma-rapporten *Inklusion på svenska. Perspektiv, utmaningar, möjligheter* (2026) kommer forskaren Magdalena Kosová med många tänkvärda slutsatser. Speciellt den här slutsatsen är värd att upprepas: *Samtidigt behöver den finlandssvenska gemenskapen våga erkänna att man kanske inte är så öppen och inkluderande som vi vill tro. Inklusion handlar inte bara om hur mycket den nyanlända anpassar sig, utan också om hur mycket plats som faktiskt erbjuds* (Kosová & Thulé, 2026).

Det som gör frågan om integration på svenska ännu mer komplicerad är att frågan också i högsta grad är politiskt laddad. I attitydundersökningen bland de politiska partierna, som inte är heltäckande men ändå ger en riktning, är det enbart SFP som starkt betonar vikten av integration på svenska. Skillnaden till de övriga partierna är stor. Siffran bland SFP-politiker är 4,8 medan den för de övriga partierna ligger mellan 2,4 och 3. Man kan enbart spekulera i hur utlandsfödda beaktar den politiska dimensionen när de väljer integrationspråk. Om enbart ett parti anser att integration på svenska är viktigt kan eventuellt en politisk osäkerhet – och riskerna som språkvalet medför – inverka på hur en utlandsfödd väljer språk. Svaren från politikerna visar också att det är SFP:s penna som syns i de strategidokument som nämner vikten av integration på

svenska. På nationell nivå kan man fråga sig om integration på svenska ens skulle nämnas i ett regeringsprogram där SFP inte är en av medförfattarna?

Tillbaka till de huvudsakliga frågorna för den här utredningen: Kan man leva en välfungerande vardag på svenska i huvudstadsregionen i framtiden och hur ser framtiden överlag ut för svenskan i huvudstadsregionen? De båda frågorna blir i ljuset av den här analysen i det närmaste synonyma. Om andelen svenskspråkiga minskar påverkas det relativa inflytandet och synligheten. Om det relativa inflytandet minskar påverkas resurserna. Om resurserna minskas påverkar det såväl den offentliga sektorn som civilsamhället. För en fullgod vardag på svenska behövs både de offentliga tjänsterna och de svenska rummen. Så vi kommer tillbaka till den övergripande frågan om svenskans framtid i huvudstadsregionen.

Utifrån resultaten i den här utredningen kan man måla upp (åtminstone) två olika scenarion: Ett optimistiskt och ett pessimistiskt.

För att skapa det pessimistiska scenariot räcker det med att enbart förlänga de nedåtgående kurvorna i diagrammen i några decennier till. Andelen svenskspråkiga fortsätter att minska, det blir sakt men säkert glesare i leden i de svenskspråkiga skolorna, det politiska inflytandet krymper ytterligare och de finlandssvenska eldsjälarna i civilsamhället dör bort. Den historiskt vackra bubblan spricker inte, den fortsätter bara att tunnas ut – år efter år. Svenskan i huvudstadsregionen blir till sist en sorts socio-kulturell kvarleva som saknar kontakt med den omgivande storstadsverkligheten.

För att skapa det optimistiska scenariot krävs trendbrott. Det krävs krasst sagt att svenskan i högre grad än nu erbjuder något som finskan inte kan erbjuda – eller att fler än idag ser nyttan av att kunna både svenska och finska. När huvudstadsregionen växer kraftigt räcker det inte med att *antalet* svenskspråk-

kiga bibehålls på samma nivå, för att svenskan ska hållas livskraftig behöver *andelen* svenskspråkiga antingen bibehållas eller ökas. Och det finns faktiskt vissa omständigheter som talar för att det här kan lyckas.

Spela det nordiska kortet

På grund av det osäkra världsläget stärks den nordiska gemenskapen. Om svenskan – förutom att den ses som ett lättare språk att lära sig – även fungerar som en inkörsport till en växande nordisk marknad, kan svenskan säljas in som ett betydligt “nyttigare” språk att lära sig för utlandsfödda.

För att spela det nordiska kortet rätt behövs ett skifte i synen på svenskan som enbart ett minoritetsspråk. Integration på svenska i huvudstadsregionen borde marknadsföras som en nordisk språngbräda till ett skandinaviskt språk-område med drygt 22 miljoner invånare. I den miljön är svenska och engelska den vinnande språkkombinationen. Det här leder sannolikt till att en del utlandsfödda (fortsättningsvis) flyttar vidare till arbetsmarknaderna i Sverige, Norge eller Danmark, men en del stannar kvar. Och en del som har flyttat kan komma tillbaka. Redan en större genomströmning av personer som integreras på svenska stärker via volymen språket i regionen. För att lyckas med det här behövs informationskampanjer, koordinerade insatser av aktörer som jobbar med nordiska frågor och spridning av material till de myndigheter som möter utlandsfödda. Det behövs helt enkelt ett uppdaterat informationspaket för vilka möjligheter svenskan ger i ett nytt nordiskt sammanhang. Det här kunde kanske Hanaholmen ta lyra på?

Marknadsför de svenska skolorna med en språklig kvalitetsstämpel

Allt fler familjer i huvudstadsregionen är tvåspråkiga (finska och svenska). De här familjerna väljer oftast den svenska skolstigen för att ge sina barn två starka språk i framtiden. Den svenska skolstigen fungerar som någon form av garantistämpel för att barnet ska få en genuin tvåspråkighet. Men vad skulle krävas för att svenskspråkiga grundskolor och andra stadiets utbildningar aktivt kunde marknadsföras som attraktiva alternativ för finskspråkiga och för utlandsfödda familjer?

Garantistämpeln, som tvåspråkiga familjer söker, kunde utvidgas till en mer kollektiv språklig kvalitetsstämpel för att öka elevintaget i de svenskspråkiga skolorna. Svenskspråkiga gymnasier i huvudstadsregionen klarar sig överlag bra i de årliga jämförelserna mellan landets skolor och på arbetsmarknaden har arbetslösheten under 2000-talet varit lägre bland svenskspråkiga än bland finskspråkiga (Härtull, 2018). Rekryterare (bland annat i den här rapporten) vittnar om att breda språkkunskaper fortfarande är ett trumfkort på arbetsmarknaden, speciellt på den växande nordiska arbetsmarknaden. Det här är säljargument för att språkkunskaper fortfarande ger klara konkurrensfördelar.

De svenska skolorna i huvudstadsregionen kunde specialisera sig, och marknadsföras, som en språklig spjutspets eller en språklig kvalitetsprodukt för två- eller flerspråkiga familjer. Det behövs självfallet mer än sloganen för att lyckas med detta. Det behövs högkvalitativ språkpedagogik, ett brett utbud av språkurser och ett tillgängligt skolnät. För de svenska skolsektorerna kunde detta vara en möjlighet att ännu bredare utnyttja sin språkpedagogiska kompetens. På gymnasienivå kan det finnas en nisch för skolor i huvudstadsregionen som kompletterar den engelska utbildningskontexten. Men det räcker sannolikt inte med enbart kommunala resurser. Det behövs även en koordinerad insats från

finlandssvenska stiftelser och fonder för att höja den språkliga attraktionskraften för de svenska skolorna i huvudstadsregionen. De här stödinsatserna kan göras utan att klampa in på den del av finansieringen som bör skötas med offentliga medel. Man riktar redan nu medel till exempelvis externa föreläsningar, till studiebesök och exkursioner till andra språkområden. De här stödformerna kunde ytterligare utvecklas för att starkare profilera och marknadsföra den språkkuppmuntrande verksamheten.

Piska och morot för att omstrukturera civilsamhället

Det finns fortfarande ett rikt föreningsliv på svenska i huvudstadsregionen. Såväl unga som äldre kan hitta ett brett utbud av hobbyer och gemenskaper i svenskspråkiga föreningar. Möjligheten för föreningarna att fungera som språkbud för finskspråkiga och utlandsfödda är mestadels en outnyttjad potential. Men det här kräver att man vågar öppna upp och bredda rekryteringen till verksamheten.

Det finlandssvenska civilsamhället lider av en strukturell tungroddhet som härstammar från de behov som fanns i samhället på 1900-talet. Det är inte ovanligt med strukturer som består av en central-, en regional-, en mellan- och en lokalnivå i organisationerna i huvudstadsregionen. De här strukturerna kräver sina årsmöten och sina eldsjälar. Administration och föreningsbyråkrati – på potentiellt fyra olika nivåer i organisationen – är inte de bästa argumenten för att locka med nya medlemmar. De kraftiga nedskärningarna i statsunderstödet (STEA-understödet) kan faktiskt föra något gott med sig i vissa fall. De skapar ett momentum för att fördomsfritt utforska nya samarbetsformer, både över gamla verksamhets- och stadsgränser. Här kunde de övriga finansierarna av verksamheten (främst finlandssvenska stiftelser och fonder) skapa morötter för de föreningar och förbund som väljer att gå in för innovativa, samarbetsökande och inkluderande former för både organisation och verksamhet. Ett konkret

förslag är att ta in detta som ett bedömningskriterium av ansökningar från föreningar och förbund.

Konsekvenser om man inte följer stadens strategi

För att det optimistiska scenariot ska slå in krävs en bredare politisk förståelse för svenska frågor – och också en vilja att agera. Ibland behöver en minoritet även särlösningar för att leva och må bra. Och då räcker det inte med att enbart ett litet (och i huvudstadsregionen) krympande parti driver de svenska frågorna. Det krävs att de svenska frågorna finns djupt förankrade även i de största partierna i Helsingfors, Esbo och Vanda. Det här är lättare sagt än gjort.

Granskningen av städernas dokument visar att de fyra städerna föredömligt beaktar tvåspråkigheten i sina strategier. Men både svaren i intervjuerna och i enkäterna vittnar om att det brister i det praktiska förverkligandet av svenskspråkig service. Här bildar Grankulla och Vanda två ytterligheter i regionen. I Vanda ses de svenskspråkiga som en “gullig kuriositet” och i Grankulla flamar språkrelaterade stridigheter upp när två relativt jämnstarka språkgrupper tävlar om samma resurser. Bägge städerna står nu i beråd att uppdatera sina tvåspråkighetsprogram. Om en stad menar allvar med sina festtal om en levande tvåspråkighet bör detta även synas och kännas hos de anställda. Vad händer med en person som inte lever upp till stadens strategiska mål? Hur väl belönas en person som kan ge service på två eller flera språk? Hur reagerar man i företagsvärlden om en anställd inte följer företagets strategi? Tvåspråkighetsprogrammen bör ta ner strategin till en praktisk nivå som har konkreta konsekvenser för de som finns på lönelistorna. En annan konkretisering av städernas strategier bör gälla själva synligheten för det svenska (se fler förslag om detta i kapitel 6.5). Det handlar bland annat om skyltning, namn och information. För att frågan om

den svenska synligheten ska tas på allvar bör ansvaret breddas till de operativa nivåerna i städernas organisationer.

Hoppa på AI-tåget senast nu

Framväxten av den generativa artificiella intelligensen beskrivs som en likadan teknisk revolution som elektrifieringen av våra samhällen eller som boktryckarkonsten. Mycket av servicen kommer inom det närmaste decenniet att övertas av människolika maskiner som sköter både kommunikationen och koordineringen av olika serviceformer. AI:n kommunicerar på det språk mottagaren väljer om maskinen har fått basinformation. Både myndigheter och företag befinner sig nu i olika utvecklingsfaser av den nya artificiella tjänsteproduktionen. För tvåspråkigheten i allmänhet och för svenskan i huvudstadsregionen i synnerhet är detta ett gyllene tillfälle.

Redan år 2019 föreslog forskaren Linda Mannila (i Magma-rapporten *AI och svenska i Finland*) att det behövs en vision för AI:s roll i Svenskfinland. Den visionen lyser fortfarande med sin frånvaro. Nu växer den andra generationens AI-lösningar fram och behovet av en vision är mer aktuell än någonsin. Återigen handlar det om att beakta det finlandssvenska redan i planeringen och i byggandet av lösningar. Det krävs ett språkligt parallelltänk (som även efterlyses i förslagen i kapitel 6.2). Att senare bygga på med nya lösningar blir oftast både dyrt och komplicerat. Kanske Folktinget, som redan har aktiverat sig i den här frågan, kunde ta lyra på förslaget, samla experter, start up-bolag och finansärer för att utarbeta en vision?

Skapa nya, oheliga allianser

När den relativa andelen minskar krävs större sammanhang. Den demografiska utvecklingen i huvudstadsregionen accentuerar frågan för den svenskspråkiga servicen i städerna. Enskilt är man små för att skapa heltäckande service på svenska men via innovativa samarbeten kan man bli större. För att garantera kvalitativt god service på svenska behöver man tänka utanför nuvarande geografiska stadsgränser. Det svenska utbildningsväsendet i huvudstadsregionen har KOHUR, som är ett samarbetsnätverk för kompetensutveckling för personalen inom småbarnspedagogiken, grundläggande- och gymnasieutbildningen. Hur kunde motsvarande nätverk se ut inom övriga sektorer? Vad kunde det leda till om städerna i huvudstadsregionen delar på de svenska sÄrlösningarna?

Även om städernas och kommunernas roll minskades efter social- och hälsovårdsreformen, återstår många centrala och lagstadgade uppgifter. Hur kunde svensk service tryggas inom till exempel kultur- och idrottstjänster, byggnadstillsynen, miljöjänster, planläggningen, sysselsättningstjänster, avfallshanteringen och näringspolitiken om städerna delar på detta via gemensamma tjänster på svenska? Det är lätt att se en lång rad byråkratiska och administrativa hinder för detta, men å andra sidan kan delade kostnader mellan städerna vara lockande. Här kunde Nylands förbund, som jobbar “för innovativa lösningar”, “för invånarnas välfärd” och “för en välfungerande region- och samhällsstruktur” i Nyland, ta på sig uppdraget och skapa ett förslag.

För att beskriva det pessimistiska scenariot för svenskan i huvudstadsregionen krävdes enbart en snabb titt på nuläget och de numerära trender som kan utläsas i våra diagram. För att beskriva det optimistiska scenariot krävdes en lång rad med “om”, som bryter nuvarande trender.

Om strategin för det svenska i huvudstadsregionen enbart är att försöka bevara nuvarande strukturer är utgången given. I den kraftigt växande huvudstadsregionen spelar andelen svenskspråkiga en minst lika stor roll som antalet svenskspråkiga. Därför krävs mod att frångå ett defensivt bevarande. Det krävs mod att låta svenskan bli ett språk för betydligt fler än idag, oavsett ursprung.

Och så krävs det också att de nuvarande 65 887 svenskregistrerade personerna i regionen faktiskt använder språket även utanför hemmets väggar.

Referenser

Magma

AI och svenskan i Finland (2019)

https://magma.fi/wp-content/uploads/2019/10/magma4_2019_webb.pdf

Det svenska i Finland - vadan och varthän? (2020)

<https://magma.fi/wp-content/uploads/2021/01/Det-svenska-i-Finland.pdf>

Den svenskspråkiga befolkningen i Finland 1990-2040 (2020)

<https://magma.fi/wp-content/uploads/2020/04/Den-svenskspr%C3%A5kiga-befolkningen-i-Finland-1990-2040.pdf>

Den svenskspråkiga ungdomsbarometern, del 2 (2020)

https://magma.fi/wp-content/uploads/2021/02/Den-svenskspr%C3%A5kiga-ungdomsbarometern-2020-del-2_med-forskarkommentarer.pdf

Den svenskspråkiga ungdomsbarometern (2022)

<https://magma.fi/wp-content/uploads/2023/02/magma-ungdomsbarometer2022-digiupplaga-27feb23.pdf>

Tillåta, förbjuda, tolerera. Gemensamma spelregler för ett mångkulturellt samhälle (2023)

<https://magma.fi/tillata-forbjuda-tolerera-gemensamma-spelregler-for-ett-mangkulturellt-samhalle/>

Har svenskan i Karleby en framtid? En utredning om svenskans nuläge och möjligheter i staden (2023).

<https://magma.fi/har-svenskan-i-karleby-en-framtid>

Den svenskspråkiga ungdomsbarometern (2024)

<https://magma.fi/wp-content/uploads/2024/11/Ungdomsbarometer2024.pdf>

Svensk- och finskspråkiga i rörelse. Härkomst och internationell migration 1988–2023. (2025)

<https://magma.fi/wp-content/uploads/2025/01/Rapport-om-flyttrorelser.pdf>

Integration på svenska i Finland – en lägesrapport 2025 (2025)

<https://magma.fi/integration-pa-svenska-i-finland-en-lagesrapport-2025/>

Har SFP utmanare? En översikt över de finländska partiernas svenskspråkiga verksamhet. (2025)

<https://magma.fi/har-sfp-utmanare-en-oversikt-over-de-finlandska-partiernas-svensksprakiga-verksamhet/>

Inklusion på svenska. Perspektiv, utmaningar, möjligheter (2026)

<https://magma.fi/integration-pa-svenska-upplevs-som-oppnen-men-stannar-ofta-vid-ytan/>

Medier

Dystra siffror i flera svenska gymnasier – så många underkänns (Hbl, 9.3. 2026)

<https://www.hbl.fi/2026-03-09/dystra-siffror-i-flera-svenska-gymnasier-sa-manga-underkanns/>

Dyster trend: Svenska betjäningen på nedgång hos HUS (Hbl, 14.2. 2026)

<https://www.hbl.fi/2026-02-14/dyster-trend-svenska-betjaningen-pa-nedgang-hos-hus/>

Finlands äldsta skolbus hotas av nedläggning: ” Vi är chockade” (Svenska Yle, 6.2. 2026)

<https://yle.fi/a/7-10092824>

Marit Råman fick räkning på engelska från HUS: ”De sa att jag har utländskt namn” (Svenska Yle, 1.4. 2026)

<https://yle.fi/a/7-10095825>

SFP:s öde avgörs i Helsingfors – fattar alla i partiet det? (Hbl, 15.3. 2026)

<https://www.hbl.fi/2026-03-15/sfps-ode-avgors-i-helsingfors-fattar-alla-i-partiet-det/>

Högholmen välkomnar bara på finska (Hbl, 1.5. 2026)

<https://www.hbl.fi/helsingfors/hogholmen-prioriterar-finskan/>

Statistikcentralen

Kieli sukupuolen mukaan kunnittain, 1990-2025

https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin__vaerak/statfin_vaerak_pxt_11rm.px/table/tableViewLayout1/ .

Pääkaupunkiseudun väestö osa-alueittain äidinkielen ja iän mukaan 1998-

https://stat.hel.fi/pxweb/fi/Aluesarjat/Aluesarjat__vrm__vaerak/alu_vaerak_004p.px/table/tableViewLayout1/

Äänestäneet kuntavaaleissa 2021

https://stat.fi/til/kvaa/2021/05/kvaa_2021_05_2021-07-13_kat_001_fi.html.

Lägesöversikt över den svenskspråkiga utbildningen. Den grundläggande utbildningen, 2023. Utbildningsstyrelsen.

<https://www.oph.fi/sv/statistik/lagesoversikt-over-den-svensksprakiga-utbildningen-den-grundlaggande-utbildningen>

Äänioikeudet ja äänestäneet ulkomaalaiset vaalipiirin ja sukupuolen mukaan kuntavaaleissa, 2012–2025

https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin__kvaav/statfin_kvaav_px-t_14wu.px/table/tableViewLayout1/.

Städerna

Berättelsen om Esbo. Esbo stads strategi 2025-2029.

<https://www.espoo.fi/sv/staden-och-beslutsfattandet/berattelsen-om-esbo-0>

Kestävästi onnellinen – i en lite bättre stad. Grankulla stads strategi 2026-.

<https://www.kauniainen.fi/wp-content/uploads/2025/12/grankulla-stads-strategi-2026.pdf>

Ett Helsingfors att vara stolt över. Helsingfors stads strategi 2025-2029.

<https://www.hel.fi/sv/beslutsfattande-och-forvaltning/strategi-och-ekonomi/strategi>

Helsingfors lär sig – färdigheter för framtiden (2024). Utbildning 2030, Helsingfors stad.

<https://www.hel.fi/sv/beslutsfattande-och-forvaltning/stadens-organisation/sektoerer/fostrans-och-utbildningssektorn/utbildning-2030>

Tilastotietoja Helsingistä 2025, 11; Espoo, väestö, <https://www.espool.fi/fi/vaesto#vestrakenne-ja-vestnmuutokset-17442>.

Framtiden bor i Vanda. Vanda stads strategi 2026-2029.
<https://www.vantaa.fi/sv/staden-och-beslutsfattandet/ekonomi-och-strategi/framtiden-bor-i-vanda-strategin>

Vanda stads tvåspråkighetsprogram 2022-2025.
<https://paatokset.vantaa.fi/ktwebscr/files/show?doctype=3&docid=2420222&version=1>

Vanda stads förvaltningsstadga.
<https://www.vantaa.fi/sv/staden-och-beslutsfattandet/beslutsfattande/forvaltningsstadga>

Vanda stad: Kielet ja kansalaisuudet <https://www.vantaa.fi/fi/kaupunki-ja-paatoksenteko/tietoa-vantaasta/tilastot-ja-tutkimukset/vantaan-vaesto/kielet-ja-kansalaisuudet>

<https://www.vantaa.fi/fi/kaupunki-ja-paatoksenteko/tietoa-vantaasta/tilastot-ja-tutkimukset/vantaan-vaesto/vaeston-ennakkotiedot-vuonna-2025>.

Övriga

Härtull C. (2018). *Essays on income and income poverty of Swedish speakers and Finnish speakers in Finland*. Åbo Akademi.

Majander, M. (2026). *Kamppailua vaalipiirien viimeisistä paikoista – Analyysi RKP:n näkymistä eduskuntavaaleihin 2027*. <https://mikkomajander.fi/2026/02/06/kamppailua-vaalipiirien-viimeisista-paikoista-analyysi-rkpn-na-kymista-eduskuntavaaleihin-2027/>

Saarela, J. (2021). *Finlandssvenskarna 2021 - en statistisk rapport*. Svenska Finlands folkting.

Sipinen, J. et al. (2025). *Ulkomaalaistaustaisten ja vieraskielisten suomalaisten yhteiskunnallinen osallistuminen (UTViS) -hankkeen loppuraportti*. Valtioneuvoston kanslia, 2025, 46.

Österberg, M & Eriksson, A. (2018). *Föreningar tillsammans*. Sydkustens landskapsförbund.
https://sydkusten.fi/Site/Data/2866/Files/Material/2018_foreningar_tillsammans_slutrapport.pdf

Bilaga: Samtliga svar från idéinsamlingen

Totalt inkom 71 förslag och kommentarer (44 från föreningar, 6 från ledande tjänstemän, 11 från utlandsfödda och 10 från politiker).

Föreningarna svarar på frågan: *Vilka konkreta åtgärder skulle du vilja se för att stärka svenskans ställning i huvudstadsregionen, och var ligger ansvaret?*

Kräva svensk service och inte byta om till finska bara för att du kan. Samtidigt så har du kanske inte tid att vänta på den svenska servicen / är du rädd att det blir ännu mera fel då, så du byter till finska. (Förening)

Ansvaret ligger hos oss svenskspråkiga och också hos beslutsfattarna. Vi får inte glömmas bort. Vi ska få höras och synas och även få kräva service på svenska. (Förening)

Svenska borde vara obligatoriskt i skolorna och i studentexamen. Kanske man kunde börja redan i daghemmen med lek och sång på svenska. Ansvaret ligger åtminstone delvis hos alla oss svenskspråkiga som kan finska och ofta inte ens försöker tala svenska i butiker eller andra serviceställen. (Förening)

Ansvaret ligger hos oss själva att tala vårt språk. (Förening)

Att vi hörs och syns – annars finns vi ju inte. Ansvaret ligger på oss alla. (Förening)

Svenskarna själva behöver använda sitt språk och bygga bättre samarbete till andra svenska föreningar. (Förening)

Att de svenskspråkiga använder sin svenska, så att man ser/hör att det finns ett behov av svenskkunnighet. (Förening)

De svensk- och tvåspråkiga borde använda svenska alltid först då de handlar eller skall uträtta något ärende. Vi skall vara stolta över vårt modersmål och använda det. Om inte vi gör det gör ingen annan det. Svenska skall vara en del av vardagen, inte endast hemspråk. (Förening)

Ansaret ligger hos oss alla, någon patentlösning har jag inte. (Förening)

Alla företag och anstalter bör se till att man kan få hjälp och service också på svenska. Svenskan är ju vårt andra nationalspråk, jämställt med finskan. Tyvärr är det numera vanligt att det andra språket man får service på är engelskan. (Förening)

Är en evighetsfråga som ingen kunnat svara på hittills heller..... men ansvaret ligger nog sist och slutligen hos beslutsfattarna. (Förening)

Svenskans ställning är så dalande, tyvärr! Beslutsfattarna borde inse att även svenskspråkiga behöver information på svenska och blir erbjudna tjänster och framför allt information på svenska bl.a. genom blanketter och annat material, så att vi kan följa med utvecklingen i samhället och få en känsla av att vi är människor och inte golvtrasor som alltid slängs åt sidan! (Förening)

Svenskans ställning har försämrats avsevärt under de senaste 20 åren i Hfors regionen. I en kommun som Grankulla med nästan 40 % svenskspråkiga kan man inte längre få service på svenska i HVC eller stadens ämbeten. De svenskspråkiga invånarna borde kräva sin service

på svenska och politikerna borde stifta strängare straff för brytande mot språklagen. (Förening)

Finska staten kunde ta en aktivare roll för att främja även det svenska språket, nu sker diskriminering pga språk väldigt lätt och svenskspråkiga ungdomar drar sig för att tala svenska och använda sitt språk i offentligheten. Så borde det inte få vara. (Förening)

Ansvaret ligger hos kommunerna. (Förening)

Helsingfors stad måste aktivt stödja svenskspråkig verksamhet och ge den det rum den behöver. Allt kan inte gå på majoritetsbefolkningens villkor och enligt deras behov, då förfinskas de svenskspråkiga rummen snabbt. (Förening)

Det är otroligt viktigt att vi har aktiva svenskspråkiga föreningar i huvudstadsregionen som en viktig länk mellan oss finlandssvenska men även som en inkörspport till den finlandssvenska kulturen för andra i Finland. (Förening)

Jag tycker att "det svenska rummet" i huvudstadsregionen upplevs lite svårkontaktat/okänt och splittrat på något sätt, och når inte de som är typ yngre än 40 år? Man skulle behöva en bredare kontaktyta via skolorna, via arbis, men också genom att öppna upp för nytänk. (Förening)

Det skulle vara fint med samarbetsforum där de olika svenskspråkiga föreningarna kunde hitta varandra och inleda samarbete som gynnar allihop. För stunden sker väldigt lite samarbete på svenska mellan olika grenars idrottsföreningar. (Förening)

Samarbete mellan olika slags föreningar, eventuellt några gemensamma seminarier eller dylikt. (Förening)

Skolornas undervisning kunde innehålla kontakter till olika föreningar och information om deras historiska bakgrund och betydelse och funktion i nutid för att kunna umgås och ha fritidsverksamhet på svenska. (Förening)

Vi behöver positiva förebilder! (Förening)

Hem och skola -organisationen bör stödjas. (Förening)

Medborgarorganisationernas roll är central... Likaså bör vi se till att alla områden där barn och unga berörs fungerar med tillräcklig resursering och hög kvalitet. Barn och unga samt deras framtidstro och tilltro till samhället är avgörande för hur vårt samhälle klarar sig under kommande år, och de är vårt allas ansvar. (Förening)

I varje fall för Vandas del ser jag som en utmaning att en stor del av den svenskspråkiga befolkningen bor i tvåspråkiga familjer. Man måste se till att hålla svenskan stark i familjerna och inte låta familjen glida bort från det svenska språket. Därför borde man kanske satsa på mångsidig svenskspråkig verksamhet för unga. (Förening)

Ytterst viktigt är att få in barnen i svenska dagis och skolor, att tala med barn och barnbarn svenska och att ta in dem i svensk verksamhet. Det är också viktigt att använda svenska med myndigheter och i affärer. Ansvaret ligger på oss alla. (Förening)

De grundläggande tjänsterna behöver fortsättningsvis finns på svenska: rådgivning, dagis, skolor. (Förening)

De tvåspråkiga städerna borde komma ihåg de båda språken och ha sina skyltar och namn på institutioner på två språk. I gatubilden har svenskan försvunnit ganska totalt. Också cafeer och restauranger borde ha svenskspråkig personal. (Förening)

Marknadsföra aktiviteter på svenska och på det sättet ge svenska språket mera synlighet. (Förening)

Ge svenskan mera synlighet på olika sätt. (Förening)

Svenskan borde synas och höras mer. Ansvaret ligger hos oss alla, men också städernas beslutsfattare bör inse att svenskan ska användas överallt och en korrekt sådan. (Förening)

Konkret ser jag att varje gång man tar bort svenskan från en skylt eller information så försvinner en bit. Aktiv användning gör att fler tänker på att svenskan behövs. Språkambassadörer är bra. (Förening)

Mera synlighet, mera intressant verksamhet, mera skolningsmöjligheter på svenska även i södra Finland, speciellt för personer med olika funktionshinder. (Förening)

Mer kultur på svenska för alla! (Förening)

Stöd (organisatoriskt, finansiellt) för svenska föreningar som i sin verksamhet gör det möjligt att till exempel ha hobbyn på svenska. (Förening)

Bra fråga, har inga bra konkreta förslag tyvärr men kanske något slag av understöd/garantier för svenskspråkig aktivitet så att den kunde genomföras även om den inte alltid är på sund ekonomisk grund. (Förening)

Fortsätt med ekonomiskt stöd i form av stipendier, konkret hjälp med verksamhetsutveckling. Delat ansvar. (Förening)

Föreningarna gör sitt dvs marknadsför bäst de kan men det är långsamt och kan vara dyrt. [...] Media kunde skriva mera om oss, men en non-profit approach från deras sida alt. kanske kunde de få understöd från någon lämplig fond för att skriva om det svenska rummet. (Förening)

De svenska stiftelserna har möjlighet att bidra finansiellt eftersom det blir svårare och svårare att finansiera verksamheten då kostnaderna går upp men inte inkomsterna. (Förening)

Och då man delar ut stöd (kommunalt eller annat), borde språket vara en punkt som bedöms - och via språket inklusiviteten i verksamheten. (Förening)

Hemmen, skolorna och tredje sektorn är de bärande krafterna. Det är viktigt att inte låsa in sig i en svensk språkbubbla, utan man borde förstå att samarbete och två- eller flerspråkighet håller också svenskan levande. Det är fel att bara se hoten. (Förening)

Vi kan göra mycket för att finskspråkiga skall se det som inbjudande att förkovra sin svenska och våga börja tala det! (Förening)

Att se svenskan och en mångfald av språk som en möjlighet inte som ett hot. Alla som gör en insats gör en bra sak. (Förening)

Locka med de som har annat modersmål för att visa att även de är vår fokusgrupp lika mycket som de andra familjerna, och sedan i längden få dem med i det som ordnas på svenska. (Förening)

Kunde vara bra att ha flera tvåspråkiga föreningar, där det är möjligt att tala både finska och svenska blandat. Detta skulle säkert vara nyttigt för båda språkgrupperna. (Förening)

Svårt att säga. Vi svenskspråkiga måste hålla oss framme och prata svenska i olika sammanhang. Vi kan bjuda in finskspråkiga, som vill lära sig svenska, till olika tillställningar. (Förening)

Tähän minulla ei valitettavasti ole sellaista näkökulmaa, että osaisin vastata. Uskon, että meidän toiminnassa ruotsin kielen rooli tulee pysymään yhtä merkittävänä kuin nykyisinkin, koska olemme alueen ainoa salibandyseura, joka haluaa toimia kaksikielisesti. (Förening)

Ledande tjänstemän svarar på frågan: *Vilka konkreta åtgärder skulle du vilja se för att stärka svenskans ställning i huvudstadsregionen, och var ligger ansvaret?*

Redan när man börjar utveckla tjänster borde den svenska stigen finnas med parallellt. Ibland behövs det exakt samma lösning på svenska, men inte alltid. Det här borde ske till exempel också inom välfärdsområdena, inom planeringen av olika namn och överlag inom den interna förvaltningen där arbetsspråket är finska. Om man inte beaktar det svenska redan när man börjar utveckla något nytt så måste man sedan börja hitta på anpassade lösningar i efterhand. Det här "parallelltänkandet"

borde ske automatiskt, men här finns nog jobb att göra ännu. (Ledande tjänsteman)

En annan helt konkret åtgärd för både städerna i huvudstadsregionen, och för staten, är att skärpa sig gällande att påminna om att man också kan få integration på svenska. Vi har exempel på elever som har gått det förberedande skedet på finska, för att sedan märka att det är lättare att lära sig svenska. De här kan i ett senare skede komma till de svenska skolorna utan att ha de nödvändiga kunskaperna för att börja i en svensk skola. (Ledande tjänsteman)

Vi har ett välfungerande samarbete med de andra svenska bildningsdirektörerna i huvudstadsregionen. Vi träffas regelbundet för att planera vilka saker vi kan göra gemensamt, exempelvis systemanskaffningar, modeller för integration av utlandsfödda och kompetensutbildningar. Det skulle vara ekonomiskt ohållbart att skapa eget på svenska i till exempel Grankulla eller Vanda. Vi svenskspråkiga måste samarbeta för att överleva. Och jag tänker att det här tankesättet som vi har inom bildningen kunde fungera även inom andra sektorer i huvudstadsregionen, till exempel inom den tredje sektorn där antalet eldsjälar hela tiden blir färre. (Ledande tjänsteman)

Det har funnits tankar på att betrakta hela den svenska servicen i huvudstadsregionen som en enda helhet, men det är i ärlighetens namn ganska utopiskt. Varje stad har sina egna system och etablerade samarbeten som man måste förhålla sig till. I Helsingfors har vi 4 300 elever inom den svenska grundläggande utbildningen, vilket är en betydande volym i förhållande till många andra. Tack vare vår storlek har vi kapacitet att sköta mycket på egen hand. I vissa specifika frågor är samarbetet med

grannstäderna givetvis nödvändigt, men i andra frågor både kan och måste vi driva utvecklingen själva. (Ledande tjänsteman)

Det avgörande för att vi ska ha attraktiva skolor i framtiden är att vi inte bara fokuserar på att bevara; vi måste också våga åtgärda det som är svagt. Ibland krävs modet att satsa på lite större och attraktiva enheter för att garantera högsta kvalitet på både lärare och ledare. Vi kan inte bevara något enbart för att det en gång haft ett värde, utan vi måste hela tiden sätta kvaliteten främst – och det här gäller också för yrkesutbildningen. Det här är det finlandssvenska dilemman: vi har ofta svårt att fatta de tuffa besluten, säkert på grund av vår minoritetsställning, men vi måste vara proaktiva för att förbli starka. (Ledande tjänsteman)

Jag ser att det här är ett område där vi måste jobba nationellt, vi kan inte isolera oss. Polariseringen bekymrar mig på många olika nivåer. Vi ser den bland annat politiskt, bland studerande och mellan olika kommuner i landet. Många kommuner kommer att få det kämpigt med att erbjuda en kvalitativ grundläggande utbildning. Det finns redan skillnader och de här blir bara större. Vi kan snart inte tala om en jämlik utbildning på svenska för alla kommuner. I huvudstadsregionen har vi inte samma utmaningar med befolkningsunderlaget som exempelvis i små skärgårdskommuner men vi måste vara aktiva också här när lagar och läroplaner skapas för att garantera ett så jämnt utbud som möjligt. Vi här i huvudstadsregionen måste se på den levande tvåspråkigheten ur ett större perspektiv, och som en rikedom. Vi har inte råd att enbart tänka på vad som är bäst för mig eller för oss, det är ett gemensamt ansvar. (Ledande tjänsteman)

Utlandsfödda svarar på frågan: *Vilka konkreta åtgärder skulle du vilja se för att stärka svenskans ställning i huvudstadsregionen, och var ligger ansvaret?*

Det borde vara enklare att kunna validera betyg i Finland. (Utlandsfödd)

Det finns ju de här anrika finlandssvenska institutionerna och där upplever jag att det är svårt att ta sig in. (Utlandsfödd)

En sak som jag önskar att skulle vara bättre är den skriftliga korrespondensen. Om det kommer ett brev från staten eller någon myndighet, så är det oundvikligen på finska. (Utlandsfödd)

Många av kurserna nu, till exempel när jag letade efter svenskakurser, så måste jag antingen resa ganska långt eller så är det enda tillgängliga alternativet online. (Utlandsfödd)

Att möjligheten att välja svenska lyfts fram tydligare på institutionernas hemsidor och vid de första mötena med myndigheter. (Utlandsfödd)

Det skulle vara trevligt om möjligheten att integrera sig på svenska blev lättare och mer konkret. (Utlandsfödd)

Om VD:ar och styrelser kunde se att svenska faktiskt också kan vara det professionella språket istället för enbart finska eller engelska. (Utlandsfödd)

Det vore fantastiskt att ha samma system [som språkinläring för barn] för vuxna... där de bara tittar på film och pratar - istället för bara grammatik. (Utlandsfödd)

I TE-toimisto säger de att jag bara kan studera finska, att jag inte behöver svenska i Finland. (Utlandsfödd)

Hur ska en chef med heltidsjobb hantera [intensiva språkkurser]... det behövs e-lärande och kurser i egen takt. (Utlandsfödd)

Det är information som alla finländare känner till [att det finns svenskspråkiga föreningar i huvudstadsregionen] men de inser inte att det är något som inte alla vet, så de inkluderar det inte i informationspaket för nyanlända. (Utlandsfödd)

Politikerna svarar på frågan: *Vilka konkreta åtgärder skulle du vilja se för att stärka svenskans ställning i huvudstadsregionen, och var ligger ansvaret?*

Kannustaa suomenkielisiä lapsia ja nuoria ruotsinkielien opiskeluun ja käyttämiseen, esim. enemmän ruotsinkielisiä/vahvasti kaksikielisiä tapahtumia myös suomenkielisissä kouluissa.

(Politiker)

Bildningssektorn är avgörande, det är där man fostrar en identitet som är mer än bara språk. Och jag menar allt från kultur, idrott och bibliotek till skolor och medborgarinstitut. Eventuellt kunde ett hårdare grepp av någon sorts regionsamarbete vara på sin plats. Så som det nu är är skillnaden mellan de olika städerna avgörande. Grankulla har en stark svenskspråkig identitet men väldigt lite resurs för annat än skola och också då det gäller skolan finns det inte förståelse för särdrag, särskilt resursmässiga, mellan språkgrupperna. Förhållandena i de andra städerna i huvudstadsregionen är helt annorlunda. Större volymer men mindre andel. Viktigt ändå att Grankulla inte drunknar i mängden i regionen. (Politiker)

Uskon että yksi uhka elävälle ruotsin kielelle on ruotsinkielisten ja suomenkielisten vahva erottelu yhteiskunnassa. Samassa päiväkodissa voisi olla suomen ja ruotsin kielisiä ryhmiä ja kouluissa luokkia. Jos lapsesta asti ihmiset kasvatetaan käymään eri koulussa, katsomaan eri tv-kanavaa, käymään eri teatterissa niin vähemmistökielen asema väkisin heikkenee. (Politiker)

Haemme win-win tilanteita missä kieliryhmien osaamiset ja tavoitteet kohtaavat toisensa. Esim. yhteistä koulutuksen järjestämistä, jossa vaikkapa kieliopinnot ovat yhteisiä. Käytetään kaksikielisyttämme siltana aitoon monikielisyteen & -kulttuuriin. (Politiker)

Att skapa levande ”svenska rum” i staden kunde bidra till upprätthållande av en levande svenska i staden. Att se till att allt fler integreras på svenska skulle också bidra. (Politiker)

Olisi tärkeää, että suomen- ja ruotsinkieliset lapset kohtaisivat toisiaan enemmän jokapäiväisessä kanssakäymisessä. Olisi hyvä harkita esim. yhteisiä päiväkotij- ja koulurakennuksia, joissa toki molemmilla olisi oma opetus, kuten nykyisinkin. Tämä lisäisi varmasti suomenkielisten lasten kiinnostusta ruotsin kielen opiskelua kohtaan, kun heillä olisi myös ruotsinkielisiä kavereita. Tämä taas varmistaisi sen, että työelämässä olisi riittävästi niitä, joiden ruotsin kielen taito on riittävä, jotta palvelujen tarjoaminen myös ruotsiksi pystytään takaamaan jatkossakin. (Politiker)

Ruotsin kieltä on tuotava aktiivisesti esille, ruotsinkielisten on myös itse puhuttava asioidessaan ruotsia eikä vaihtaa kieltään suomeksi. (Politiker)

Kaupungin on hyvä edistää tapoja, millä esimerkiksi suomea puhuvat uskaltaisivat käyttää ruotsia enemmän, kaupungin palveluissa, asiakas-

palvelussa, kohtaamisissa ja töissään mutta myös vapaa-ajalla – siten, että sen ei aina tarvitse olla täydellistä. Matalan kynnyksen kohtaamisia ja viestintää selkeästi suomeksi ja ruotsiksi samoissa paikoissa. (Politiker)

En stark svensk bildningssektor, samarbete mellan kommunerna, separata strukturer för det svenska. Kontinuerlig intressebevakning. (Politiker)

Enemmän yhteistyötä suomenkielisten ja ruotsinkielisten koulujen välillä. Nythän tätä mahdollisuutta ei hyödynnetä (tietääkseni) juuri lainkaan. (Politiker)